

RP 8/2020 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kärnenergilagen, av 21 § i säkerhetsutredningslagen och av gruvlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kärnenergilagen, säkerhetsutredningslagen och gruvlagen ändras. I kärnenergilagen föreslås det ändringar och preciseringar som gäller skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi. På grund av de ändringsbehov som gäller bestämmelserna om skyddsarrangemang föreslås det att också säkerhetsutredningslagen ändras. Dessutom föreslås det att bestämmelsen i kärnenergilagen om hantering av kärnavfall preciseras.

Vidare föreslås det att kärnenergilagen och gruvlagen preciseras till följd av de ändringar som gjorts i allmänna lagar. Ändringar föreslås i bestämmelserna om offentliga kungöranden och ändringssökande.

Lagarna avses träda i kraft den 1 april 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Nationell och internationell reglering	5
2.2 Nuläget allmänt.....	6
2.3 Bemötande av nya hot mot säkerheten.....	6
2.4 Andra ändringsbehov som gäller säkerheten	7
2.5 Ändringsbehov som följer av grundlagen.....	8
2.6 Ändringsbehov som följer av den allmänna lagstiftningen.....	9
2.7 Övriga ändringsbehov	9
3 Målsättning.....	10
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	10
4.1 De viktigaste förslagen.....	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	11
4.2.1 Allmänt.....	11
4.2.2 Konsekvenser för företagen	11
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna	12
4.2.4 Konsekvenser för miljön.....	13
4.2.5 Övriga samhällliga konsekvenser.....	13
5 Alternativa handlingsvägar.....	14
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	14
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	15
5.2.1 Sverige	15
5.2.2 Storbritannien.....	16
5.2.3 Kanada	16
5.2.4 Belgien	16
6 Remissvar	17
7 Specialmotivering.....	23
7.1 Kärnenergilagen.....	23
7.2 Säkerhetsutredningslagen.....	47
7.3 Gruvlagen.....	48
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	50
9 Ikraftträdande.....	50
10 Verkställighet och uppföljning	51
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	51
11.1 Förhållandet mellan skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar och grundlagen i allmänhet.....	51
11.2 Säkerhetsutredningar.....	51
11.3 Bestämmelser om säkerhetspersoner och befogenheter.....	52
11.4 Ingripande i modellflygplans och obemannade luftfartygs färd	54
11.5 Hälsoundersökning och läkares anmälningsrätt.....	55
LAGFÖRSLAG	57

RP 8/2020 rd

1. Lag om ändring av kärnenergilagen.....	57
2. Lag om ändring av 21 § säkerhetsutredningslagen	65
3. Lag om ändring av gruvlagen	66
BILAGA	69
PARALLELLTEXTER	69
1. Lag om ändring av kärnenergilagen.....	69
2. Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen	85
3. Lag om ändring av gruvlagen	86

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Det finns flera olika orsaker till att lagstiftningen behöver ändras. De viktigaste orsakerna är den ständiga utvecklingen av kärn- och strålsäkerheten och identifierade nya hot mot säkerheten som måste kunna bemötas med lagstiftning. Också ändringsbehov som följer av grundlagen har konstaterats. Exempelvis frågan om den rätta författningsnivån och bättre beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna har medfört ett behov att utveckla lagstiftningen så att den bättre överensstämmer med bestämmelserna i grundlagen.

Också ändringarna av den allmänna lagstiftningen har medfört ändringsbehov. Riksdagen har godkänt lagen om ändring av förvaltningslagen (432/2019) och lagen om upphävande av lagen om offentliga kungörelser (433/2019) samt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Därför finns det också behov av att ändra speciallagstiftningen för att säkerställa att lagstiftningen är enhetlig med de allmänna lagarna. De nya allmänna lagarna träder i kraft den 1 januari 2020. Till denna del finns det behov att göra ändringar i både kärnenergilagen (990/1987) och gruvlagen (621/2011) som också hör till arbets- och näringsministeriets beredningsansvar.

Ett smärre ändringsbehov har uppstått också till följd av kompletteringen av genomförandet av rådets direktiv om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (2011/70/Euratom), nedan *kärnavfallsdirektivet*. Vid genomförandet av direktivet har man upptäckt en brist som gäller exceptionella situationer av överföring av forskningsprover som har medfört ett behov att ändra lagstiftningen till denna del.

1.2 Beredning

Beredningen av ändringarna i bestämmelserna om skyddsarrangemang inleddes i samband med beredningen av en tidigare regeringsproposition om ändring av kärnenergilagen (RP 93/2017 rd) genom vilken ändringarna i direktivet om kärnsäkerhet (2014/87/EURATOM) genomfördes nationellt. På basis av den respons man fick under remissbehandlingen beslutades det att beredningen ska fortsätta i form av ett eget projekt, eftersom det ännu fanns behov av att fortsätta den grundläggande beredningen av förslagen och eftersom de ändringar som föranleddes av direktivet av tidsmässiga skäl behövde sättas i kraft så snart som möjligt. Beredningsunderlaget av lagstiftningsprojektet finns tillgängliga på finska i offentlig tjänsten i adressen <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> under beteckningen TEM011:00/2017. Ett remissförfarande för propositionsutkastet genomfördes 1.3–12.4.2017. Utlåtanden begärdes av sådana ministerier, myndigheter, industrier och universitet som är centrala i sammanhanget samt av relevanta intressebevakningsorganisationer.

Efter att den ovan avsedda propositionen lämnades till riksdagen har beredningen av ärendet fortsatt vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med Strålsäkerhetscentralen. Ett remissförfarande för det förevarande propositionsutkastet ordnades 15.11.2018–16.1.2019. Beredningsunderlaget av beredningen av propositionen finns tillgängliga på finska i offentlig tjänsten i adressen <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> under beteckningen TEM024:00/2018. Utlåtanden begärdes återigen av ministerier, andra myndigheter, industrier och universitet samt intressebevakningsorganisationer som är centrala i sammanhanget. Utlåtanden begärdes genom en begäran om tilläggsutlåtande också av arbetsmarknadsorganisationerna. Särskilt remissförfarande för propositionsutkastet angående gruvlagen ordnades 9.1.- 30.1.2020 för sådana organisationer

RP 8/2020 rd

som är centrala i sammanhanget. Dokument finns i den ovannämnda adressen under den samma beteckningen.

Ett särskilt diskussionsmöte ordnades den 4 augusti 2018 om propositionens förslag angående läkarundersökningar. Till mötet hade inbjudits experter som ansvarar för skyddsarrangemangen vid kraftbolag, en trafikmedicinsk expert från Trafiksäkerhetsverket samt en expert inom rättspsykiatri. Under beredningens gång har separata diskussioner förts också med justitieministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket samt Polisstyrelsen.

De förslag som gäller offentliga kungöranden har till stor del beretts inom ramen för justitieministeriets arbete för ändring av lagstiftningen om offentlig delgivning och offentliga kungörelser (RP 239/2018 rd). Uppgifter om projektet och beredningsunderlaget finns i offentlig tjänsten i adressen <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> under beteckningen OM039:00/2017. Avsikten var att ändringarna av kärnenergilagen och gruvlagen skulle behandlas som anknytande lagförslag till den ovan nämnda propositionen, men man beslutade att skilja åt beredningen av speciallagstiftningen, och de förslag som gäller kärnenergilagen och gruvlagen har tagits med i denna proposition. Alla anknytande lagförslag, inklusive ändringarna av kärnenergilagen och gruvlagen, har varit med i det remissförfarande som ordnades 9.2–9.3.2018. Utlåtanden begärdes av myndigheter.

Kärnavfallsdirektivet har ursprungligen genomförts genom lagen om ändring av kärnenergilagen (499/2013) och lag om ändring av strålskyddslagen (500/2013) (RP 18/2013 rd). Diskussioner om genomförande av direktivet har förts med Europeiska kommissionen. Genomförandet konstaterades vara delvis bristfälligt i fråga om överföring och slutförvaring av forskningsprover. Ärendet knöts till beredningen av propositionen i beredningens slutskede, och några separata utlåtanden över ärendet har inte begärts. Saken har dock diskuterats med de parter som särskilt berörs av den.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nationell och internationell reglering

Bestämmelserna om skyddsarrangemang vid användning av kärnkraft finns i kärnenergilagen. En betydande ändring av bestämmelserna om skyddsarrangemang gjordes senast genom lag om ändring av kärnenergilagen (342/2008). Närmare bestämmelser om skyddsarrangemang har utfärdats i kärnenergiförordningen (161/1988). Utöver de ovan nämnda författningarna har detaljerade bestämmelser om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi utfärdats i Strålsäkerhetscentralens föreskrift STUK/Y/3/2016 (Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi). Strålsäkerhetscentralen har dessutom utfärdat preciserande föreskrifter för kärnkraftverk i form av s.k. kärnkraftsverkdirektiv (YVL-direktiv): YVL A.11 om skyddsarrangemang vid kärnanläggningar (Ydinlaitoksen turvajärjestelyt), YVL A.12 om hantering av informationssäkerheten vid kärnanläggningar (Ydinlaitoksen tietoturvallisuuden hallinta) och YVL D.2 om transport av kärnämnen och kärnavfall (Ydinaineen ja ydinjätteen kuljetukset).

Bestämmelser om principerna för säkerställande av skyddsarrangemangen kring användningen av kärnenergi finns i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material, CPPNM), som gäller skyddsarrangemangen på kärnenergiområdet och som utarbetats inom ramen för det internationella atomenergiorganet (International Atomic Energy Agency, IAEA) som lyder under Förenta Nationerna (FN). Konventionen trädde i kraft i Finland år 1989 (FördrS 72/1989). En ändring av konventionen (FördrS 20/2016) trädde

i kraft i Finland den 8 maj 2016. I och med ändringen av konventionen utvidgades konventionens tillämpningsområde så att det vid sidan av internationella transporter av kärnämnen också omfattar den nationella fredliga användningen av kärnenergi. Enligt konventionen svarar medlemsstaten för skyddsarrangemangen i enlighet med konventionens tillämpningsområde (Fundamental Principle A) och för den nationella lagstiftning i samband därmed (Fundamental Principle C) som behövs för att skyddsarrangemangen kan genomföras.

I FN:s säkerhetsråds resolutioner om åtgärder mot terrorism 1373 (International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism, 2001) och 1540 (Non-proliferation of weapons of mass destruction, 2004) uppställs krav som förpliktar medlemsländerna att utveckla sin lagstiftning samt att öka det internationella samarbetet för förhindrande av spridningen av massförstörelsevapen och de substanser som används i dem, såsom kärnämnen, och terrorismen samt att utveckla och upprätthålla effektiva skyddsarrangemang för att ovan nämnda mål ska kunna nås.

2.2 Nuläget allmänt

De grundläggande principerna för organiseringen av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi kan i nuläget anses fungera generellt sett väl. För närvarande är det i första hand innehavare av kärnanläggningstillstånd som svarar för skyddsarrangemangen genom att anlita privata säkerhetstjänster. Beroende på situationen övergår ledningsansvaret vid behov på polismyndigheten. Arrangemanget har ansetts vara ändamålsenligt på grund av kärnanläggningarnas avlägsna läge och å andra sidan också för att skyddsarrangemangen och säkerheten vid kärnanläggningar hänför sig till sådana särskilda förhållanden som förutsätter betydande specialkompetens.

I nuläget har det dock i fråga om skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar upptäckts vissa omständigheter som gör att det finns ett behov av att föreslå ändringar i bestämmelserna. Ändringsbehov föranleds för det första på grund av att man upptäckt nya hot mot säkerheten. Bakom ändringsförslagen ligger också delvis orsaker som följer av grundlagen, såsom frågan om den rätta författningsnivån men också behovet av mer exakt reglering i synnerhet med hänsyn till tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna. Dessutom har det framkommit sådana ändringsbehov som följer av den allmänna lagstiftningen. Dessa omständigheter behandlas närmare i nedanstående avsnitt.

2.3 Bemötande av nya hot mot säkerheten

Skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar är redan för närvarande förenade med betydande befogenheter t.ex. när det gäller användningen av maktmedel. Bland annat den tekniska utvecklingen har emellertid medfört att man upptäckt brister i befogenheterna. Antalet obemannade luftfartyg har ökat i både Finland och internationellt. De har också använts för olaglig verksamhet särskilt i olika krisområden. Obemannade luftfartyg har upptäckts i närheten av kärnkraftverk i flera europeiska länder, också i Finland. Den snabba tekniska utvecklingen innebär också att det är möjligt att frakta större laster än tidigare med allmänt tillgängliga modellflygplan. Denna utveckling kommer troligtvis att fortsätta även i framtiden, och den utgör ett nytt slags hot mot användningen av kärnenergi. Den flygförbudszon som upprättats ovanför kärnkraftverken gäller också obemannade luftfartyg, men det saknas effektiva befogenheter att ingripa deras färd i syfte att trygga kärn- eller strålsäkerheten.

I skyddsarrangemangen i samband med användning av kärnkraft har man både i Finland och i utlandet ägnat särskild uppmärksamhet vid sådana interna hot som kan följa av åtgärder som vidtas av tillståndsinnehavarens egen personal (s.k. insiderhot). Bakom ett sådant hot kan finnas

ett medvetet och överlagt beslut av en person som uppsåtligt ämnar vidta åtgärder som äventyrar säkerheten. Utöver eller i stället för detta kan bakom hotet också finnas hälsoproblem eller en situation där personen under hot eller tvång handlar i strid med instruktionerna. Detta slags hot har man hittills försökt avvärja genom olika åtgärder, exempelvis genom att iaktta regeln om två personer: Regeln innebär t.ex. att tillträde till ett visst utrymme har krävt att minst två personer samtidigt är närvarande på platsen. De åtgärder som i dag står till förfogande kan dock inte anses vara tillräckliga för att säkerställa att användningen av kärnenergi är säker i fråga om alla arbetsuppgifter. I t.ex. 50 § i luftfartslagen (864/2014) och i 114 § i skjutvapenlagen (1/1998) finns bestämmelser om en läkares rätt att trots sekretessbestämmelserna göra anmälan om en persons hälsotillstånd till myndigheter, om läkaren av grundad anledning anser att personen i fråga utgör en fara för trafiken eller om personen i fråga inte kan anses vara lämplig att inneha skjutvapen. Någon möjlighet att göra en motsvarande anmälan ingår inte i den gällande kärnenergilagen. På denna punkt har det ansetts vara nödvändigt att ändra lagen.

2.4 Andra ändringsbehov som gäller säkerheten

I nuläget har det framkommit vissa andra brister som i sig inte anknyter till de nya hoten mot säkerheten men som dock har bedömts utgöra brister i lagstiftningen. De förutsättningar för att genomföra en begränsad säkerhetsutredning som anges i säkerhetsutredningslagen (726/2014) har konstaterats vara bristfälliga i nuläget, särskilt med tanke på anläggningens planerings- och byggfas. I planeringen och uppförandet av en anläggning deltar många sådana personer som inte med hänsyn till uppgifternas art har något behov att fysiskt besöka byggplatsen, men som annars har tillträde till information som kan användas på ett sätt som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Den gällande bestämmelsen om begränsade säkerhetsutredningar uppställer som villkor för en säkerhetsutredning att personen ifråga har fysiskt tillträde till anläggningsområdet eller byggnadsområdet. Ur säkerhetssynvinkel kan det anses ändamålsenligt att genomförandet av säkerhetsutredningar inte enbart ska bindas vid tillträdet till anläggningsområdet eller byggnadsområdet, utan att begränsad säkerhetsutredning skulle kunna göras också för sådana personer som på annat sätt på grund av sina arbetsuppgifter har tillträde till information som kan användas på ett sätt som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Bestämmelsen täcker för närvarande inte heller kärnavfallstransporter, för vilkas del det i vissa fall kan finnas behov av att göra säkerhetsutredningar.

Utöver det som anges ovan har det hittills inte på lagnivå föreskrivits om för vem en säkerhetsutredning ska göras. I säkerhetsutredningslagen definieras endast för vem en säkerhetsutredning kan göras. I Strålsäkerhetscentralens gällande föreskrift STUK Y/3/2016 föreskrivs det om skyldighet att göra en säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen av sådana personer som arbetar i en kärnanläggning samt av sådana personer som deltar i hanteringen och transporten av kärnämnen och kärnavfall. Bestämmelsen har funnits betydelsefull att lyfta till lagnivå.

De uppgifter som utförs av säkerhetspersoner vid kärnanläggningar utgör privat säkerhetsvisitation. Av denna anledning har det ansetts nödvändigt att bestämmelserna om säkerhetspersoner i så stor utsträckning som möjligt harmoniseras med bestämmelserna om väktare i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015). I kärnenergilagen saknas för närvarande bestämmelser om t.ex. angivande av grunden för en åtgärd, skyldigheten att sammanställa en händelserapport och de principer som säkerhetspersoner ska följa i sitt arbete i situationer där maktmedel används. Det finns inte heller några bestämmelser om säkerhetspersoners klädsel, utan uppgifterna om den dräkt som ska bäras finns i tillståndshavarens instruktioner. Bestämmelser om säkerhetspersoners klädsel bör utfärdas i lag så att den som blir föremål för åtgärder från säkerhetspersoners sida vet att den som genomför åtgärden tillhör säkerhetspersoner och utövar sådana

befogenheter som anges i kärnenergilagen. Dessutom finns det behov att harmonisera bestämmelserna om befogenheter och användning av maktmedel. Dessa frågor behandlas närmare i nedan följande avsnitt.

I dagens läge innehåller kärnenergilagens bestämmelser relativt allmänna formuleringar om innehållet i säkerhetsreglementet för en kärnanläggning. I praktiken har man konstaterat behov att förenhetliga och precisera de säkerhetsreglementen som tillämpas hos olika tillståndshavare. Inte heller bestämmelserna om godkännande och ändring av säkerhetsreglementet är för närvarande tillräckligt exakta. Innehållet i ett dokument har betydelse med tanke på skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter, eftersom det i dokumentet fastställs detaljer som hänför sig till utövandet av offentlig makt inom området, t.ex. användning av maktmedel. Det detaljerade innehållet i säkerhetsreglementet är sekretessbelagt med stöd av 24 § 1 mom. 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen), men i lag saknas det för närvarande en tillräcklig beskrivning av det allmänna innehållet i dokumentet.

2.5 Ändringsbehov som följer av grundlagen

Bestämmelserna om skyddsarrangemang i kärnenergilagen uppfyller som helhet inte till alla delar kraven enligt grundlagen. I kärnenergilagen finns exempelvis för närvarande inga bestämmelser om behörighetsvillkoren för säkerhetspersoner. Eftersom säkerhetspersoner har betydande befogenheter inom ett begränsat område, är det med tanke på tryggheten av rättssäkerheten och de övriga grundläggande fri- och rättigheterna motiverat att bestämmelser om utbildningskrav utfärdas i lag. Också i grundlags-utskottets tolkningspraxis har det ansetts att behovet av utbildning accentueras om befogenheterna inbegriper rätt att använda maktmedelsredskap. Mer detaljerade bestämmelser om utbildningskraven ingår för närvarande i Strålsäkerhetscentralens före-skrift STUK Y/3/2016.

I kärnenergilagen finns bestämmelser om rätten för den säkerhetspersoner som svarar för skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi att använda maktmedel vid utförandet av sådana säkerhetsuppgifter som föreskrivs i lag. I det lagrum som gäller rätten att använda maktmedel hänvisas det allmänt till uppgifter för säkerställande av säkerheten. Befogenheterna i samband med dem definieras dock inte närmare i kärnenergilagen annat än i fråga om säkerhetsvisitation och drogtester i samband med säkerhetsvisitationen. I den bestämmelse som gäller maktmedel föreskrivs vidare om andra befogenheter såsom vägrande av tillträde och gripande av personer med användning av maktmedel. I kärnenergilagen finns emellertid inga exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om de säkerhetsuppgifter vid vilka det är tillåtet att använda de berörda befogenheterna. I kärnenergilagen definieras inte heller de redskap som säkerhetspersoner har rätt att använda i säkerhetsuppgifter eller de sätt på vilka de får bäras. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är det befogat att i lagstiftningen inkludera bestämmelser om tillåtna maktmedelsredskap.

I kärnenergilagen definieras för närvarande inte tidpunkten för när tillståndshavarens skyldigheter börjar och slutar i fråga om användningen av säkerhetspersoner. Frågan är viktig eftersom säkerhetspersoner har betydande befogenheter att ingripa i andra människors rättigheter inom ett begränsat område. Utövandet av befogenheterna förutsätter noggrant avgränsade bestämmelser också i fråga om den tidsmässiga dimensionen, dvs. när skyddspersonal ska användas. Detta har betydelse också med tanke på säkerhetspersoners och tillståndshavarens rättsskydd och deras rättigheter och skyldigheter.

Till säkerhetspersoners uppgifter hör att vid behov trygga transporterna av kärnämnen och kärnavfall. I den gällande kärnenergilagen finns det inga adekvata bestämmelser om befogenheterna att hindra en person från att delta i transport av kärnämnen eller kärnavfall, och detta kan

betraktas som en brist. Säkerhetspersoner har således inte för närvarande behövliga befogenheter att t.ex. hindra en berusad person att delta i transporten.

2.6 Ändringsbehov som följer av den allmänna lagstiftningen

Lagstiftningen om offentliga kungöranden och offentlig delgivning av beslut har ändrats genom lagen om ändring av förvaltningslagen (432/2019) och lagen om upphävande av lagen om offentliga kungörelse (433/2019). Lagarna har trätt i kraft den 1 januari 2020. Också de bestämmelser om offentliga kungöranden som ingår i speciallagstiftningen bör bringas i överensstämmelse med bestämmelserna i de allmänna lagarna. Den ändring som gäller offentliga delgivningar och kungörelser innebär att man slopar framläggande i tidningar och på anslagstavlor och inför framläggande på myndigheters webbsidor. Vid behov kan det också fortsättningsvis informeras om saken i en tidning.

Bestämmelserna om kungörande medför om kärnenergilagen inte några betydande ändringsbehov, utan ändringarna är närmast av teknisk art. Bestämmelserna om offentliga kungöranden i gruvlagen behöver på motsvarande sätt bringas i överensstämmelse med bestämmelserna om kungörande i den allmänna lagstiftningen.

Förvaltningsprocesslagen (586/1996) kommer att ersättas av lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) den 1 januari 2020. De viktigaste ändringarna har samband med förfarandet med besvärstillstånd och rätten för den myndighet som fattat beslutet att anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. För hänvisningarna till förvaltningsprocesslagen till hänvisningar till lagen om rättegång i förvaltningsärenden skall man ändras i speciallagstiftningen. Samtidigt behöver onödiga överlappande bestämmelser upphävas och regleringen vid behov förenhetligas.

Både i fråga om både kärnenergilagen och gruvlagen finns det behov av vissa ändringar, närmast av teknisk art, som gäller sökande av ändring. Det är närmast fråga om att eliminera överlappningar i lagstiftningen och korrigera hänvisningarna så att de avser den nya lagen.

2.7 Övriga ändringsbehov

Kärnavfallsdirektivet genomfördes genom lag om ändring av kärnenergilagen (499/2013). Enligt kommissionens bedömning överensstämmer lagstiftningen dock inte helt med bestämmelserna i artikel 4.4 i direktivet. Därför bör lagen preciseras till de delar som gäller utförelse av forskningsprover som tagits på kärnavfallet i forskningssyfte utanför Finlands jurisdiktion i sådana fall där avsikten inte är att föra kärnavfallet tillbaka för slutförvaring i Finland. I en sådan situation bör det finnas ett gällande avtal mellan länderna om användning av en slutförvaringsanläggning i målstaten. Något sådant krav finns inte för närvarande i kärnenergilagen.

Utöver de ändringar som nämnts ovan finns det behov av att precisera bestämmelserna om när uppdaterade versioner av en kärnanläggnings nedläggningsplan ska lämnas. Den ändrades senast genom lag om ändring av kärnenergilagen (905/2017). I samband med tillämpningen har man konstaterat ett behov av att precisera bestämmelserna i fråga om de faser i den tillståndspliktiga verksamheten som skyldigheten att uppdatera nedläggningsplanen omfattar och den myndighet som planen ska skickas till. Någon uppdatering anses inte behövas under den tid som byggnadstillståndet gäller. Därför ska skyldigheten att uppdatera planen entydigt gälla under den tid då verksamhet enligt drifttillståndet och verksamhet enligt nedläggningsstillståndet pågår.

Också bestämmelserna om myndigheternas roll ska preciseras utifrån de syften för vilka nedläggningsplanen behövs i olika verksamhetsskedan. Under den tid som verksamhet enligt drifttillståndet pågår behövs den information som uppdateringarna innehåller för att fatta beslut om ekonomisk beredskap. Beslutsfattandet sker vid arbets- och näringsministeriet. Under den tid som verksamhet enligt nedläggningstillståndet pågår har uppdateringarna betydelse för tillsynsmyndighetens, dvs. Strålsäkerhetscentralens, verksamhet. Därför är det ändamålsenligt att uppdateringarna lämnas till centralen för godkännande. Regleringen bör således preciseras till ovan nämnda delar.

3 Målsättning

Det centrala målet med propositionen är att förbättra kärn- och strålsäkerheten genom att bemöta sådana nya identifierade hot mot säkerheten som den nuvarande lagstiftningen inte ger några befogenheter att ingripa mot eller avvärja.

Propositionens målsättning är också att utveckla bestämmelserna om skyddsarrangemang med hänsyn till i synnerhet grundlagens krav och därutöver den övriga lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. Ur grundlagens synvinkel är målsättningen att föra regleringen upp till rätt författningsnivå och göra den tillräckligt exakt med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de krav som gäller begränsningen av dem.

Ett ytterligare mål är att harmonisera bestämmelserna i kärnenergilagen och gruvlagen med den ändrade allmänna lagstiftningen och att till alla delar bringa lagstiftningen i överensstämmelse med kärnavfallsdirektivet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

För att kärn- och strålsäkerheten ska förbättras föreslås i propositionen nya bestämmelser om befogenheterna för kärnanläggningars säkerhetspersoner att ingripa i obemannade luftfartygs färd och att medföra hund. Dessutom föreslås uttömmande bestämmelser om säkerhetspersoners befogenheter, utbildning och maktmedelsredskap. I kärnenergilagen har hittills saknats tillräckligt exakta bestämmelser om detta. Det föreslås att det mer ingående än för närvarande ska bestämmas om användningen av maktmedel och om de allmänna principerna för säkerhetspersoners agerande. Dessutom föreslås bestämmelser om de situationer där säkerhetspersoner ska användas i verksamheten. Också befogenheterna i anslutning till transporter föreslås bli preciserade till många delar så att i praktiken motsvarande befogenheter som gäller i verksamheten på anläggningsområdet också ska gälla vid transporter.

Det föreslås vidare att bestämmelser om skyldigheten att göra säkerhetsutredningar av personer ska utfärdas på lagnivå i kärnenergilagen. I säkerhetsutredningslagen föreslås däremot bestämmelser som utvidgar kretsen av personer för vilka en säkerhetsutredning får göras. Bestämmelsen föreslås bli utvidgad till att omfatta transporter av kärnavfall och sådana situationer där en person som deltar i planeringen eller uppförandet an en kärnanläggning inte fysiskt besöker ett anläggningsområde.

Det föreslås att exakta bestämmelser om innehållet av säkerhetsreglementet än nuvarande. Dessutom ska det föreskrivas om förfarandet för godkännande och ändring av säkerhetsreglementet.

I lagen föreslås dessutom en ny bestämmelse om årliga hälsoundersökningar för säkerhetspersoner och kontrollrumspersonal. Genom undersökningarna säkerställs det att dessa för säkerheten viktiga personer utifrån hälsotillståndet är lämpliga för sina uppgifter. Dessutom föreslås bestämmelser om anmälningsskyldighet till tillståndshavare eller Strålsäkerhetscentralen och polisen för läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården när de av grundad anledning anser att en person inte lämpar sig för sina uppgifter eller kan utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten.

När det gäller kärnenergilagen är de ändringsförslag som följer av den allmänna lagstiftningen närmast av teknisk art, och bestämmelserna föreslås inte till innehållet bli ändrade i nämnvärd utsträckning. När det gäller kungörande förslås emellertid praxis bli ändrad så att i förekommande fall en kungörelse ska hållas tillgänglig i minst 14 men högst 30 dygn. När det gäller gruvlagen ska enligt förslaget utöver att det görs ändringar av teknisk art dessutom preciseras bestämmelserna om tiden för tillgängliggörande av ansökningar om malmetningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Allmänt

Som helhet betraktat bedöms konsekvenserna av de lagändringar som föreslagits vara jämförelsevis ringa. Genom propositionen vill man närmast precisera den gällande lagstiftningen och lyfta vissa bestämmelser i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter upp till lagnivå. Ändringarna kommer således inte att ha några nämnvärda konsekvenser i fråga om rådande praxis. I propositionen ingår dock vissa omständigheter i synnerhet i samband med nya befogenheter som i viss mån kommer att ha konsekvenser för särskilt tillståndshavarnas men också för myndigheternas verksamhet. Propositionen har inga konsekvenser för statsfinanserna.

4.2.2 Konsekvenser för företagen

Propositionen har konsekvenser i första hand för innehavare av tillstånd att uppföra och tillstånd att driva kärnkraftverk och kärnanläggningar. I dag finns det tre sådana i Finland (Teollisuuden Voima Oyj, Fortum Power and Heat Oy och Posiva Oy). Konsekvenserna gäller indirekt också innehavare av principbeslut om att få bygga kärnkraftverk (Fennovoima Ab) som kommer att omfattas av skyldigheterna i framtiden. Propositionens ekonomiska konsekvenser kommer således att rikta sig till en mycket begränsad krets av aktörer. Aktörerna i fråga är stora eller medelstora företag. Konsekvenserna berör i viss mån också företag som tillhandahåller privata säkerhetstjänster, till den del anläggningarna skaffar säkerhetspersoner via dessa företag. I praktiken berör konsekvenserna endast en liten del av företagen.

Tillståndshavaren svarar redan enligt den gällande kärnenergilagen för skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi och den ha personal som utbildats för uppgiften och som ska utrustas på behörigt sätt mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. De föreslagna ändringarna kommer inte i någon nämnvärd mån att öka utbildningskraven, eftersom motsvarande utbildning för säkerhetspersoner ges redan nu och ändringarna således inte har några nämnvärda ekonomiska konsekvenser. Ekonomiska konsekvenser uppkommer emellertid i någon mån av att säkerhetspersoner behöver utbildas i hur man ingriper i obemannade luftfartygs färd, eftersom det är fråga om en ny befogenhet. Om tillståndshavare dessutom vill använda hundar, för vilket befogenheter föreslås i lagen, kommer detta sannolikt att i någon mån medföra kostnader för tillståndshavarna eftersom det för närvarande inte finns någon utbildning för både hundar och säkerhetsperson som förar dem för det berörda ändamålet inom den privata sektorn.

Tillståndshavaren kommer dock själv att få överväga huruvida hund används eller inte. Förslaget om att säkerhetspersoner endast ska få användas personer som har ett i lagen om privata säkerhetstjänster avsedd gällande godkännande som väktare medför i praktiken inga kostnader för tillståndshavare. På basis av de uppgifter man fått av tillståndshavarna och Strålsäkerhetscentralen har alla säkerhetspersoner för närvarande redan genomgått åtminstone grundutbildningen för väktare. I praktiken kommer förslaget således inte att ha konsekvenser till denna del. Tillståndshavare och säkerhetspersoner ska på ett allmänt plan informeras om de nya bestämmelser som gäller befogenheter, men konsekvenserna av detta kan anses vara ringa. Att varsebli obemannade luftfarkoster och ingripa i deras färd förutsätter både lämplig utrustning och utbildning för det. Detta bedöms medföra kostnader för tillståndshavarna. För närvarande är det emellertid svårt att bedöma kostnaderna eftersom branschen ständigt utvecklas. Också ordnandet av utbildning bedöms i viss mån medföra kostnader. Å andra sidan innebär regleringen inte att tillståndshavarna får någon direkt skyldighet att skaffa utrustning för att övervaka och ingripa i obemannade luftfartygs färd. Sannolikt att det emellertid förenligt med principen om kontinuerlig förbättring av säkerheten att man åtminstone på en viss nivå har beredskap att stoppa obemannade luftfartyg.

Förslaget om ändring av bestämmelsen om säkerhetsreglementet innebär att tillståndshavarna som en engångsåtgärd kommer att behöva uppdatera säkerhetsreglementena så att de uppfyller de nya kraven. Enligt övergångsbestämmelsen ska uppdatering göras till Strålsäkerhetscentralen inom ett år från lagens ikraftträdande. Eftersom motsvarande frågor redan för närvarande tas upp i säkerhetsreglementet anses uppdateringen av dem inte ha några nämnvärda konsekvenser för tillståndshavarna.

Beroende på tillståndshavaren enligt propositionen kommer utredningarna av hälsotillståndet att gälla totalt cirka 100–180 personer varje år. I praktiken genomförs hälsoundersökningar redan nu varje år, vilket betyder att de ekonomiska konsekvenserna blir ringa.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt kärnenergilagen svarar Strålsäkerhetscentralen för övervakningen av säkerheten vid användning av kärnenergi. Tillståndshavaren svarar för skyddsarrangemangen i den omfattning som anges i lagen och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och anvisningar. De föreslagna ändringarna ändrar inte denna utgångspunkt. Redan nu finns det heltäckande övervakning av skyddsarrangemangen.

Det förslag som gäller utbildningskraven beträffande säkerhetspersoner påverkar inte myndighetstillsynen i någon nämnvärd grad. Ändringen kommer närmast att förenklar saken eftersom Strålsäkerhetscentralens behov av att övervaka att säkerhetspersoner lämpar sig för sina uppgifter kommer att minska i och med att kraven blir tydligare. Polisens arbete vid övervakningen av dem som redan godkänts som väktare ökar inte. Polisen utövar redan för närvarande tillsyn över de anställda inom den privata säkerhetsbranschen, och antalet ansökningar kommer inte att öka till följd av de föreslagna bestämmelserna om utbildningskrav.

Bestämmelserna om hälsoundersökningar kan generellt anses ha ringa konsekvenserna för myndigheterna. Situationer där en läkare eller annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården använder sig av anmälningsrätten kan, utifrån de diskussioner som förts med Strålsäkerhetscentralen och med tillståndshavarna och de aktörer som svarar för tillståndshavarnas hälso-tjänster, anses vara ytterst sällsynta. Med tanke på anmälningarna bör myndigheten förfoga över förfaranden som kan tillämpas inom ramen för den normala tillsynsverksamheten.

Strålsäkerhetscentralen fastställer redan med stöd av den gällande lagen kärnanläggningarnas säkerhetsreglementen och begär utlåtanden över dem av inrikesministeriet och av delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet. Den föreslagna ändringen i bestämmelserna om säkerhetsreglementet förenhetligar innehållet i olika tillståndshavares säkerhetsreglementen, vilket delegationen också i sina tidigare utlåtanden om säkerhetsreglementena ansett vara viktigt. Ur myndighetens synvinkel kan effekten således betraktas som positiv.

Den ändring av kärnenergilagen som gäller kungörelser kommer att underlätta myndigheternas verksamhet, eftersom kungörelsen i fortsättningen inte längre behöver skrivas ut för att sättas upp på anslagstavlan utan det material som ska kungöras publiceras endast på webbplatsen. Konsekvenserna kommer dock att vara ringa eftersom antalet projekt om vilka en kungörelse ska publiceras är litet. Kungörelsetiden kan i fortsättningen variera mellan 14 och 30 dagar. Myndigheten kommer att få en ny uppgift i och med att den ska fastställa kungörelsetidens längd. I förhållande till nuläget får förslaget dock ringa konsekvenser.

I fråga om gruvlagen minskar de ändringar som gäller kungöranden mängden arbete som används till tillståndsförfaranden. Inom mineralsektorn är antalet ansökningar och anknytande beslut, inklusive omfattande bilagor, flera hundra varje år. Inom den sektorn är således den underlättande effekten betydande.

Ändringen av bestämmelserna om ändringssökande i kärnenergilagen och gruvlagen har inga konsekvenser för myndigheternas verksamhet, eftersom ändringarna är lagtekniska.

Verkställigheten av kärnavfallsdirektiv följer att om forskningsprover ska slutförvaras i staten som tar emot forskningsproven, måste statens upprätta ett statsfördrag. Det skulle vara fråga om ett enskilt fall men det sysselsätter myndigheter.

4.2.4 Konsekvenser för miljön

Åtgärder som förbättrar säkerheten vid användning av kärnenergi kan i allmänhet anses ha positiva, indirekta miljöeffekter. Skyddsarrangemangen har en betydande roll i kärn- och strålsäkerheten, och när säkerheten förbättras minskar också risken för kärnkraftsolyckor som orsakas uppsåtligen. Några egentliga direkta konsekvenser för miljön har dock inte identifierats.

4.2.5 Övriga samhällseliga konsekvenser

Att det skapas klarhet i säkerhetspersoners befogenheter har positiva effekter med tanke på rättsskyddet. När säkerhetspersoners rättigheter och skyldigheter anges tydligt i lagstiftningen bidrar det också till att klargöra de olika parternas medvetenhet om sin egen ställning och om de förfaranden som bör iaktas i samband med olika uppgifter, exempelvis i situationer där maktmedel används.

Bestämmelserna om hälsoundersökningar berör cirka 100—180 personer som arbetar vid kärnanläggningar. Ändringen har konsekvenser för dem när det gäller skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter till den delen att yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården kommer att ha rätt att efter att först ha diskuterat saken med den berörda personen göra en anmälan om personens arbetsförmåga till tillståndshavarens ansvarige föreståndare, den person som ansvarar för skyddsarrangemangen samt till Strålsäkerhetscentralen och polisen i en situation där personen av grundad anledning anses utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten. När bestämmelsen tas in i lagstiftningen kan det i viss mån öka risken för att människorna i samband med hälsoundersökningarna inte tillräckligt detaljerat berättar om omständigheter som anknyter

till deras hälsotillstånd, vilket kan bidra till att deras eventuella sjukdomar inte behandlas. Läkarnas och den övriga yrkesutbildade hälso- och sjukvårdspersonalens rättsskydd kan anses bli förbättrat genom regleringen, eftersom de kommer att ha en lagstadgad rätt att göra anmälan om situationen kräver det.

Propositionens konsekvenser för arbetslivet har samband med att behörighetsvillkoren för säkerhetspersoner tas in i lag. De föreslagna bestämmelserna har i praktiken inga nämnvärda betydande konsekvenser när det gäller behovet av utbildning i fråga om den nuvarande säkerhetspersoner, eftersom säkerhetspersoner redan nu har den utbildning för väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Ett visst behov av tilläggsutbildning som gäller exempelvis obemannade luftfartyg eller förande av hund kan emellertid uppstå. Preciseringsen av bestämmelserna om befogenheter kan anses ha positiva effekter i och med att befogenheterna blir tydligare och regleringen enhetligare. De ändringar som gäller befogenheterna kommer inte nämnvärt att ändra etablerad praxis eller medföra nämnvärda krav på tilläggsutbildning.

Genom bestämmelserna om skyddsarrangemang förbättras säkerheten vid kärnanläggningar, vilket kan anses ha positiva effekter med tanke på den allmänna säkerheten. Exempelvis genom bestämmelsen om ingripande i obemannade luftfartygs färd liksom också bestämmelsen om läkarundersökningar kan identifierade hot mot säkerheten bemötas och risken således minskas till denna del.

Ändringen av lagstiftningen om kungörande har inga nämnvärda konsekvenser med tanke på kärnenergilagen. Kungörelsetiden kommer i fortsättningen att variera mellan 14 och 30 dygn, vilket i vissa fall kommer att förkorta kungörelsetiden jämfört med nuläget. I fråga om projekt som är betydelsefulla ur allmänhetens synvinkel kommer kungörelsetiden dock fortfarande att vara 30 dygn. När det gäller gruvlagen förbättrar ändringen av bestämmelserna om kungörande tillgången till information, eftersom elektroniska webbsidor är betydligt mer lättillgängliga för medborgarna än fysiska anslagstavlor och således möjliggör en bredare samhällelig debatt.

Bestämmelserna om ändringssökande påverkar inte rätten att söka ändring jämfört med den gällande lagstiftningen vare sig när det kärnenergilagen eller gruvlagen. De enhetliga bestämmelserna om ändringssökande underlättar generellt ändringssökandens situation när han eller hon behöver söka ändring i ett beslut som meddelats.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Under beredningen har man i fråga om bestämmelserna om säkerhetspersoner övervägt olika alternativ för att harmonisera lagstiftningen om privata säkerhetstjänster och bestämmelserna om skyddsarrangemang i kärnenergilagen. Målet har varit att harmonisera bestämmelserna till de delar som det ansetts vara möjligt med hänsyn till olika befogenhetsfrågor och särdragen i verksamheten. Vid beredningen har man dock varit tvungen att beakta de särdrag som gäller kärnanläggningar av vilken orsak det var inte möjligt att tillämpa lagen om privata säkerhetstjänster.

De säkerhetspersoner som används vid kärnanläggningar och som är särskild från sådana väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster behövs för att skydda användningen av kärnkraft mot lagstridig verksamhet och annan olovlig verksamhet som utgör en risk för kärn- eller strålsäkerheten, eftersom de befogenheter som i lagen om privata säkerhetstjänster ges väktare inte är tillräckliga för att skydda användningen av kärnenergi i de olika faserna av en kärnan-

läggnings livscykel och de transporter som har samband med den. Enligt lagen om privata säkerhetstjänster har väktare t.ex. inte rätt att utföra drogtester eller vid behov avlägsna ett hinder med hjälp av maktmedel. Säkerhetspersoner vid en kärnanläggning behöver dock sådana befogenheter. Till många övriga delar finns det få regleringsalternativ när det gäller säkerhetspersoner och säkerhetspersoners befogenheter. Detta beror på de ramar som grundlagen ställer och på grundlagsutskottets tolkningspraxis.

När regleringsalternativen i fråga om obemannade luftfartyg övervägdes var målet att regleringen så långt det är möjligt ska vara enhetlig med andra motsvarande bestämmelser (lag om ändring av gränsbevakningslagen 9/2019, lag om ändring av lagen om försvarsmakten 1089/2018, lag om ändring av fängelselagen 507/2019, lag om ändring av 2 kap. i polislagen 243/2019). Propositionen har avgränsats till att gälla endast kärnkraftverk, men inte andra kärnanläggningar, eftersom konsekvenserna av sådan verksamhet som utgör risk för säkerheten skulle vara mest betydande vid kärnkraftverk ur både samhällelig och internationell synvinkel. Också frågan om befogenheter har prövats noga, eftersom sådana befogenheter som avses i förslaget hittills endast har föreslagits för myndigheter.

Också alternativ till bestämmelserna om läkares rätt att göra anmälan har bedömts ur olika synvinklar. Exempelvis i luftfartslagstiftningen bestäms det om ett tvåstegssystem, där läkaren i vissa allvarliga situationer har skyldighet att göra en anmälan om en persons hälsotillstånd och annars har rätt att efter egen prövning göra en anmälan om han eller hon misstänker att en person med hänsyn till sitt hälsotillstånd inte är lämplig för sina arbetsuppgifter eller exempelvis utgör en trafikfara.

När det gäller valet av regleringsmetod har det också diskuterats olika alternativ beträffande den instans till vilken läkaren kan göra en anmälan. I regel har hittills enligt nationell lagstiftning känsliga uppgifter kunnat lämnas ut utan personens samtycke endast till en myndighet. Vid beredningen av propositionen har man dock bedömt att i brådskande fall, där omedelbara åtgärder behöver vidtas exempelvis för att återkalla tillträdesrätt, kan endast tillståndshavaren reagera tillräckligt snabbt. Också med hänsyn till EU:s allmänna dataskyddsförordning ((EU) 2016/679) har det ansetts vara möjligt att lämna ut information i detta syfte, eftersom det sker för att fullgöra ett åliggande som grundar sig på lag och för att skydda allmänintresset. I 9 § i kärnenergilagen föreskrivs att tillståndshavaren är skyldig att sörja för säkerheten vid användningen av kärnenergi. Denna skyldighet kan inte överföras på någon annan.

I fråga om rätten att göra anmälan har det gjorts en avgränsning som gäller omedelbara åtgärder, och anmälan ska göras till tillståndshavarens ansvarige föreståndare eller till den person som ansvarar för skyddsarrangemangen. Dessa godkänns för sina uppgifter av Strålsäkerhetscentralen genom en särskild godkännandeprocess. Enligt förslaget ska anmälan samtidigt göras också till Strålsäkerhetscentralen eller till polisen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

I de svenska bestämmelserna om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi förutsätts det att tillståndshavaren har en säkerhetsorganisation som svarar för skyddsarrangemangen. Säkerhetsorganisationen består av personal från den privata säkerhetsbranschen som har utrustning och utbildning för att i dessa uppgifter reagera på verksamhet enligt den nationella dimensionerande hotbeskrivningen. Med dimensionerande hotbeskrivning avses en nationell beskrivning av kapaciteten, målsättningen, motivationen och utrustningen hos personer eller grupper

som potentiellt kan vidta olagliga åtgärder som riktar sig mot användningen av kärnenergi. Under de senaste åren har Sverige närmast sig den finländska modellen, där yrkesutbildade människor inom den privata säkerhetsbranschen har utrustats i begränsad utsträckning, bl.a. med skjutvapen, för att svara på detta hot. I Sverige används redan nu i samband med de säkerhetsvisitationer som utförs vid kärnkraftverk hundar som särskilt tränats för uppgiften. När en hotande situation konstateras tillkallas polis, varvid de ovan nämnda aktörerna samarbetar för att avvärja hotet. Handlingsmodellen motsvarar i fråga om principerna den finländska praxisen och baserar sig på vissa responstider inom vilka tillståndshavaren måste kunna avvärja och bromsa lagstridig verksamhet tills man får tillräckliga polisresurser till platsen.

5.2.2 Storbritannien

I Storbritannien har kärnkraftverken ett eget polisväsende som svarar för responsen i hotande situationer. Med tanke på denna verksamhet har polisen dygnet-runt bemanning som är utrustad och utbildad att stå för den första insatsen i hotande situationer. Polisen har kapacitet att handla också i krävande situationer där det behövs specialtränade och specialutrustade polismän. Dessa poliser arbetar inte utanför kärnkraftverket och de har exempelvis inga uppgifter för att upprätthålla och övervaka den allmänna ordningen och säkerheten utanför kraftverket annat än vid kärnämnestransporter. Eftersom det rör sig om polismän handlar de under tjänsteansvar och med de befogenheter som polisen har. Tillståndshavarna svarar för kostnaderna för handlingsmodellen.

5.2.3 Kanada

I Kanada innebär de geografiska avstånden en utmaning för polismyndighetens respons. I Kanada har tillståndshavaren för en kärnanläggning en säkerhetsorganisation som är utbildad och utrustad för att självständigt svara på de hot som ingår i den dimensionerande hotbeskrivningen. Tillståndshavaren underrättar dock polisen om en hotande situation om denne upptäcker en sådan. Tillståndshavarens säkerhetsorganisation har försetts med resurser, utbildning och utrustning på samma nivå som de nationella specialgrupperna inom polisen. Säkerhetsorganisationen har inom sitt verksamhetsområde också de befogenheter som motsvarar uppgifterna. Denna lösning medför stora kostnader för tillståndshavaren, men den baserar sig på nationella krav och nationell lagstiftning.

5.2.4 Belgien

I Belgien har förfarandena nyligen ändrats till följd av att hoten på den nationella nivån har ökat. I nuläget har man i Belgien enligt brittisk modell polis som förordnats att tjänstgöra på kraftverksområdet och i vars utbildning också strålsäkerhetsmyndigheterna har deltagit. Polismännen inom denna polisenhet svarar för den första responsen i en hotande situation tills specialutbildade polismän vid den federala polisen anländer till platsen. Tillståndshavaren har också sin egen säkerhetsorganisation som sköter dagliga bevakningsuppgifter såsom säkerhetsövervakning, tillträdeskontroll och som utför säkerhetsvisitationer. Vid säkerhetsvisitation av bilar används också hundar som särskilt utbildats för uppgiften.

De ovannämnda exemplen avspeglar hur skyddsarrangemangen, de nationella hotbilderna, den geografiska utbredningen och responstiderna för de nationella polismyndigheterna påverkar de krav som ställs på tillståndshavarna. De system som de olika länderna tillämpar är därför inte direkt jämförbara. I Finland har det långvariga samarbetet mellan tillståndshavarna och säkerhetsmyndigheterna gjort det möjligt att skapa en nationell modell inom ramen för vilken man effektivt kan bemöta olika hot. Detta har också identifierats som god praxis i IAEA:s utvärde-

ringsrapport om skyddsarrangemang som sammanställdes 2012 av en internationell utvärderingsgrupp. För att man ska kunna upprätthålla verksamheten och bemöta föränderliga säkerhetshot behöver dock de föreslagna lagändringarna genomföras i syfte att det också i fortsättningen finns förutsättningar för effektiva skyddsarrangemang.

6 Remissvar

Utlåtanden om propositionen har begärts av många organisationer. De organisationerna som utlåtanden var begränsade och som har gett utlåtanden finns på finska i offentliga tjänsten i <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> under beteckning TEM024:00/2018 i handlingar av remissen.

Remissinstanserna ställde sig huvudsakligen positiva till de föreslagna propositionerna och ansåg dem vara behövliga. Särskilda iakttagelser gjordes dock speciellt i fråga om bestämmelserna om obemannade luftfartyg, säkerhetsutredningar och läkarundersökningar. Nedan behandlas med avseende på enskilda bestämmelser den viktigaste responsen i yttrandena och de ändringar som de föranlett.

I fråga om förslaget till ändring av definitionen på skyddsarrangemang i 3 § i kärnenergilagen gavs endast få yttranden och i alla yttranden påpekades det att termen ”olovlig” kräver närmare definition. Dessutom konstaterades det att begreppen modellflygplan och obemannat luftfartyg bör definieras närmare. I den fortsatta beredningen beslutade man att ändra definitionen så att med skyddsarrangemang avses generellt säkerhetsåtgärder som vidtas för att skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. I definitionen tas det inte längre ställning till huruvida verksamheten är lagstridig eller annars olovlig, eftersom också definitionen av lagstridig verksamhet i likhet med definitionen av olovlig verksamhet har konstaterats vara något vag. Ändringen av definitionen har beaktats exempelvis i bestämmelserna om användningen av maktmedel och bestämmelserna om befogenheter på så sätt att där gjorts behövliga avgränsningar, eftersom definitionen i sig är mer omfattande än den gällande definitionen.

I fråga om förslaget att uppdatera nedläggningsplanen i 7 g § framfördes behov av att precisera parallelltexterna och klarlägga tidtabellen för inlämning av nedläggningsplanen. Det beslutades att paragrafen ska ändras så att tidtabellen för inlämning av den uppdaterade planen avgränsades till att gälla tiden när verksamhet enligt drifttillståndet och verksamhet enligt nedläggningstillståndet pågår. Dessutom preciserades bestämmelsen så att den uppdaterade versionen av planen ska lämnas till arbets- och näringsministeriet medan verksamhet enligt drifttillståndet pågår och till Strålsäkerhetscentralen medan verksamhet enligt nedläggningstillståndet pågår.

I fråga om skyldigheten att göra säkerhetsutredningar av personer enligt den föreslagna 7 i § lämnades många yttranden. I flera yttranden togs det upp att säkerhetsutredningar kan göras också med stöd av 19 § i lagen om säkerhetsutredningar och att en hänvisning till detta bör fogas till förslaget. Att säkerhetsutredningen enligt förslaget skulle omfatta endast den begränsade säkerhetsutredningen ansågs vara alltför restriktivt och det ansågs att det riskbaserade perspektivet inte beaktades i tillräcklig utsträckning i säkerhetsutredningarna. Det föreslogs dessutom att bestämmelsen preciseras så att säkerhetsutredningen ska omfatta alla dem som har självständigt tillträde till en anläggning eller till säkerhetsinformation. Till förslaget har fogats en hänvisning till 19 § i lagen om säkerhetsutredningar och det har också preciserats att en säkerhetsutredning ska göras av sådana personer som har självständig rätt att tillträda anläggningsområdet eller som deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall.

RP 8/2020 rd

I yttrandena framfördes det också att motiveringarna behöver preciseras i fråga om tillståndshavarens ansvar i förhållande till bedömningen av risker och skyddsbehov. Motiveringarna har kompletterats till dessa delar.

I yttrandena togs det vidare upp att det är svårt att göra säkerhetsutredningar av utländska arbetstagare. Utmanade av den här situationen har förstått i beredningen. En remissinstans påpekade att transporter av kärnavfall inte bör omfattas av bestämmelserna om säkerhetsutredningar, eftersom transport av kärnavfall inte alls nämns i lagen om säkerhetsutredningar. I den fortsatta beredningen har det ansetts att det kärnavfall som är mest kritiskt ur säkerhetssynpunkt, dvs. det använda kärnbränslet, också utgör kärnämne enligt kärnenergilagen och kärnenergiförordningen och att sådana transporter således ska omfattas av säkerhetsutredningar. När det gäller mer lågaktivt avfall ansågs det att säkerhetsutredning ska kunna göras efter prövning, men att det inte ska vara obligatoriskt exempelvis i fråga om mycket lågaktivt avfall.

I den föreslagna 7 l § föreslogs vissa ändringar. I yttrandena konstaterades det att förslaget i övrigt gör det oklart huruvida de föreslagna ändringarna i paragrafen faktiskt behövs, och att också motiveringarna till paragrafen förblev oklara. Man har strävat efter att förbättra motiveringarna till denna del. Det föreslogs vidare att det utarbetas enhetliga modeller för informationen om skyddsarrangemang och att det vid behov ska ordnas utbildning kring skyddsarrangemangen. I den fortsatta beredningen fogades till lagen ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att utfärda föreskrifter om utarbetandet av modeller. Utbildningen ansågs dock ingå i de allmänna utbildningskrav som ställs på tillståndshavaren.

Enligt yttrandena bör de skyldigheter som gäller riskbedömning och riskhantering på ett övergripande sätt utsträckas till de samlade risker som gäller kraftverksområdet. Således bör också riskbedömningsområdena tydligt definieras och knytas exempelvis till delområdet för företags-säkerhet. Dessutom påpekades att den dimensionerande hotbeskrivningen kan begränsa riskbedömningen och riskhanteringen till ett alltför snävt perspektiv, om bedömningen inte binds vid en större kontext. Bestämmelsen ändrades så att skyddsarrangemangen utöver hoten också ska basera sig på skyddsbehoven. Samtidigt ska termen riskbedömning ersättas med termen riskhanteringsprocess, som avser ett heltäckande förfarande och som utöver en bedömning av riskerna dessutom inbegriper riskhantering.

Uppmärksamhet i yttrandena ägnades också vid lagstiftningen i dess helhet, och i detta fall förhållandet till lagen om transport av farliga ämnen som också innehåller bestämmelser om skyddsarrangemang. I den fortsatta beredningen har man bedömt att de krav som gäller skyddsarrangemang inte är motsägelsefulla, även om bestämmelserna i kärnenergilagen förutsätter mer detaljerade krav på transporter.

I den föreslagna 7 m § som gäller säkerhetspersoner föreslogs många olika ändringar. För det första föreslogs en precisering av huruvida de säkerhetspersoner som avses i kärnenergilagen ska kallas väktare eller säkerhetspersoner. Dessutom ansågs det att skillnaderna i utbildningskraven och befogenheterna för väktare respektive säkerhetspersoner behöver klargöras med ingående. Det ansågs också att bestämmelserna i paragrafens 1 och 2 mom. delvis är överlappande. Man ansåg det också vara oklart vad som i paragrafen avses med särskilda förhållanden som råder hos det objekt som ska skyddas. I ett remissvar ansågs det att det vore skäl att anlita säkerhetspersoner redan innan tillstånd att uppföra en anläggning beviljas. Dessutom föreslogs det att till kraven på säkerhetspersoner fogas en bestämmelse om säkerhetspersoners arbetsgivaransvar.

I den fortsatta beredningen har motiveringarna precisats på de oklara punkterna och bestämmelsen har precisats utifrån remissvaren. De tidsperioder då säkerhetspersoner ska användas

har inte ändrats, utan det har ansetts vara tillräckligt att säkerhetspersoner arbetar på området först när tillstånd att bygga en kärnteknisk anläggning har beviljats. I övrigt ska övervakningen på området kunna skötas med hjälp av andra privata säkerhetstjänster.

I fråga om säkerhetspersoners befogenheter, som det föreslås bestämmelser om i lagens 7 n §, föreslogs vissa ändringar. Det föreslogs att till befogenheterna fogas bl.a. en rätt att kontrollera färdmedel och att de befogenheter som gäller forskningsreaktorn FiR1 utsträcks till att även omfatta gårdsplanen eftersom den används bl.a. i samband med flyttningen av använt kärnbränsle. Dessutom föreslogs det att definitionen av kärnanläggningens område preciseras och att motiveringarna preciseras i fråga om befogenheten att medföra hund. Det föreslogs också att beröringspunkterna till lagen om transport av farliga ämnen ska granskas närmare så att kraven bildar en tydlig helhet. I yttrandena föreslogs det att eftersom utbildningen för väktare är begränsad men uppgifterna är förenade med omfattande befogenheter bör man överväga möjligheten att placera poliser i bevakningsuppgifter vid kärnkraftverk.

I den fortsatta beredningen ändrades paragrafens struktur så att de befogenheter som ger rätt att använda maktmedel har placerats i eget moment. Övriga befogenheter har avskilts i ett eget moment. Det ansågs allmänt vara ändamålsenligt att transportmedel ska omfattas av kontrollrätten, och ett tillägg gjordes till propositionen till denna del. När det gäller forskningsreaktorn FiR1 ansågs det att regleringen är tillräcklig. Förslaget om rätten att medföra hund har granskats på ett mer allmänt plan med tanke på befogenhetsaspekter och hur det ska fungera i praktiken, och motiveringarna och regleringen har kompletterats till denna del. Också beröringspunkterna mellan kärnenergilagen och lagen om transport av farliga ämnen har granskats, och i motiveringarna anges det mer ingående i vilken utsträckning bestämmelsen är tillämplig på transporter. Att placera poliser vid kärnkraftverk ansågs inte vara ändamålsenligt, eftersom det nuvarande systemet har ansetts vara välfungerande och lämpligt med beaktande av de finländska anläggningarnas placering och förhållandena i övrigt. Anlitandet av privata säkerhetstjänster accentuerar också tillståndshavarnas ansvar för övervakningen av säkerheten.

De föreslagna bestämmelserna om säkerhetsreglementet i 7 o § föranledde några kritiska kommentarer. I yttrandena ansågs det att det inte på lagnivå behöver föreskrivas om det detaljerade innehållet i säkerhetsreglementet utan att det skulle räcka med att Strålsäkerhetscentralen utfärdar en föreskrift om saken. Man ansåg också att motiveringarna till förslaget var alltför kortfattade och man efterlyste förtydliganden i synnerhet i bestämmelsen om maktmedelsredskap. I fråga om denna paragraf föreslogs det också att definitionen på kärnanläggning görs klarare. I remissvaren framfördes det att 2 mom. behöver förtydligas. Utifrån förslaget förblir det oklart huruvida det är fråga om uppgifter om organisationen eller om personerna, och därför bör 2 mom. ändras. I motiveringarna bör det också preciseras att skyddandet avser skydd mot såväl fysiska attacker som cyberattacker. I ett remissvar anfördes det att det på basis av 2 mom. 6 punkten förblir oklart huruvida avsikten är att ålägga också den som utför transporten skyldigheter, eller om det endast förutsätts att kärnanläggningen samarbetar med den som utför transporten så att kärnanläggningen kan utarbeta behövliga redogörelser för transporterna som lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande.

Inga nämnvärda ändringar har gjorts i bestämmelsen efter remissförfarandet, och de detaljerade bestämmelserna om innehållet i säkerhetsreglementet har lämnats kvar i förslaget. Detta har gjorts på grund av att säkerhetsreglementet som dokument är av central betydelse eftersom det i reglementet fastställs hur den offentliga makt som getts tillståndshavaren utövas i praktiken. Samtidigt bör bestämmelser om innehållet i säkerhetsreglementet utfärdas i lag också för att det då är lättare att försäkra sig om att säkerhetsreglementet inte innehåller några sådana uppgifter

RP 8/2020 rd

om vilka det enligt grundlagen ska föreskrivas i lag. I motiveringarna har man dessutom förtydligt bestämmelserna om maktmedelsredskap överlag och i förhållande till säkerhetsreglementet.

I fråga om den föreslagna 7 s § som gäller säkerhetsvisitation och drogtestning konstaterades det att formuleringen av paragrafen ger den uppfattningen att de föremål som avlägsnats i samband med säkerhetsvisitation och som inte behövs vid besöket återlämnas till personen genast efter visitationen. Dessutom ansågs motiveringarna till denna del vara bristfälliga. I yttrandena ansågs det också att bestämmelsen bör granskas i förhållande till lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) enligt vilken utförandet av alkohol- och narkotikatest är verksamhet som hör till hälso- och sjukvården.

I yttrandena föreslogs det också att terminologin i samband med säkerhetskontroller granskas närmare, eftersom propositionen innehöll variationer till denna del. Det förblir dessutom oklart huruvida bestämmelsen är tillämplig på transporter. Det föreslogs också att bestämmelsen om säkerhetsvisitationen ska utsträckas till att omfatta fordon som finns på anläggningsområdet eller är på väg dit.

I den fortsatta beredningen har ovannämnda preciseringar gjorts och motiveringarna har kompletterats på motsvarande sätt. Dessutom granskades den lagstiftning som hänför sig till integritetsskyddet i arbetslivet och det konstaterades att den inte direkt är tillämplig på den situation som avses här, eftersom det inte är fråga om en anställningssituation utan om säkerhetsvisitation i samband med tillträde till anläggningsområdet eller deltagande i en transport. Dessutom utsträcktes säkerhetsvisitationerna till att även omfatta fordon, såsom tidigare beskrivits i samband med 7 n §.

I fråga om den föreslagna 7 t § framfördes önskemål om att motiveringarna till bestämmelsen kompletteras, och det påpekades att rubriken inte helt motsvarar innehållet i bestämmelsen. Dessutom förblir det oklart huruvida regleringen av väktares eller säkerhetspersoners användning av maktmedel kan avklaras enbart genom en hänvisning till strafflagen. I yttrandena lyftes det också fram att en händelserapport skulle kunna göras också över andra händelser som lett till åtgärder från säkerhetspersoners sida än över situationer där någon gripits eller maktmedel använts eller personalen ingripit i ett obemannade flygfartyg färd.

I den fortsatta beredningen har motiveringen till bestämmelsen kompletterats och förutsättningarna för användningen av maktmedel har beskrivits på ett mer heltäckande sätt. I fråga om händelserapporter ansågs det att rapporter ska kunna göras också i andra situationer, vilket motsvarar det nuvarande förfarandet.

I fråga om den föreslagna 7 u § som gäller maktmedelsredskap anfördes det att det utgående från den föreslagna bestämmelsen jämte motiveringarna förblir oklart huruvida 18 § 1 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster ska tillämpas eller inte. Av lagförslaget framgick det inte heller några begränsningar som skulle gälla bärandet av skjutvapen eller bestämmelser om sättet att bära maktmedelsredskap. I yttrandet ansågs det vara problematiskt att paragrafen uppenbarligen lämnar bedömningen av vad som avses med lindrigare maktmedelsredskap än skjutvapen åt Strålsäkerhetscentralen.

I den fortsatta beredningen har lagrummet kompletterats särskilt genom bestämmelser om skjutvapen och motiveringen har kompletterats på motsvarande sätt. Bedömningen av vad som avses med lindrigare maktmedelsredskap än skjutvapen hänförs inte enbart till Strålsäkerhetscentralen för avgörande, utan bedömningen sker i samband med godkännandet av säkerhetsreglementet, då också andra myndigheter, t.ex. polisen, deltar i bedömningen.

RP 8/2020 rd

I många remissvar tog man ställning till propositionen om modellflygplan och obemannade luftfartyg. I yttrandena konstaterades det att det område där ett modellflygplan eller luftfartyg får tas i besättning bör definieras noggrannare. Dessutom bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att det inte tidigare har föreslagits bestämmelser om befogenheter att störa radiosignaler där sådana befogenheter har getts andra än myndigheter. Dessutom ska de tekniska medlen för ingripande kunna inriktas endast på behövliga frekvensområden och frekvenser. Tröskeln för befogenheterna bör ställas särskilt högt, om störningen bedöms kunna omfatta det allmänna mobilnätet eller om störningen kan påverka den radiokommunikation som sker i säkerhetssyfte eller mottagningen av satellittrafik vid radionavigering. Uppmärksamhet ägnades även åt radiosändartillstånd och utbildningskraven betraktades som viktiga.

I remissvaren anfördes vidare att hänvisningen till strafflagen bör strykas eftersom det inte är fråga om obehörigt förfarande om det är tillåtet enligt lagstiftningen. Bestämmelsen bör också i övrigt formuleras så att den är så noggrant avgränsad som möjligt. Det anfördes att motiveringarna bör kompletteras med en beskrivning av de maktmedel som får användas för att ingripa i ett luftfartygs färd, och att man i propositionen bör ta ställning till att besittningstagande eller ingripande i färden kan betyda att det obemannade luftfartyget förstörs.

I remissvaren påpekades det också att man genom att ingripa i ett luftfartygs färd inte får riskera säkerheten vid kärnkraftverket eller i dess omgivning och att terminologin bör preciseras i fråga vilket slags luftfartyg ingripandet ska gälla.

I den fortsatta beredningen har beskrivning av området preciserats i bestämmelsen så att där avses ett område där luftfart har begränsats. Dessutom gjordes preciseringar särskilt i fråga om övervakningen av radiofrekvenser och ytterligare preciseringar i fråga om tillståndsplikt vid innehav av radiosändare. Också motiveringarna preciserades till dessa delar.

Många yttranden lämnades över den föreslagna 7 w §, som gäller hälsoundersökningar och rätten för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att göra anmälan. Det anfördes att EU:s allmänna dataskyddsförordning i större utsträckning bör beaktas i propositionen. Dessutom konstaterades det att det i bestämmelsen bör tas hänsyn till sekretessen för uppgifterna när tekniska och elektroniska dataöverföringsmetoder används, och att det i propositionen förblir oklart vad som egentligen avses med polisens rätt att få information och varför uppgifterna ska lämnas också till polisen.

I en del yttranden konstaterades det att det inte är motiverat att yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården gör en direkt anmälan till Strålsäkerhetscentralen, utan att anmälan i samtliga fall bör göras till tillståndshavarens ansvarige föreståndare och till den person som svarar för skyddsarrangemangen. Dessutom anförde man att förslagen kan påverka tillgången på och kostnaderna för transporter.

Bestämmelsen betraktades i princip som behövlig, men var man också oroad över hur den anmälningsrätt som på ett allmänt plan nu ökar kommer att påverka förtroendeförhållandet mellan läkare och patient. Dessutom påpekades det att möjligheterna för en läkare eller yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården att förutse en persons beteende är begränsade. Det påpekades vidare att bestämmelsen i praktiken kan innebära utmaningar för bolagens utländska anställda och att en sedvanlig hälsoundersökning inte nödvändigtvis är tillräcklig för att utreda en arbetstages psykiska tillstånd.

I den fortsatta beredningen ägnades särskild uppmärksamhet åt de krav som dataskyddsförordningen ställer, och särskilt motiveringstexten har kompletterats till denna del. Till förteckningen

över personer till vilka anmälan kan lämnas fogades de personer hos tillståndshavaren som ansvarar för skyddsarrangemangen. Det ansågs dock också fortfarande motiverat att anmälan lämnas till myndigheten, eftersom det är å ena sidan rör sig om betydande intrång i de grundläggande fri- och rättigheterna, och å andra sidan utövar de personer som kan vara föremål för anmälan sitt yrke med stöd av tillstånd och de berörda myndigheterna ansvarar för godkännandet av tillståndet. Det bedömdes dessutom att bestämmelsen inte påverkar transporterna eftersom den endast gäller säkerhetspersoner och kärnavfallopiloter. Till lagrummet fogades en bestämmelse om att hälsoundersökningar kan göras också annars vid behov.

I fråga om den föreslagna ändringen av 23 § konstaterades det att dataskyddsförordningen bör beaktas. I fråga om hänvisningsbestämmelserna bör det dessutom noteras att de lagförslag som ingår i RP 239/2018 rd kan ändras under riksdagsbehandlingen. I den fortsatta beredningen ansågs det att någon koppling till dataskyddsförordningen inte finns eftersom ansökningshandlingarna inte innehåller några personuppgifter. I den fortsatta beredningen har man också ägnat uppmärksamhet åt den allmänna lagstiftningen.

När det gäller 21 § i lagen om säkerhetsutredningar konstaterades det att en begränsad säkerhetsutredning inte är tillräcklig om man på förhand vill skydda sig mot terrorism, underrättelseverksamhet, sabotage, organiserad brottslighet eller extrema rörelser verksamhet. Därför behövs det också andra metoder för mer omfattande utredning av en persons bakgrund. Det föreslogs att det i lag ska tas in bestämmelser om möjligheten att utifrån en riskanalys låta göra en säkerhetsutredning av en person som är på en tillräcklig nivå med hänsyn till de uppgifter som den som är föremål för utredningen kommer att ha. Bestämmelser om detta bör utfärdas i 19 §. Allmänt taget ansåg man det vara bra att olika omständigheter beaktas med mer noggrann avgränsning också i lagen om säkerhetsutredningar, eftersom det bidrar till att skapa samsyn och gemensamma förfaringssätt. I detta sammanhang påpekades det dock att det redan nu med stöd av 19 § 1 mom. 4 punkten är möjligt att göra en normal säkerhetsutredning av de personer som avses i propositionen.

I fråga om lagen om säkerhetsutredningar konstaterades det också att om tillämpningsområdet utvidgas bör de omständigheter som anges i 10 § 1 mom. i grundlagen begrundas och grundlagsutskottets tolkningspraxis i samband därmed beaktas. När ärendet dessutom hör till justitieministeriets ansvarsområde, kräver föredragning ett föredragningstillstånd. Dessutom bör motiveringen till och konsekvenserna av bestämmelsen kompletteras.

I den fortsatta beredningen gjordes en övergripande bedömning av den lagstiftningshelhet som hänför sig till säkerhetsutredningar och det gjordes preciseringar utifrån bedömningen. 19 § i lagen om säkerhetsutredningar föreslås inte att ändras därför att frågan om det är mer allmänna än förhandenvarande saken och det tillhör i ansvarsområdet av justitieministeriet.

Remissvar för gruvlagen

Iakttagelser gjordes på annonseringen i tidningar, föreslagna tidsfrist, sakägandet samt lagtekniska detaljer.

Högsta förvaltningsdomstol föreslog till propositionens 40§ att man skulle följa naturskyddslagens 44 § (504/2019) framställningssätt när det gäller kommunens annonser samt annonsering i tidning.

Tukes stödjer inte förslaget att utöka sakägarrollen så att även tillståndsområdets fastighetsägares grannar skulle omfattas. Finlands naturskyddsförbund och miljöministeriet stödjer utökning

det av sakägarrollen från nuvarande. Dessutom anser Tukes att offentlig kungörelse samt tidningsannons borde även i fortsättningen behållas som alternativ för att informera dem som inte nås med separat kungörelse. Finlands naturskyddsförbund anser, att ärendet borde informeras alltid även med annons i tidningen. MTK betonar annonsernas betydelse. Miljöministeriet och Finlands naturskyddsförbund föreslår att kungörelsens remisstid borde man stifta om anslagstid på motsvarande sätt som i miljöskyddslag 44§.

Arbets- och näringsministeriet anser, att informering av mineralverksamhet på bästa möjliga sätt är ytterst viktigt för alla parter och smidiggör verksamhet. Annonsering endast i tidning är inte tillräcklig numera, men det är ett viktigt sätt att bekräfta tillkännagivandet. Remisstiden ska justeras enligt utlåtande så att 45 dagars maximum tas bort. Enligt paragrafmotivering är även markägarnas rågrannar sakägare. Begreppet sakägare kan diskuteras fortsättningsvis i gruvlagens utvecklingsprocess.

Tukes framhävde betydelsen av informering via brev som tillägg till elektronisk meddelande angående 58§. Miljöministeriet anmärkte, att tillsynsmyndigheter ska läggas till informationsmottagare. Finlands naturskyddsförbund, miljöministeriet och Kommunförbundet anser att elektronisk information inte är begrundat utan mottagares godkännande. Paragrafer har justerats enligt förslagen.

Renbeteslagföreningen föreslår ändring till paragrafen så, att renbeteslag informeras om beslut som gäller renskötselområdet även när det inte är fråga om särskilt renskötselområde. Denna fråga berör renbeteslag i större skala, och eventuella förändringar görs i gruvlagens utvecklingsprocess.

7 Specialmotivering

7.1 Kärnenergilagen

3 §. Definitioner. I 1 mom. 6 punkten föreslås en precisering av definitionen av skyddsarrangemang. Det föreslås att hänvisningen till lagstridig verksamhet stryks i bestämmelsen. Begreppet lagstridig verksamhet är innehållsmässigt otydligt eftersom det inte tas ställning till hurdan lagstridig verksamhet det är fråga om eller överlag vilken lag verksamheten står i strid med. Samtidigt kan definitionen anses vara alltför snäv med hänsyn till att tillståndshavaren har utfärdat interna instruktioner för genomförande av skyddsarrangemang och säkerställande av kärn- och strålsäkerheten. Överträdelser av dessa instruktioner är inte nödvändigtvis i sig lagstridiga men om de överträds kan kärn- eller strålsäkerheten äventyras.

Eftersom säkerhetspersoners befogenheter är bundna till definitionen av skyddsarrangemang, kan säkerhetspersoner inte effektivt ingripa i olovlig verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Sådan verksamhet kan dock ha betydelse med tanke på säkerheten vid användningen av kärnenergi och också den bör därmed kunna vara föremål för säkerhetsuppgifter. Till exempel i vissa lokaler har tillståndshavaren som villkor för tillträde kunnat ställa att två personer samtidigt befinner sig i utrymmena. Avvikelse från detta kan äventyra kärnsäkerheten men innebär inte i sig att det avvikande förfarandet är lagstridigt. Genom skyddsarrangemang och säkerhetspersoners verksamhet kan man dock minska den ovan nämnda risken och på så sätt säkerställa kärn- och strålsäkerheten genom att ingripa i felaktig verksamhet i rätt tid.

Det föreslås att definitionen ändras så att med skyddsarrangemang ska avses alla säkerhetsupp-
gifter som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Tillämpningsområdet för definitionen kommer således att bli mer

omfattande och gälla all verksamhet som kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Med användning av kärnenergi avses i huvudsak uppförande, drift och nedläggning av en kärnanläggning men också i mer vidsträckt mening verksamhet i anslutning till detta. Definitionen omfattar även gruvdrift och malmanrikningsverksamhet vars syfte är att producera uran eller torium. Användning av säkerhetspersoner har dragit upp gränser från sistnämnd verksamheten med 7 m § av förslaget.

Eftersom definitionen utvidgas och bidrar till att fastställa säkerhetspersoners befogenheter har särskild uppmärksamhet ägnats åt att avgränsa säkerhetspersoners befogenheter. Frågan behandlas närmare i motiveringen till 7 n §.

Att definitionen utvidgas är också mer förenlig med och ändamålsenlig med tanke på det i 6 § i kärnenergilagen angivna allmänna kravet på säkerhet, nämligen att användningen av kärnenergi ska vara säker och inte får orsaka skada på människor, miljö eller egendom. Skyddsarrangemangen ska omfatta all verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, inte enbart verksamhet som strider mot lag.

Det föreslås inga ändringar i fråga om de områden som definitionen av skyddsarrangemangen omfattar.

6 a §. *Ombesörjande av kärnavfall som uppkommit i Finland.* Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. och att 3 mom. i den gällande lagen som sådant blir ett nytt 4 mom. I momentet föreslås bestämmelser om slutförvaring av de prover som tas av kärnavfall och som förs utomlands i sådana situationer där provet inte återlämnas till Finland för slutförvaring. Avsikten med bestämmelsen är att genomföra artikel 4.4 i kärnavfallsdirektivet. Under överföringen av provet ska det mellan de berörda länderna finnas ett giltigt avtal om användning av slutförvaringsanläggningen i den mottagande staten. Den mottagande staten kan vara en EU-medlemsstat eller ett tredjeland. I fråga om tredjeländer ska man enligt direktivet i fråga om vissa förfaranden för kärnavfallshantering försäkra sig om att förfarandena i den mottagande staten är säkra. Avsikten är att närmare bestämmelser om dessa frågor ska utfärdas genom förordning. Till momentet har fogats ett bemyndigande att utfärda förordning om detta. Europeiska kommissionen ska i enlighet med direktivet underrättas om avtalet med tredjelandet.

7 §. *Skydds- och beredskapsarrangemang samt andra därmed jämförbara arrangemang.* Paragrafen ändras på grund av de föreslagna ändringarna i 3 § 1 mom. 6 punkten. I paragrafen anges det för närvarande att en förutsättning för användning av kärnenergi är att skydds- och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet är tillräckliga. Det föreslås att paragrafen ändras så att skydds- eller beredskapsarrangemangen för att trygga användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- och strålsäkerheten ska vara tillräckliga.

Kraven på förutsättningarna för att använda kärnenergi utvidgas definitionsmässigt i någon mån i den bemärkelsen att endast beredskap för lagstridig verksamhet är nuvarande förutsättning. Enligt förslaget ska en förutsättning i fortsättningen vara att verksamheten skyddas mot all verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, oberoende av om verksamheten i egentlig mening är lagstridig eller inte. I praktiken medför ändringen inte någon nämnvärd förändring i rättsläget, eftersom skyddsarrangemangen redan nu enligt 7 l § i kärnenergilagen ska basera sig på hotbilder som riktar sig mot användningen av kärnenergi och på analyser av skyddsbehoven. I detta sammanhang görs det egentligen ingen skillnad mellan huruvida den hotande verksamheten är direkt olaglig eller annars äventyrar verksamheten.

Motiveringen till 3 § 1 mom. 6 punkten gäller delvis också motiveringen till 7 §, särskilt till den del det är fråga om annan beredskap än beredskap för lagstridig verksamhet.

7 g §. Nedläggning. Det föreslås att 7 g § 2 mom. ändras så att uppdateringar av nedläggningsplanen ska lämnas till arbets- och näringsministeriet i stället för till Strålsäkerhetscentralen när det är fråga om verksamhet under den tid då drifttillståndet är i kraft. Arbets- och näringsministeriet använder uppgifterna som en del av beslutsfattandet i fråga om den ekonomiska beredskap som avses i 7 kap. Därför är det ändamålsenligt att nedläggningsplanerna lämnas till ministeriet i stället för till Strålsäkerhetscentralen. Under den tid som verksamheten enligt drifttillståndet pågår har Strålsäkerhetscentralen inget särskilt behov av att övervaka nedläggningsplanerna, men enligt kärnenergiförordningen ska det dock begäras ett utlåtande av centralen. Till denna del är lagen och förordningen för närvarande motstridiga.

Bestämmelsen har senast ändrats genom lagen om ändring av kärnenergilagen (905/2017), men i efterhandsutvärderingen har det konstaterats att det fortfarande finns behov av ändringar. Det som är nytt i bestämmelsen är att planerna ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen under den tid verksamheten enligt nedläggningstillståndet pågår. Planerna ska hållas uppdaterade allt efter som nedläggningen av anläggningen framskrider. Uppdateringar av planerna ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande.

I paragrafen föreskrivits för närvarande att planerna ska lämnas in för bedömning. Av begreppet bedömning framgår det dock inte tillräckligt tydligt vilka faktiska åtgärder som krävs av myndigheterna. Enligt förslaget ska de uppdaterade planerna lämnas till myndigheterna för godkännande. Då är det uppenbart att det ska fattas ett förvaltningsbeslut om godkännande av planerna. Ändringen motsvarar nuvarande praxis och påverkar således inte rättsläget i någon nämnvärd grad. Genom förordning har det utfärdats närmare bestämmelser om kraven på innehållet i planerna.

7 i §. Personal. I paragrafen föreskrivs om tillståndshavarens personal. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 7 mom. För närvarande finns bestämmelser om säkerhetsutredningar enligt säkerhetsutredningslagen i Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi (STUK/Y/3/2016, 5 §). I enlighet med 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas på lagnivå. I enlighet med förslaget ska det i kärnenergilagen föreskrivas om skyldighet att göra en säkerhetsutredning. En säkerhetsutredning ska kunna göras endast i de situationer där det är möjligt med stöd av säkerhetsutredningslagen. Alltså i kärnenergilagen ska föreskrivas om för vem och i vilka situationer en säkerhetsutredning åtminstone måste göras. I säkerhetsutredningslagen däremot anges det för vem en säkerhetsutredning överhuvudtaget är möjligt att göras.

Den som innehar ett tillstånd enligt kärnenergilagen och den som ansöker om tillstånd har skyldighet att försäkra sig om att en person är oklanderlig. Personen i fråga kan vara anställd hos tillståndshavaren antingen i direkt anställningsförhållande eller i ett separat uppdragsförhållande.

Enligt förslaget ska en persons oförvitlighet och tillförlitlighet säkerställas genom en säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen eller genom ett intyg över säkerhetsutredning enligt den lagen om det tidigare har gjorts en säkerhetsutredning av personen och uppgifterna finns tillgängliga i det register över säkerhetsutredningar som förs av Skyddspolisen. En säkerhetsutredning ska kunna göras eller ett intyg över säkerhetsutredning kunna utfärdas för personen endast om det är möjligt enligt säkerhetsutredningslagen.

Säkerhetsutredningar ska göras innan en person ges självständigt tillträde till ett område eller tillgång till sådana uppgifter som kan användas för att äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Således är det t.ex. inte nödvändigt att göra en säkerhetsutredning av alla personer som rör sig inom området, om de rör sig med följeslagare inom området. När det gäller tillgång till uppgifter information har det ansetts att en säkerhetsutredning ska göras för alla personer som har tillgång till sådana uppgifter som kan användas för att äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Avgränsningen är strängare än i 21 § i säkerhetsutredningslagen, där det talas om uppgifter som inverkar på säkerheten. Uppgifter som inverkar på säkerheten kan emellertid också fås t.ex. från offentliga källor. Därför behövs en avgränsning beträffande de personer för vilka en säkerhetsutredning måste göras.

Tillståndshavaren ska också försäkra sig om att motsvarande säkerhetsutredningar har gjorts av personalen hos de leverantörer och underleverantörer som tillståndshavaren anlitar. Kontrollen kan göras t.ex. så att det i samband med avtalsförhandlingarna krävs att säkerhetsutredningar görs och dokumenteras eller så att tillståndshavaren själv ansöker om säkerhetsutredning av underleverantörernas personal. På kärnenergiområdet används ofta underleverantörer och leverantörer, och dessa arbetar i första hand med tillståndshavaren på basis av ett separat avtal. Avsikten är att bestämmelsen ska gälla hela underleverantörskedjan. Bestämmelser om dem som har rätt att ansöka om säkerhetsutredning finns i 15 § i säkerhetsutredningslagen.

71 §. Skyddsarrangemang. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att den innehåller en entydig skyldighet att inrätta och upprätthålla skyddsarrangemang utifrån riskanalys och skyddsbehov. Tillämpningspraxis kommer således inte att ändras.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att upprätthålla skyddsarrangemang på platser där kärnenergi används. Med andra platser enligt paragrafen avses t.ex. anläggningar för tillvaratagande av uran. Med användning av kärnenergi i transportmedel avses framför allt transport av kärnämnen eller kärnavfall. Det kan emellertid också röra sig om exempelvis en sådan kärnanläggning i transportmedel som avses i 22 § i kärnenergilagen, även om sådana anläggningar hittills inte har funnits i Finland. För närvarande finns det inga särskilda bestämmelser om vilka områden skyddsarrangemangen ska omfatta.

I fråga om transporter har det utfärdats bestämmelser om skyddsåtgärder och skyddsförpliktelser i 11 d § i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994). Genom de nu föreslagna bestämmelserna om skyddsarrangemang utfärdas bestämmelser som kompletterar denna reglering i fråga om transport av kärnämnen och kärnavfall. De i lagen om transport av farliga ämnen föreskrivna kraven på utarbetande och uppdatering av en skyddsplan, säkrande av transportmedlet med ändamålsenliga anordningar, identifiering av transportören samt skydd av områden som används för tillfällig förvaring gäller fortfarande också transporter av kärnämnen och kärnavfall.

Strålsäkerhetscentralen ska godkänna skyddsarrangemangen och ändringar i dem. I praktiken sker detta genom att de handlingar som avser skyddsarrangemang eller förslag till ändring av dem lämnas till Strålsäkerhetscentralen. Strålsäkerhetscentralen behandlar det inlämnade materialet i ett fastställelseförfarande. Skyddsarrangemangen ska genomföras i enlighet med de godkända handlingarna. Skyddsarrangemang behandlas i det säkerhetsreglemente som avses i 7 o §, men också i andra handlingar, t.ex. i skyddsplanen och i bevakningsinstruktionerna. Handlingar som gäller skyddsarrangemang är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 7 punkten i offentlighetslagen.

I de olika faserna av en kärnanläggnings livscykel förutsätts vissa skyddsarrangemang för vilka den som ansöker om tillstånd eller tillståndshavaren ansöker om Strålsäkerhetscentralens godkännande. Godtagbarheten av dessa åtgärder bedöms utifrån en riskbedömning, och de ändras

också på basis av den rådande hotbilden, som Skyddspolisen ansvarar för att utarbeta. Skyddspolisen uppdaterar regelbundet hotbilden på Strålsäkerhetscentralens begäran. Vid skyddspolisen och de övriga säkerhetsmyndigheterna görs utöver det ovan nämnda även en kontinuerlig bedömning av hoten. Med stöd av det som anförs ovan är det motiverat att det också ska ansökas om godkännande för ändring av de skyddsarrangemang som godkänts för användning.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillräckliga skyddsarrangemang. Enligt förslaget ska skyddsarrangemangen vara tillräckliga i förhållande till de hot som eventuellt riktar sig mot användningen av kärnenergi samt skyddsbehoven. Bedömningen av risker och skyddsbehov i anslutning till riskhanteringsprocessen är kontinuerlig verksamhet. I samarbete med experter inom säkerhetsbranschen observeras dessutom förändringarna i säkerhetsmiljön, och vid behov utvecklas skyddsarrangemangen så att de så väl som möjligt överensstämmer med aktuella hotbilder och skyddsbehov. Under ledning av skyddspolisen övervakar säkerhetsmyndigheterna (bl.a. centralkriminalpolisen, Polisstyrelsen, försvarsmakten och Transport- och kommunikationsverket) hotmiljön och gör upp en hotbild med tanke på användningen av kärnenergi och strålning. Denna hotbild används som underlag för den dimensionerande hotbeskrivning som Strålsäkerhetscentralen har utarbetat och som tillståndshavarna använder som grund för planeringen, dimensioneringen och genomförandet av skyddsarrangemangen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om information om skyddsarrangemang. Bestämmelser om information är nuvarande utfärdats i 71 § 5 mom. i den gällande lagen. Information om skyddsarrangemangen ska kunna ges exempelvis genom skyltning och genom utbildning av dem som arbetar vid anläggningen. Med tanke på den börjar arbeta vid en kärnanläggning är det ändamålsenligt att personen redan i samband med anställningen informeras om de skyddsarrangemang som tillämpas. När skyddsarrangemangen ändras, ska kärnanläggningens personal informeras om ändringarna i god tid innan de tas i bruk och informeras om att grunderna för ändringarna vid behov granskas i samarbetsförfarande enligt lagen om samarbete inom företag (334/2007). Propositionen ändrar inte gällande praxis, eftersom introduktion av ny personal redan genomförs och begränsningsområdena har märkts ut med skyltar.

Utomstående som har ärende till en kärnanläggning ska på lämpligt sätt informeras om skyddsarrangemangen, vilket i regel sker i samband med att man kommer överens om besöket. Innehållsmässigt kommer minimikraven på och det väsentligaste innehållet i informationen om skyddsarrangemang att vara att den som kommer till anläggningen vet att det finns skyddsarrangemang, känner till de förfaranden som gäller honom eller henne samt vet hur man identifierar säkerhetspersoner.

Information om skyddsarrangemangen inom det område i en kärnanläggning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse ska ges genom att området märks ut. Det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse ska märkas ut i enlighet med 5 § i inrikesministeriets förordning om begränsning av trafik och vistelse (1104/2013). Märkena ska således ange det område som omfattas av begränsning samt hotet om straff för överträdelse av begränsningen. Märkena ska finnas på både finska och svenska och vid behov på andra språk. Till Strålsäkerhetscentralen föreslås att stifta befogenhet att ge föreskrift av markering i 7 q § av propositionen.

Information om skyddsarrangemangen i samband med annan användning av kärnenergi kan ges t.ex. i samband med besök och i personalutbildningen. Om ett område omfattas av en begränsning av trafik och vistelse på samma sätt som i fråga om kärnanläggningar, ska området tydligt märkas ut.

Det föreslås att bestämmelserna i gällande 71 § om uppgifterna och utbildningskraven för säkerhetspersoner och om maktmedelsredskap flyttas till separata paragrafer.

7 m §. Säkerhetspersoner. Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att använda säkerhetspersoner för att skydda kärnanläggningens drift och utöver detta för att skydda transporterna och lagringen av kärnämnen och kärnavfall som hänföra sig till verksamhet av en kärnanläggning. Som skydd av kärnanläggningens drift kan allmänt betraktas många olika åtgärder som, om de försummas, kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Utöver det fysiska skyddet ska t.ex. skyddet av informationsmaterial höra till kärnanläggningens verksamhetsområde. I 1 mom. definieras uppgifterna för säkerhetspersoner och vid vars utförande han eller hon kan utöva de befogenheter som anges i lagen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de situationer där säkerhetspersoner ska anlitas och om den tidsmässiga omfattningen för detta, dvs. den tidsperiod då säkerhetspersoner ska användas. Bestämmelserna är nya. I den gällande lagstiftningen fastställs inte tidsmässigt exakt när en kärnanläggning anses vara en kärnanläggning. I den gällande lagstiftningen förutsätts det att en kärnanläggning ska ha och använda säkerhetspersoner. Med tanke på rättsskyddet för säkerhetspersoner och tillståndshavarna är det nödvändigt att det i lagen föreskrivs om den tidsperiod då säkerhetspersoner kan eller ska anlitas och när de befogenheter som anges i kärnenergilagen kan användas.

I paragrafen föreslås bestämmelser om den tidsperiod under vilken säkerhetspersoner ska anlitas vid en kärnanläggning, dvs. från och med den tidpunkt då tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljas. Detta är visserligen en tidig tidpunkt med tanke på strålningseffekterna, eftersom det inte finns några radioaktiva ämnen på byggplatsen. Det är emellertid nödvändigt att säkerhetspersoner på byggplatsen för en kärnanläggning utövar tillsyn t.ex. för att skydda konstruktioner och system mot verksamhet som eventuellt senare kan skada driften av kärnanläggningen. Den föreskrivna tidpunkten gör det möjligt att utöva förebyggande befogenheter, exempelvis säkerhetsvisitation och drogtestning, för att skydda användningen av kärnenergi och säkerställa den övergripande säkerheten.

Behovet av att använda säkerhetspersoner upphör i det skede då de kärnämnen som ska skyddas och kärnavfallet har förts bort från anläggningen eller placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Skyddsarrangemang krävs dock i sig i enlighet med 1 mom. också efter det att kärnämnen och kärnavfall har förts bort från anläggningen eller placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Dessa skyddsarrangemang kan genomföras t.ex. genom bevakning enligt lagen om privata säkerhetstjänster utan de särskilda befogenheter för säkerhetspersoner som föreskrivs i kärnenergilagen.

Säkerhetspersoner ska anlitas också vid transport av kärnämnen och kärnavfall och temporär lagring i anslutning till transporterna som anknyter till anläggningens drift. Anläggningar där kärnenergi används men som inte är kärnanläggningar ska således inte höra till tillämpningsområdet. En sådan anläggning kan vara t.ex. en anläggning för tillvaratagande av uran och transporter i anslutning till den. I dessa situationer kan t.ex. väktare anlitas.

I bestämmelserna om den tidsperiod då säkerhetspersoner ska användas tas det i förslaget inte ställning till den tidpunkt från vilken en kärnanläggning ska betraktas som en kärnanläggning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att det är förbjudet att använda säkerhetspersoner i andra situationer. Att säkerhetspersoners befogenheter i anslutning till användningen av kärnenergi är mer omfattande än exempelvis väktares är motiverat med hänsyn till tryggheten av kärn- eller strålsäkerheten. Därför är det motiverat att säkerhetspersoner får användas endast när det finns risk för att kärn- eller strålsäkerheten äventyras. Syftet med bestämmelsen är att noggrant avgränsa när säkerhetspersoners omfattande befogenheter kan utövas. I andra situationer än de

RP 8/2020 rd

som avses i paragrafen kan skyddsarrangemangen skötas t.ex. av väktare genom andra privata säkerhetstjänster.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om behörighetsvillkor för säkerhetspersoner. Bestämmelser om utbildningskrav finns för närvarande i 9 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/3/2016. Enligt 1 punkten kan som säkerhetspersoner endast arbeta en person som har ett giltigt godkännande som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster. Jämfört med den gällande situationen slopas möjligheten att som säkerhetspersoner godkänna andra personer än personer som godkänts som väktare. Detta innebär en förändring i rättsläget.

I 2 punkten föreslås bestämmelser om att den som hör till säkerhetspersoner ska ha utbildning i grunderna för legitimiteten att använda maktmedel och iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer. Dessutom ska säkerhetspersoner ha behövlig utbildning i användningen av maktmedelsredskap.

Bestämmelser om innehållet i grundutbildningen för väktare finns för närvarande i Polisstyrelsens föreskrift (POL-2017-579). Utbildning som kompletterar den grundläggande utbildningen erbjuds i fråga om användning av fysiska maktmedel och olika maktmedelsredskap, såsom skjutvapen. Beroende på säkerhetspersoners uppgiftsbeskrivning och verksamhetsställe ska de ha behövlig utbildning för att sköta sina uppgifter. Det exakta innehållet i utbildningskraven kan inte generaliseras så att det gäller alla säkerhetspersoner, eftersom t.ex. all säkerhetspersoner inte nödvändigtvis behöver bära skjutvapen. Utöver de maktmedelsredskap som hänför sig till väktarutbildningen får säkerhetspersoner bära och använda sådana redskap som väktare inte har. Utbildningar för dessa behöver beskrivas i säkerhetsreglementet, som ska godkännas av myndigheten.

Utöver det som anförs ovan är ett villkor för godkännande som säkerhetspersoner enligt 3 punkten att den berörda personen är förtrogen med de särskilda förhållanden som råder vid det objekt som ska skyddas, såsom kärn- eller strålsäkerheten. Med objekt som ska skyddas avses, utöver kärnanläggningar, också transport av kärnämnen och kärnavfall, där säkerhetspersoner anlitas. I praktiken sker detta bl.a. genom att personen gör sig förtrogen med de särskilda bevakningsinstruktionerna, som t.ex. innehåller instruktioner för säkerhetspersoner vid olika verksamhetsställen. På grund av de särskilda förhållanden som råder vid kärnanläggningar är det inte möjligt att genomföra sådan objektspecifik utbildning i samband med grundutbildningen för väktare. I bevakningsinstruktionerna ges i regel närmare anvisningar för enskilda verksamhetsställen för skötseln av arbetsuppgifterna, med beaktande av platsspecifika risker och konsekvenser för kärn- och strålsäkerheten.

I 4 punkten föreslås bestämmelser om att en säkerhetsperson ska stå i anställningsförhållande till en tillståndshavare eller en innehavare av näringstillstånd för den privata säkerhetsbranschen. I praktiken finns det för närvarande både sådan säkerhetspersoner som är i tillståndshavarens egen tjänst och sådan säkerhetspersoner vars tjänster upphandlats som köpta tjänster. Förslaget innebär således inga ändringar i praxis.

Bestämmelsen syftar delvis till att förhindra att säkerhetspersoner som inte när det gäller näringsutövandet omfattas av tillstånd blir anställd i uppdragsförhållande hos tillståndshavaren. Bevakningsrörelse är tillståndspliktig med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster, men rörelsen omfattar inte direkt säkerhetspersontjänster. Detta har betydelse i synnerhet med tanke på ansvarsförhållandena om det i verksamheten skulle uppstå problem som särskilt hänför sig till säkerheten. Tillståndshavaren och innehavaren av näringstillstånd för den privata säkerhetsbranschen är föremål för särskild tillsyn och omfattas av särskilda skyldigheter med stöd av kärnenergilagen och lagen om privata säkerhetstjänster.

Avsikten är att tillståndshavaren ska ansvara för bedömningen av om behörighetsvillkoren uppfylls. Något separat myndighetsgodkännande i fråga om säkerhetspersoner föreslås inte, eftersom kraven i 1 och 2 punkten i förslaget redan förutsätter godkännande av polisen. Samtidigt är det tillståndshavaren som bäst kan bedöma om kraven i 3 och 4 punkten uppfylls, eftersom t.ex. utbildning för de specialkunskaper som förutsätts i 3 punkten kan ges endast av tillståndshavarna och även anläggningarna är olika. Ofta ingår dessutom informationen om särskilda förhållanden i tillståndshavarens sekretessbelagda handlingar som gäller den aktuella anläggningens detaljerade skyddsarrangemang. Av denna orsak är tillståndshavaren bäst lämpad att bedöma om ett visst krav uppfylls.

I fråga om säkerhetspersoners behörighet har Strålsäkerhetscentralen med stöd av sina allmänna tillsynsbefogenheter rätt att vid behov i efterhand övervaka att behörighetsvillkoren för säkerhetsperson uppfylls. Dessutom utför Strålsäkerhetscentralen regelbundet inspektioner på anläggningsplatsen i samband med skyddsarrangemangen. Vid dessa inspektioner bedöms genomförandet av tillståndshavarens skyddsarrangemang och det kontrolleras att arrangemangen överensstämmer med de handlingar som lämnats till Strålsäkerhetscentralen och med kraven i lagstiftningen. Vid inspektionerna bedöms också säkerhetspersoners och den övriga säkerhetsorganisationens kompetens och åtgärder i praktiken. I inspektionsverksamheten ingår också bedömning av utbildningen och granskning av anvisningarna i anslutning till den.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners dräkt. En säkerhetsperson har rätt att vid behov använda maktmedel för att utföra sina uppgifter. Därför är det nödvändigt att säkerhetspersoner till det yttre kan identifieras och särskiljas från annan personal. Den person som är föremål för åtgärden identifierar säkerhetspersoner på dräkten. Säkerhetspersoners dräkt får inte förväxlas med de uniformer, märken och texter som nämns i momentet.

Enligt förslaget ska Strålsäkerhetscentralen få förbjuda användningen av en dräkt, ett märke eller en text som inte överensstämmer med de principer som anges i momentet. Närmare bestämmelser om dräkten får utfärdas med stöd av den föreslagna ändringen av 7 q §. När bestämmelserna utfärdas ska också andra myndigheter, exempelvis Polisstyrelsen, höras om dräktens lagenlighet.

Eftersom Strålsäkerhetscentralen har till uppgift att övervaka skyddsarrangemangen ska centralen också avgöra frågor som gäller säkerhetspersoners dräkt. Strålsäkerhetscentralen har dessutom möjlighet att använda förvaltningsväg med stöd av 65 och 66 § i kärnenergilagen, om tillståndshavaren inte iakttar bestämmelserna om säkerhetspersoners dräkt.

7 n §. Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter samt säkerhetspersoners befogenheter. Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. I paragrafen föreslås uttömmande bestämmelser om säkerhetspersoners befogenheter. I den gällande lagen är säkerhetspersoners befogenheter spridda över olika paragrafer. Bestämmelser som innehåller de egentliga befogenheterna ingår i 7 m § i den gällande lagen och indirekt i 7 o §, där det föreskrivs om de situationer i vilka en säkerhetsperson har rätt att använda maktmedel.

För att klarlägga säkerhetspersoners befogenheter föreslås i paragrafen fullständiga bestämmelser om alla de befogenheter som säkerhetspersoner har för att sköta sina uppgifter. Det föreslås särskilda bestämmelser om de situationer i vilka användning av maktmedel är tillåten och om vilka maktmedelsredskap som får användas. Närmare bestämmelser om användningen av vissa befogenheter såsom säkerhetsvisitation och drogtestning samt ingripande i obemannade luftfartygs färd utfärdas i senare bestämmelser i lagförslaget.

I 1 mom. föreslås det att på uppgifterna för att säkerställa säkerheten ska tillämpas de allmänna principerna enligt 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster, exempelvis bestämmelsen om att den som utför bevakningsuppgifter ska handla korrekt och opartiskt. Dessutom ska skyldigheten enligt 7 § i den lagen att informera den som blir föremål för åtgärderna eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på iaktas. Syftet med bestämmelsen är att till denna del förenhetliga praxis inom den privata säkerhetsbranschen.

Säkerhetspersoner ska kunna utöva befogenheterna för att skydda kärnanläggningens drift samt transporterna och lagringen av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av kärnanläggningen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Avsikten är att olika potentiellt hotfulla situationer ska åtgärdas med låg tröskel, dock med iakttagande av de allmänna principerna i 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster.

En del av de föreslagna befogenheterna är sådana som en väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster inte har. Till dessa hör t.ex. befogenheter att förhindra deltagande i transport av kärnämnen eller kärnavfall eller rätt att utföra drogtest. Dessa befogenheter är dock motiverade för att trygga användningen av kärnenergi. Av ovan nämnda orsaker är det inte möjligt att enbart tillämpa lagen om privata säkerhetstjänster för att fastställa säkerhetspersoners befogenheter.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de befogenheter för säkerhetspersoner vid vilka det med stöd av 7 t § vid behov är möjligt att använda maktmedel.

I praktiken är de viktigaste befogenheterna för att trygga användningen av kärnenergi att stoppa dem som rör sig olovligt på området och ingripa i annan olovlig verksamhet eller verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten på området, att upptäcka och förhindra att farliga föremål förs till en anläggning samt att förhindra att en berusad person kommer in till anläggningen.

I momentets 1 punkt föreslås bestämmelser om rätten att vägra tillträde till en kärnanläggning. Bestämmelser om användning av maktmedel för att förhindra tillträde finns i 7 o § i den gällande lagen. Till skillnad från tidigare bestämmelser ska det föreskrivas allmänt om befogenheten att vägra tillträde. Säkerhetspersoner ska således ha rätt att vägra tillträde också utan maktmedel, och med användning av maktmedel endast om situationen kräver det.

Rätten att vägra tillträde ska gälla såväl personer som fordon. Tidigare har nekandet av tillträde enligt ordalydelsen gällt endast personer. Att vägra ett fordon tillträde är indirekt att vägra en person tillträde, om det inte är fråga om ett obemannat fordon, men för att undvika eventuella oklarheter i tolkningen har omnämmandet av personen utelämnats i bestämmelsen. I praktiken ska det således vara möjligt att vägra vilket objekt som helst tillträde om tillträdet kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten.

Med kärnanläggningens område avses ett område där trafik och vistelse har begränsats genom den förordning som utfärdats av inrikesministeriet med stöd av polislagen.

I 2 punkten föreslås en befogenhet att avlägsna en person från området. Bestämmelser om användning av maktmedel för att avlägsna en person från platsen finns i 7 o § i den gällande lagen. I den gällande lagen finns dock inga egentliga bestämmelser om någon allmän befogenhet att avlägsna en person från en plats, vilket nu föreslås bli föreskrivet.

En ny befogenhet är den i 3 punkten föreslagna rätten för säkerhetspersoner att hindra en person från att delta i eller ingripa i transporten av kärnämnen eller kärnavfall. Syftet med paragrafen är att ge säkerhetspersoner tillräckliga befogenheter också i fråga om transporter, eftersom det

RP 8/2020 rd

vid transporterna kan vara fråga om sådana kärnämnen som är föremål för kärnämneskontroll i syfte att förhindra spridning av kärnvapen. Säkerhetspersoner kan t.ex. på grund av personens berusningstillstånd eller av en grundad anledning som framkommit vid en säkerhetsvisitation hindra en person från att delta i transporten av kärnämnen.

Enligt 4 punkten har säkerhetspersoner rätt att hindra en person från att fly. En sådan situation kan uppstå exempelvis om säkerhetspersoner upptäcker en person som rör sig olovligt på området och som flyr. Det kan också vara fråga om personer som rör sig på området med tillstånd och som misstänks inneha t.ex. kärnämne och vars flykt det är nödvändigt att förhindra på grund av bestämmelserna om kärnämneskontroll. Bestämmelser om gripande finns i 5 punkten.

Enligt 5 punkten ska säkerhetspersoner ha rätt att gripa en person på området för att utreda ett ärende som gäller brott mot begränsning av trafik och vistelse eller annan verksamhet som riskerar säkerhet. Den gripne ska enligt 7 t § 2 mom. utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Enligt 6 punkten ska säkerhetspersoner ha rätt att kontrollera den gripne person och de saker som han eller hon medför. Kontrollrätt är en befogenhet som behövs i samband med gripande, eftersom den gripne kan inneha varor, ämnen eller teknik som kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten eller t.ex. personalen. En person som gripits med stöd av befogenheten kan således visiteras med tanke på exempelvis vapen eller utrustning som stör radiofrekvenser.

Enligt 7 punkten ska en person få fräntas ett ämne eller föremål som skulle kunna användas för att skada människor eller egendom. En sådan situation kan komma i fråga vid sedvanlig säkerhetsvisitation vid ankomsten till anläggningen eller t.ex. vid visitation av en person som gripits.

I 8 punkten föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att avlägsna ett hinder. Med avlägsnande av ett hinder avses t.ex. avlägsnande av föremål som har satts upp på en passage eller väg och som hindrar eller försvårar tillträdet eller trafiken.

Omhändertagande, förhindrande av användning eller ingripande i ett obemannat luftfartygs färd enligt 9 punkten i det föreslagna momentet är nya befogenheter för säkerhetspersoner. Det har ansetts nödvändigt att föreskriva om saken på grund av den tekniska utvecklingen och de nya säkerhetshot som den medför. Närmare bestämmelser om obemannade luftfartyg föreslås i 7 v §. Motiveringarna till den närmare bestämmelsen har lagts fram i detta sammanhang.

I 3 mom. i den föreslagna paragrafen föreslås bestämmelser om andra befogenheter, för vars utövande det inte i någon som helst situation är nödvändigt att använda maktmedel. I momentet har också tagits in sådana befogenheter som det föreskrivs närmare om senare i lagen.

En ny befogenhet enligt 3 mom. 1 punkten är säkerhetspersoners rätt att medföra hund. Att rätten att använda hund fogas till säkerhetspersoners befogenheter har ansetts vara behövligt i syfte att komplettera metoderna för övervakning av säkerheten. Användning av hund kan i sig ha en avskräckande effekt i situationer där det finns fler än en inkräktare. Det bör noteras att lagen om privata säkerhetstjänster inte definierar en hund som ett maktmedelsredskap, i motsats till vad som föreslås i den här propositionen.

I lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs det om väktares rätt att medföra hund. Hunden ska uppfylla vissa i lagen angivna kriterier för att lämna sig för bevakningsändamål. Kraven på sådana hundar som är avsedda endast för bevakning och förutsättningarna för användning av hund i sådana fall anges således i den ovannämnda lagen. I praktiken ska säkerhetspersoner i sina uppgifter i första hand använda hundar för bevakningsändamål. Om de övriga kraven uppfylls ska hunden emellertid också få användas som maktmedelsredskap, och man ska förhålla

RP 8/2020 rd

sig till användningen av hund på samma sätt som till bärande av andra maktmedelsredskap. Säkerhetspersoner får t.ex. inte i onödan medföra hund.

Enligt punkten ska hunden också få användas som maktmedelsredskap, om den under ledning av den säkerhetsperson som är hundens förare med godkänt resultat har genomgått utbildning enligt de utbildningskrav som Polisyrkeshögskolan ställer. Också den säkerhetsperson som är hundens förare ska ha behövlig utbildning. Polishundsinrättningen vid Polisyrkeshögskolan är en central aktör i utbildningen av sådana tjänstehundar som är avsedda att användas som maktmedelsredskap. Det finns inget enhetligt utbildningssystem för hundar som används av olika myndigheter, såsom polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet. Därför är det nödvändigt att avgränsa vilken myndighet som ska ställa de krav som de hundar som används ska uppfylla. Kraven på utbildningen ska också gälla krav på repetitionsutbildning.

Med stöd av 2 punkten ska säkerhetspersoner fortfarande ha rätt att utföra säkerhetsvisitation eller drogtest på anläggningsområdet. Det föreslås att närmare bestämmelser om detta tas in i 7 s §. I samband med den paragrafen finns också mer detaljerade motiveringar till denna bestämmelse.

I geografiskt hänseende ska befogenheterna gälla inom anläggningsområdet och i sådana andra delar av anläggningsområdet till vilka tillträdet har begränsats. Olovlig vistelse och trafik på anläggningsområdet är förbjudna med stöd av bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 8 § i polislagen. Med andra delar av anläggningsområdet ska avses exempelvis Statens tekniska forskningscentralers forskningsreaktor FiR 1. Säkerhetspersoner ska i en sådan situation få utöva sina befogenheter i de delar av en kärnanläggnings byggnad där det informeras om skyddsarrangemangen och till vilka utomståendes tillträde har begränsats. Med avvikelse från det som sägs ovan ska befogenheterna i fråga om obemannade luftfartyg gälla de områden som omger anläggningarna, där luftfart har begränsats, eftersom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse inte i tillräcklig utsträckning beaktar trafiken i lutrummet.

I fråga om transporter av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av en kärnanläggning ska behörigheten begränsas till sådana hot som omedelbart riktar sig mot transporten eller lagringen i anslutning till transporten. Lagringen av kärnämnen eller kärnavfall vid en kärnanläggning hänför sig geografiskt sett till verksamheten inom de specificerade områdena för kärnanläggningen. I transportsituationer kan det dock hända att man t.ex. på grund av en förändring i hotbilden blir tvungen att kortvarigt lagra kärnämne eller kärnavfall t.ex. på ett hamnområde. I en sådan situation kommer säkerhetspersoner att ha lagstadgade befogenheter vid övervakningen av denna lagring.

Bestämmelser om polisens ledningsansvar i situationer där säkerhetspersoner utövar sina befogenheter har hittills funnits i kärnenergiförordningen. Man måste underrätta polisen omgående, när någon observerar verksamhet som kan riskera kärn- eller strålsäkerhet. När polisen har tagit ledningsansvaret sker tryggandet av säkerheten under ledning av polisen. Det har ansetts nödvändigt att lyfta denna allmänna princip från förordningen till lagnivå. Det är emellertid klart att säkerhetspersoner med stöd av sina befogenheter ska trygga kärn- och strålsäkerheten också när polisen har tagit ledningsansvaret i ärendet. Då polisen är på händelseplatsen och har tagit över ledningsansvaret, besluter och ansvarar i första hand polisen för avvärjandet av hotet och användningen av makt. I sådana situationer besluter säkerhetspersonen självständigt om användningen av makt enligt kärnenergilagen till den del det är nödvändigt för avvärjandet av hotet. En sådan händelse kan vara t.ex. en situation, där hotet förekommer så snabbt att polisen inte hinner ge till saken hörande anvisning eller order gällande användningen av makt.

7 o §. Säkerhetsreglemente. Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. Bestämmelser om säkerhetsreglementet finns i 7 n § i den gällande lagen. I paragrafen föreslås bestämmelser om miniinnehållet i säkerhetsreglementet och om förfarandena för godkännande och ändring av det. Paragrafen innehåller en övergångsbestämmelse.

Säkerhetsreglementet är en central del av skyddsarrangemangen, och det är nödvändigt att särskilt föreskriva om dess innehåll i lag för att säkerställa att i reglementet behandlas frågor som är relevanta och viktiga med tanke på skyddsarrangemangen men att där inte fastställs sådana saker som bör regleras i lag. Det föreslås mer detaljerade bestämmelser om säkerhetsreglementet än tidigare. Syftet är att underlätta utarbetandet av reglementen och förenhetliga deras innehåll.

I säkerhetsreglementet ska beskrivas säkerhetsorganisationens verksamhet i olika situationer, den interna administrativa organiseringen och de redskap som används för skyddsarrangemangen och anges säkerhetsorganisationens åtgärder exempelvis under grundberedskap, höjd beredskap och full beredskap. Syftet med de föreslagna ändringarna är att få lagstiftningen att bättre motsvara specifikt dessa krav.

På säkerhetsreglementet tillämpas sekretessgrunden i 24 § 1 mom. 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, eftersom offentliggörandet av säkerhetsreglementet kan äventyra säkerheten vid en kärnanläggning om det offentligt berättas om beredskapen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerhet och t.ex. om de maktmedels- och skyddsredskap som används. Offentligheten för detaljerade uppgifter kan för dem som planerar verksamhet som utgör ett hot mot kärn- eller strålsäkerheten avslöja vilka maktmedelsredskap säkerhetspersoner har till sitt förfogande och hjälpa dem att planera en gärning som kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten.

Enligt de utbildningskrav som anges i lagen ska säkerhetspersoner ha tillräcklig utbildning och förtrogenhet med de särskilda förhållanden som råder vid det objekt som ska skyddas. I praktiken innebär denna specialutbildning för varje anläggning. Dessa omständigheter ska beskrivas i säkerhetsreglementet för att säkerställa att alla behövliga frågor som hänför sig till strål- och kärnsäkerheten framgår tillräckligt tydligt och är kända för dem som arbetar vid anläggningen. Operativa anvisningar som är mer detaljerade än säkerhetsreglementet och som gäller hur säkerhetspersoner ska förfara i olika uppgifter för att avvärja verksamhet som äventyrar säkerheten beskrivs i kärnanläggningens bevakningsinstruktioner. Sådana förfaranden är exempelvis verksamheten under transport av kärnämnen och kärnavfall och verksamhet som bedrivs av säkerhetspersoner på olika stationeringsorter i ovan nämnda situationer.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet att utarbeta ett säkerhetsreglemente och hålla det uppdaterat. Aktualiteten ska således kontinuerligt bedömas. Nödvändiga ändringar av säkerhetsreglementet ska göras utan onödigt dröjsmål. Säkerhetsreglementet ska vara godkänt av Strålsäkerhetscentralen. Också ändring av säkerhetsreglementet ska kräva godkännande av Strålsäkerhetscentralen.

I 2 mom. föreslås en förteckning över de uppgifter som ska framgå av säkerhetsreglementet. Förteckningen innehåller samma saker som i den gällande lagen men specificerat i större detalj.

I 1 punkten föreslås bestämmelser om att i säkerhetsreglementet ska finnas uppgifter om riskhanteringsprocesser och skyddsbehov. Innehållskravet är nytt. Riskhanteringsprocessen och bedömningen av skyddsbehoven utgör grunden för planeringen och genomförandet av skyddsarrangemang och åtgärder. Därför är det nödvändigt att ange dem också i säkerhetsreglementet.

RP 8/2020 rd

Vid bedömningen ska olika hotbilder beaktas, såsom fysiska attacker eller t.ex. cyberattacker samt kombinationer av dessa.

Enligt 2 punkten ska i säkerhetsreglementet beskrivas hur den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen leds och hur organisationens verksamhet har ordnats. Kravet ingår också i den gällande lagstiftningen, dvs. regleringen är inte ny.

Enligt 3 punkten ska säkerhetspersoners uppgifter och ansvar inom den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen samt den utbildning som säkerhetspersoner ska ha framgå av säkerhetsreglementet. Kravet är nytt. Kravet innebär att säkerhetspersoners uppgiftsbeskrivningar och ansvar samt den tilläggsutbildning som krävs av säkerhetspersoner ska klarläggas. Tilläggsutbildningen kan exempelvis vara utbildning i att använda maktmedelsredskap. De krav som gäller utbildningar hänför sig till de ovan föreslagna behörighetsvillkoren för säkerhetspersoner. I säkerhetsreglementet ska det emellertid konkret anges vilka utbildningar som krävs för vilka uppgifter.

I 4 punkten föreslås bestämmelser om att i säkerhetsreglementet ska ingå uppgifter om säkerhetsvisitationer och drogtest. De grundläggande bestämmelserna om säkerhetsvisitation och drogtestning ska tas in i 7 s §, men i säkerhetsreglementet ska ingå mer detaljerade uppgifter om hur säkerhetsvisitation och drogtestning i praktiken ska genomföras på anläggningen. Uppgifter ska lämnas t.ex. om hurdana anordningar eller redskap som används vid säkerhetsvisitation.

I 5 punkten föreslås bestämmelser om att i säkerhetsreglementet ska ingå uppgifter om hur transporterna av kärnämnen och kärnavfall ska tryggas. Vid trygghandling ska olika hotbilder beaktas, såsom fysiska attacker eller t.ex. cyberattacker samt kombinationer av dessa. I säkerhetsreglementet ska således beskrivas de åtgärder genom vilka säkerheten vid transporter tryggas. Sådana åtgärder kan vara t.ex. den utrustning som används och antalet säkerhetspersoner eller principerna för planering av rutter. Dessutom ska det i säkerhetsreglementet i fråga om transporter anges på vilket sätt samarbetet med olika aktörer, såsom transportföretaget och de myndigheter som har samband med verksamheten, ska genomföras för att trygga transporterna.

Enligt 6 punkten ska säkerhetsreglementet innehålla en beskrivning av de instruktioner som säkerhetspersoner ges för skötseln av sina uppgifter. Med instruktioner avses anläggnings- och platsspecifika instruktioner som inte är tillgängliga för utomstående. Till dessa hör t.ex. de bevakningsinstruktioner som nämnts tidigare i propositionen, där säkerhetspersoners uppgifter på olika platser i anläggningen beskrivs närmare.

Enligt förslaget ska det i säkerhetsreglementet exakt fastställas vilka övervakningsredskap eller maktmedelsredskap eller annan utrustning den berörda tillståndshavaren använder i sin egen verksamhet för att genomföra skyddsarrangemangen. I 7 u § föreslås allmänna bestämmelser om de maktmedelsredskap som över huvud taget är tillåtna, medan det i säkerhetsreglementet ska anges exakt vilka maktmedelsredskap och andra redskap som används vid varje anläggning. Sådana är t.ex. de patroner som används i skjutvapen, som har stor betydelse med tanke på eventuella skador. Också de patroner som används i verksamheten behandlas således i godkännandeförfarandet.

I 8 punkten föreslås bestämmelser om att det i säkerhetsreglementet ska beskrivas hur tillståndshavaren genomför övningar som hänför sig till skyddsarrangemangen och övningar i hanteringen av maktmedelsredskap. Övningar som hänför sig till skyddsarrangemangen kan vara t.ex. övningar som genomförs i samarbete med en myndighet. De uppgifter som avser säkerställande

RP 8/2020 rd

av att personalen kan hantera maktmedelsredskap ska innehålla uppgifter om exempelvis hur man i operativa situationer har säkerställt att personalen kan hantera olika maktmedelsredskap.

Kravet på samarbete med polisen i 9 punkten motsvarar de krav på säkerhetsreglementets innehåll som ställs i den gällande lagen, och är således inte nytt. I säkerhetsreglementet ska det anges när polisen ska kontaktas och hur ledningsansvaret överförs i praktiken till polismyndigheten när den anländer till platsen samt hur den relevanta informationen förmedlas till polisen i en hotsituation.

Enligt 10 punkten ska i säkerhetsreglementet också ingå uppgifter om andra arrangemang som behövs för att trygga säkerheten vid användningen av kärnenergi. Förteckningen över de uppgifter som ska finnas i säkerhetsreglementet kan inte vara uttömmande, eftersom rörliga hotbilder och ny teknik kan påverka hurdana frågor som behöver behandlas i reglementet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna för att säkerhetsreglementet ska kunna godkännas. Bestämmelser om de tidsperioder då säkerhetspersoner ska användas föreslås i 7 m §. Säkerhetsreglementet bör därför ha godkänts första gången senast vid den tidpunkt då tillståndet att uppföra anläggningen beviljas, eftersom också skyldigheten att anlita säkerhetspersoner inträder vid den tidpunkten och de detaljer som gäller säkerhetspersoners verksamhet anges i reglementet.

En förutsättning för godkännande ska vara att de uppgifter som avses i 2 mom. har presenterats i tillräcklig omfattning och att skyddsarrangemangen är proportionella. Dessutom ska det finnas tillräckligt med säkerhetspersoner i förhållande till de risker som verksamheten medför och personerna ska uppfylla de behörighetsvillkor som gäller för säkerhetspersoner. Strålsäkerhetscentralen ska övervaka att riskerna och skyddsbehoven har behandlats på behörigt sätt och att skyddsarrangemangen är tillräckliga. Samtidigt ska Strålsäkerhetscentralen ingripa i situationer där t.ex. de instruktioner som gäller användningen av maktmedel styr användningen av maktmedel på ett oproportionerligt eller annars problematiskt sätt. För att säkerställa detta ska Strålsäkerhetscentralen i enlighet med huvudregeln begära utlåtande om säkerhetsreglementet av inrikesministeriet och av delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet innan dokumentet godkänns för användning.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om rätten för Strålsäkerhetscentralen att kräva att säkerhetsreglementet ändras också av andra orsaker än sådana uppdateringar som avses i 1 mom. Behov av att ändra säkerhetsreglementet kan uppstå om hotbilden, den dimensionerande hotbeskrivningen, resultaten av riskbedömningarna eller skyddsbehoven förändras samt på grund av samarbetet med myndigheterna vid samordningen av beredskapen.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet för Strålsäkerhetscentralen att höra inrikesministeriet och den delegation för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet som avses i 56 § 3 mom. i kärnenergilagen i ärenden som gäller godkännande av säkerhetsreglementet. Strålsäkerhetscentralen ska enligt 5 mom. ge delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet och inrikesministeriet tillfälle att bli hörda. Om ändringarna är ringa kan Strålsäkerhetscentralen bedöma att inget samrådsförfarande behövs.

Ändringen gör det enklare att ändra säkerhetsreglementet när det rör sig om obetydliga frågor. Exempelvis den teknik som används vid övervakningen av säkerheten utvecklas ständigt, och av denna anledning behöver säkerhetsreglementet ändras med jämna mellanrum. Det kan t.ex. röra sig om förteckningar över de övervakningsredskap som ska användas, exempelvis utrustning för hastighetsövervakning av fordon och drogtestning eller ändringar av modellerna för

eller märkningen av skyddsutrustning. Det är inte vare sig ändamålsenligt, nödvändigt eller kostnadseffektivt att godkänna sådana ändringar genom samrådsförfarandet.

7 q §. Allmänna säkerhetsföreskrifter. Det föreslås att Strålsäkerhetscentralens bemyndigande att meddela föreskrifter ändras i fråga om 7 q § 22 punkten. Punkten gäller skyddsarrangemang. Enligt förslaget ska det i fortsättningen vara möjligt att även meddela föreskrifter om information om skyddsarrangemang (informationsföreläggande) och om de märken som ska användas på säkerhetspersoners dräkter.

Med informationsföreläggande avses att det kan meddelas föreskrifter om exempelvis märkning eller skyltar med vilka de som kommer in på kärnanläggningens område ska informeras om anläggningsområdet och om de skyddsarrangemang som gäller inom området. I fråga om säkerhetspersoners dräkt ska det kunna utfärdas föreskrifter om de märken som ska finnas på säkerhetspersoners dräkter för att säkerhetspersoner tydligt ska kunna identifieras som säkerhetsperson på anläggningsområdet. På motsvarande sätt har det genom förordning av inrikesministeriet utfärdats bestämmelser om märken på ordningsvaktens och vaktarens dräkter.

Eftersom de bestämmelser som gäller säkerhetspersoner förslås bli förda till lagnivå behöver det framöver inte längre meddelas föreskrifter om saken. Det föreslås att bestämmelsen stryks i bemyndigandet att meddela föreskrifter.

7 s §. Säkerhetsvisitation och drogtestning. I 7 s § föreslås bestämmelser om säkerhetsvisitation och drogtestning. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 7 m § i den gällande lagen.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att utföra säkerhetsvisitation. I bestämmelsen preciseras att endast säkerhetspersoner har rätt att utföra säkerhetsvisitation. Enligt den gällande bestämmelsen får säkerhetsvisitation utföras av den som hör till säkerhetsorganisationen. Det har ansetts nödvändigt att precisera bestämmelsen för att befogenheterna ska vara tillräckligt exakt avgränsade.

En säkerhetsperson ska få utföra en säkerhetsvisitation av personer som kommer till området eller säkerhetsvisitation av fordon som kommer till eller befinner sig på området I den nuvarande bestämmelsen har det inte funnits någon möjlighet att kontrollera fordon, så befogenheten är ny till denna del. En utökning av befogenheten kan anses nödvändig för att det i fordon kan transporteras sådana anordningar, föremål eller ämnen till området som kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Vid visitationen och kontrollen ska dock iaktas de allmänna principer som gäller för privata säkerhetstjänster, nämligen att åtgärderna ska vara nödvändiga för att uppgifterna ska kunna utföras och att man inte får göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras. Åtgärderna ska också vara motiverade i förhållande till hur viktig uppgiften är.

I praktiken kan visitation av fordon utföras när där det finns skäl att misstänka att det i fordonet t.ex. kan finnas anordningar som kan äventyra säkerheten i området, eller också kan fordon kontrolleras på basis av slumpmässigt urval. Visitation av fordon kan således i regel inte utföras på alla fordon inom kärnanläggningens yttersta skyddszon, eftersom de i vilket fall som helst inte kan ta sig in t.ex. i utrymmen inne i anläggningen, där säkerheten har en alldeles särskild betydelse jämfört med utomhusområdena. Visitation av samtliga fordon behöver utföras först vid anläggningens gräns, exempelvis för att hitta sprängämnen. Fordon kan i allmänhet föras in på anläggningsområdet endast i mycket begränsad omfattning och endast med specialtillstånd.

RP 8/2020 rd

Till momentet fogas en möjlighet till säkerhetsvisitation av personer som deltar i transporter. I praktiken kommer visitationen inte nödvändigtvis att ske på anläggningsområdet, utan det kan också vara fråga om säkerhetsvisitation någon annanstans i samband med transporten.

Bestämmelser om de redskap som används vid säkerhetsvisitation ska i huvudsak utfärdas på motsvarande sätt som i den gällande lagen. Vid kontrollerna ska i första hand få användas en metalldetektor eller någon annan teknisk anordning, men vid behov kan visitation utföras också på något annat sätt. Andra visitationsmetoder kan komma i fråga t.ex. i samband med kontroll av transporter och fordon samt i situationer där det på basis av utslag från en metalldetektor behöver göras en noggrannare kontroll.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om överlämnande av personer, föremål och ämnen till polisen. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i den gällande lagen, och i bestämmelsen föreslås inga ändringar som påverkar rättsläget utan ändringarna är lagtekniska.

Bestämmelser om drogtest föreslås i 3 mom. på motsvarande sätt som i 7 m § 2 mom. i den gällande lagen. Det är nödvändigt att föreskriva om befogenheten, eftersom det är uppenbart att om berusade personer ges tillträde till anläggningsområdet utgör detta en risk med tanke på kärn-, strål- eller arbetarskyddet. Till momentet fogas en möjlighet till drogtestning av personer som deltar i transporter. Drogtestning ska utföras i enlighet med 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen (806/2011) på motsvarande sätt som polisens prov för att konstatera intag av alkohol eller andra berusningsmedel.

Det föreslås att i momentet stryks hänvisningen till lagen om integritetsskydd i arbetslivet, eftersom det inte är fråga om ett intyg över drogtest som har samband med säkerhetspersoners befogenheter, utan i bestämmelsen föreslås allmänna bestämmelser om arbetstagarens skyldighet att lämna intyg över drogtest. Hänvisningen är informativ, vilket innebär att slopandet av hänvisningen inte påverkar arbetstagarens skyldighet att visa upp ovan nämnda intyg, om han eller hon annars är skyldig att visa upp ett sådant intyg.

Enligt 4 mom. ska den som vägrar genomgå säkerhetsvisitation eller drogtestning eller är rusmedelpåverkad avlägsnas från anläggningsområdet eller förhindras att delta i transporten av kärnämnen eller kärnavfall. En förändring jämfört med det nuvarande rättsläget är bestämmelsen om att säkerhetspersoner har rätt att förhindra att personen deltar i transporten, om personen t.ex. är berusad.

7 t §. Användning av maktmedel och händelserapport. I 1 mom. föreskrivs om säkerhetspersoners rätt att använda maktmedel. Användningen av maktmedel ska vara tillåten endast i sådana situationer där en person flyr för att undvika fasttagande eller genom att göra motstånd förhindrar andra åtgärder enligt 7 n § 2 mom. Maktmedel ska också få användas för att avlägsna ett hinder och visitera en gripen person. Maktmedel ska dock inte få användas t.ex. vid säkerhetsvisitation eller drogtest, om vilka det föreslås i 7 n § 3 mom. I situationer där en person vägrar underkasta sig dessa åtgärder ska följden vara att personen vägras tillträde till anläggningsområdet.

Momentet innehåller en hänvisning till 4 kap. 6 § i strafflagen, där det föreskrivs om överskridits vid användningen av maktmedel. Bestämmelsen ska också tillämpas på situationer där säkerhetspersoner använder maktmedel.

I samband med en säkerhetsuppgift ska säkerhetspersoner på det sätt som anges i 7 § i lagen om privata säkerhetstjänster informera den som är föremål för åtgärden eller en företrädare för den personen om vad åtgärden grundar sig på.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om överlämnande av personer, föremål och ämnen till polisen. Överlämnandet ska ske utan dröjsmål efter gripandet, dvs. i praktiken ska en anmälan göras till polisen genast i samband med gripandet och personen överlämnas till polisen när polisen anländer.

Föremål eller ämnen som innehas av en person som gripits ska enligt förslaget utan dröjsmål överlämnas till polisen. Föremål eller ämnen kan också återlämnas till en person, om det inte enligt lag finns hinder för det. Till exempel ska alkoholdrycker som en myndig person medfört kunna returneras till personen.

Bestämmelser om säkerhetspersoners skyldighet att avfatta en händelserapport föreslås i 3 mom. I fråga om skyldigheten att göra en händelserapport och förvara rapporten ska bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster iakttas. En rapport ska avfattas vid gripanden och i situationer där maktmedel används.

Om säkerhetspersoner i sitt uppdrag blir tvungen att använda skjutvapen, ska polisen utan dröjsmål underrättas om detta. Särskilda bestämmelser om användning av skjutvapen finns i 7 u § 5 mom. i förslaget.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners skyldighet att underrätta polisen om vissa allvarliga brott som har begåtts. I paragrafen föreskrivs också om situationer där anmälningsplikt inte föreligger. Motsvarande skyldighet har de väktare och ordningsvakter som avses i lagen om privata säkerhetstjänster.

7 u §. Maktmedelsredskap och användning av skjutvapen. I 1 mom. föreslås bestämmelser om maktmedelsredskap. I lagen finns för närvarande endast bestämmelser om rätten att använda maktmedelsredskap, men det finns inga bestämmelser om maktmedelsredskap som säkerhetspersoner får använda. Den mest exakta definitionen av maktmedelsredskap finns för närvarande i tillståndshavarnas säkerhetsreglementen, vilka ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen.

Det föreslås att tillåtna maktmedelsredskap ska vara de maktmedelsredskap som avses i bestämmelsen. De tillåtna maktmedelsredskapen motsvarar dem som fastställs för väktare i lagen om privata säkerhetstjänster. Därutöver föreslås bestämmelser om användning av hund som maktmedelsredskap. För att hunden ska få användas som maktmedel ska den med godkänt resultat ha genomgått utbildning enligt de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt.

Alla maktmedelsredskap som nämns i momentet ska inte automatiskt stå till säkerhetspersoners förfogande hos tillståndshavaren, utan tillståndshavaren ska i enlighet med 7 o § i säkerhetsreglementet fastställa vilka maktmedelsredskap som används. Således ska anpassningen av maktmedelsredskapen till behoven bedömas utifrån tillståndshavarens förslag och godkännas av Strålsäkerhetscentralen, inrikesministeriet och delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet innan redskapen får användas. Dessutom ska säkerhetspersoner ha tillräcklig utbildning i användningen av maktmedelsredskapet i fråga. Detta gäller även verksamheten som hundförare och repetitionsutbildning i samband med detta.

Som maktmedelsredskap ska dessutom kunna godkännas sådana maktmedelsredskap vars verkningar är lindrigare än skjutvapens. Ett sådant maktmedelsredskap kan vara t.ex. en s.k. bodycuff (en anordning som fixerar händerna vid midjan), med hjälp av vilken den gripne förhindras att rymma till dess att han eller hon har överlämnats till polisen.

De maktmedelsredskap som används ska dimensioneras enligt riskerna och skyddsbehoven. De hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi bedöms regelbundet av olika myndigheter.

När hotbilderna ändras måste tillståndshavarens säkerhetsorganisation vid behov kunna ta i bruk sådana maktmedelsredskap med hjälp av vilka säkerhetshot kan avvärjas. De maktmedelsredskap som används i kärnenergiindustrin på grund av branschens särdrag och de eventuella konsekvenserna av hoten kan avvika från de redskap som används inom den övriga privata säkerhetsindustrin. Därför är det nödvändigt att föreskriva särskilt om saken.

I fråga om sättet att bära maktmedelsredskap ska i princip tillämpas motsvarande bestämmelser som gäller för väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster. Det ska dock vara möjligt att avvika från detta i vissa situationer. Säkerhetspersoner behöver i olika utrymmen i en kärnanläggning använda olika slags skyddsdräkter som hänför sig till kärn- och strålsäkerheten. Då är det inte alltid möjligt att bära maktmedelsredskap på det sätt som anges i huvudregeln.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att bära skjutvapen. Säkerhetspersoner ska få bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget. För närvarande finns det inga bestämmelser om när säkerhetspersoner får bära skjutvapen. Med omständigheter avses exempelvis en sådan hotnivå som förutsätter att skjutvapen bärs i arbetsuppgifterna.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om de situationer där skjutvapen ska få användas. För närvarande finns det i kärnenergilagen inga bestämmelser om användning av skjutvapen. Användningen av skjutvapen ska vara ett maktmedel som tillgrips i sista hand när inget lindrigare och effektivt medel finns att tillgå.

Skjutvapen ska få användas endast i sådana situationer där en persons verksamhet kan orsaka allvarlig fara för annans liv eller hälsa eller för kärn- eller strålsäkerheten. Bestämmelsen avviker något från de övriga bestämmelserna om användning av skjutvapen, eftersom konsekvenserna för det objekt som ska skyddas har också beaktats i den. Generellt sätt har användningen av skjutvapen betraktats som godtagbar enligt lagstiftningen bara när det rör sig om situationer som kan medföra direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det är motiverat att använda skjutvapnet för att stoppa sådan verksamhet.

Det föreslås att användning av skjutvapen ska också tillåtas i situationer där säkerhetspersoner anser det sannolikt att personens verksamhet kan få allvarliga konsekvenser som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Det är motiverat att basera användningen av skjutvapen på sannolikheten, eftersom man i en risksituation inte kan vänta på de faktiska konsekvenserna. Av säkerhetspersoner förutsätts således särskild förmåga att bedöma de eventuella konsekvenserna av verksamheten hos en person som äventyrar säkerheten.

Skjutvapen ska vidare få användas i brådsakande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. En situation av detta slag kan uppstå exempelvis när säkerhetspersoners tillträde till ett utrymme som är viktigt med tanke på kärn- eller strålsäkerheten indirekt förhindras genom att en aggressiv hund används som ett hinder.

Ett skjutvapen ska inte få användas för att skingra en folksamling t.ex. i en situation där en demonstration ordnas på anläggningsområdet. Om i ett skjutvapen emellertid används gaspatroner eller annan motsvarande ammunition som sannolikt inte orsakar allvarlig fara för människor, kan skjutvapen användas i en situation där lindrigare metoder inte står till förfogande och kärn- eller strålsäkerheten eller personsäkerheten förutsätter att skjutvapen används. Sådan ammunition ska användas i enlighet med de bestämmelser som särskilt utfärdats i fråga om den.

I 6 mom. föreslås en preciserande bestämmelse om vad som avses med användning av skjutvapen. Som användning av skjutvapen ska anses varning om användning av skjutvapen, hot om

RP 8/2020 rd

användning av skjutvapen och avlossning av skott. Att enbart ta fram och osäkra ett skjutvapen ska inte betraktas som användning av skjutvapen. I 7 t § föreslås en bestämmelse om polisen ska underrättas om användning av skjutvapen. Med användning ska avses situationer enligt detta moment.

7 v §. Ingripande i obemannade luftfartygs färd. Säkerhetspersoner hos tillståndshavaren för ett kärnkraftverk ska på grund av eventuella strålningseffekter till följd av verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten ha behörighet och förmåga att ingripa i lagstridig användning av obemannade luftfartyg. I paragrafen föreslås bestämmelser om de befogenheter som säkerhetspersoner i syfte att trygga kärn- och strålsäkerheten får utöva när det gäller användningen av ovannämnda anordningar. Avsikten är att befogenheterna ska begränsas till att gälla endast områden där luftfart begränsas med stöd av 11 § i luftfartslagen (864/2014). Eftersom det inte är fråga om en allmän plats eller ett allmänt område får användningen av eventuella maktmedel begränsade konsekvenser. Detsamma gäller konsekvenserna av användningen av tekniska störningssignaler, som inte bedöms ha någon omfattande och allmän inverkan på samhället eller på de kommunikationsmedier som människor använder, när den tekniska anordning som används är ändamålsenlig och används på rätt sätt.

I paragrafen används endast termen obemannat luftfartyg, och inte utöver den termen modellflygplan liksom tidigare när det bestämts om motsvarande befogenheter. Den nationella terminologin håller på att ändras på grund av ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1139 om fastställande av gemensamma bestämmelser på det civila luftfartsområdet och inrättande av Europeiska unionens byrå för luftfartssäkerhet. Efter ändringarna görs det inte längre någon skillnad mellan luftfartyg som används för hobbyverksamhet och annan verksamhet, vilket skillnaden mellan modellflygplan och obemannade luftfartyg har baserats på. I luftfartslagen bereds ändringar bl.a. så att den ska överensstämma med terminologin i förordningen.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att omhänderta ett obemannat luftfartyg eller ingripa i dess färd. Bestämmelsen gäller situationer där ett obemannat luftfartyg obehörigen kommer in på det område som omger en anläggning och där luftfart har begränsats med stöd av 11 § i luftfartslagen (864/2014). Inom detta område finns byggnader och anordningar som är viktiga med tanke på kärn- och strålsäkerheten. Skador på dem kan medföra betydande risker och konsekvenser för samhället. Det är i allmänhet inte tidsmässigt möjligt att anlita exempelvis polismyndighetens hjälp med att omhänderta en anordning eller ingripa i dess färd, eftersom situationen snabbt kan vara över. Tillståndshavaren behöver de befogenheter som föreslås för att kunna säkerställa kärn- och strålsäkerheten. En förutsättning för utövande av befogenheterna ska vara att personalen har tillräcklig kompetens och utbildning i förhållande till uppdraget. Bestämmelser om detta föreslås i 2 mom.

Med omhändertagande avses att man övertar kontrollen över det obemannade luftfartyget så att den ursprungliga användaren av anordningen inte längre kan styra det. Vid omhändertagande på teknisk väg bör man även beakta säkerheten för driften av kärnkraftverket, så att inte exempelvis den tekniska störningen av flyganordningens signal äventyrar anläggningens viktiga system. Vid omhändertagande eller ingripande i luftfarkosters färd ska också maktmedel få användas.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om användning av tekniska anordningar för att förhindra luftfarkosters färd. Hittills har endast myndigheter, exempelvis polisen, getts rätt att använda tekniska anordningar för att ingripa i obemannade luftfartygs färd eller för att övervaka radiotrafiken. Säkerhetspersoners användning av en teknisk anordning ska vara kortvarig och stå i rätt

proportion till situationen. En teknisk anordning får enligt momentet användas endast så länge och i den utsträckning som nödvändigtvis krävs för att trygga kärn- och strålsäkerheten.

Användningen av den tekniska anordningen får enligt momentet inte orsaka mer än ringa störningar i radiokommunikationer eller i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster. Man bör sträva efter att endast inrikta störningssignalen på frekvensområdena för det obemannade luftfartyg som är föremål för störningssignalen. Hur ringa störningarna i kommunikationerna är och deras proportionalitet med hänsyn till hur viktigt uppdraget är ska bedömas särskilt noggrant, om användningen av störningsanordningen kan orsaka störningar i den radiokommunikation som sker i säkerhetssyfte. När en anordning används ska dess sändningseffekt begränsas så att den står i rätt proportion till det område som skyddas. Det kan t.ex. röra sig en anordning med vars hjälp det går att störa kontakten mellan det obemannade luftfartyget och dess styrsystem eller ta över styrningen av en flyganordning. En anordning som fungerar automatiskt kan emellertid inte komma på fråga, eftersom man vid användningen av en teknisk anordning alltid bör göra en avvägning för att bedöma åtgärdens proportionalitet.

På grund av de allmänna principerna och säkerhetskraven i kärnenergilagen får användningen av en teknisk anordning inte heller medföra fara för säker drift av ett kärnkraftverk. Detta bör beaktas i samband med anskaffningen av anordningarna. Myndigheterna godkänner anordningarna med hänsyn till kärn- eller strålsäkerheten i det förfarande som hänför sig till godkännandet av säkerhetsreglementet. För utövandet av befogenheten ställs det krav på utbildning.

Om en teknisk anordning är en radiosändare som avses i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, krävs det enligt 39 § i den lagen radiotillstånd innehav och användning av anordningen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att behandla radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter i syfte att ingripa i eller upptäcka obemannade luftfartygs färd. Användningen av en teknisk anordning som avses i 2 mom. kommer normalt att förutsätta att sådana uppgifter behandlas, eftersom man inte får tillräckligt exakt information genom att iakttä obemannade luftfartyg med blotta ögat eller med övervakningskameror. Behandling av uppgifter som avses i momentet ska vara möjlig också för att identifiera en anordning eller systemdel som har samband med användningen av ett obemannat luftfartyg och bestämma luftfartygets position.

Med radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter avses detsamma som i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, där dessa begrepp definieras i 3 § 17, 18 och 40 punkten. Radiokommunikation är kommunikation med hjälp av radiovågor. Förmedlingsuppgifter är information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden, samt uppgifter om en radiostations identifieringssignal och radiosändarens användare samt om radiosändningens starttid, varaktighet och utsändningsplats. Lokaliseringsuppgifter är information från ett kommunikationsnät eller en terminalutrustning som anger ett abonnemangs eller en terminalutrustnings geografiska position och som används för annat än för att förmedla meddelanden.

Enligt 136 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation är elektroniska meddelanden och förmedlingsuppgifter konfidentiella. I paragrafens 3 mom. tillåts emellertid att elektroniska meddelanden och förmedlingsuppgifter behandlas om så föreskrivs i lag. Enligt 160 § 1 mom. i den lagen får lokaliseringsuppgifter som kan kopplas till en fysisk person likaså behandlas bl.a. om så föreskrivs i lag. Exempelvis bestämmelser om befogenheter av det slag som nu föreslås kan således utfärdas särskilt i annan lagstiftning. Det är inte meningen att den föreslagna behandlingen av uppgifter ska begränsas till i 136 § 5 och 6 mom. i lagen om tjänster inom

elektronisk kommunikation avsedd statistiskt behandling av radiokommunikation eller dess förmedlingsuppgifter med hjälp av automatisk databehandling.

Radiokommunikationen mellan ett obemannat luftfartyg och fjärrstyrningsplatsen innehåller i regel inte uppgifter som kan kopplas till en fysisk person. Enbart med hjälp av radiokommunikationen kan man endast klarlägga var fjärrstyrningsplatsen ligger, men inte vems fjärrstyrningsanordningen är eller vem som använder den. För att identifiera den som använder fjärrstyrningsanordningen krävs dessutom andra observationer genom sinnesförmimmelser eller på teknisk väg, t.ex. att en polispatrull sänds till fjärrstyrningsplatsen. Det är alltså inte fråga om sådan identifiering av en fysisk person där man enbart genom att behandla kommunikationen kan utreda någons identitet. Om ett obemannat luftfartyg styrs med hjälp av en mobiltelefon, en dator eller någon annan teleterminalutrustning som kan kopplas till en fysisk person, innefattar behandlingen av radiokommunikationen och förmedlingsuppgifterna ändå oundvikligen uppgifter genom vilka en person kan identifieras.

Uppgifter som har inhämtats med en teknisk anordning ska utan dröjsmål utplånas efter åtgärden, om inte något annat föreskrivs i lag. Uppgifterna ska t.ex. inte utplånas om i förundersökningslagen (805/2011) avsedd förundersökning av brott sannolikt kommer att inledas i ärendet. När uppdraget har utförts finns det inte längre någon orsak att bevara uppgifterna. Skyldigheten att utplåna uppgifterna utan dröjsmål är av betydelse med tanke på hur acceptabelt det är att inskränka skyddet för meddelandens konfidentialitet.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om att omhändertagna obemannade luftfartyg ska överlämnas till polisen. Ett luftfartyg ska överlämnas till polisen utan dröjsmål så fort som möjligt och senast när situationen är över.

I 5 mom. föreslås på motsvarande sätt som i fråga om andra situationer som gäller användning av maktmedel bestämmelser om händelserapportering om vidtagna åtgärder.

Enligt det föreslagna 6 mom. ska Transport- och kommunikationsverket underrättas om användningen av en teknisk anordning. Detta kan göras antingen i förväg eller i efterhand. Transport- och kommunikationsverket är tillsynsmyndighet för den elektroniska kommunikationen, och i dess uppgifter ingår bl.a. att utöva tillsyn över bestämmelserna om den elektroniska kommunikationens konfidentialitet, störningsfri radiokommunikation och radioutrustningens överensstämmelse med kraven. För att Transport- och kommunikationsverket ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter behöver det vara medvetet om verksamhet som eventuellt försvårar kommunikationen.

7 w §. Hälsoundersökningar och anmälningsrätten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. I paragrafen föreslås bestämmelser om läkarundersökning av sådana personer som på ett centralt sätt inverkar på kärnsäkerheten vid en kärnanläggning samt om rätten för läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att göra anmälan i situationer där de misstänker sådana brister i en persons hälsotillstånd som inverkar på kärn- eller strålsäkerheten. Bestämmelserna är nya. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande t.ex. i körkortslagen (386/2011), lagen om transportservice (320/2017) och skjutvapenlagen (1/2018).

Tillståndshavaren ska enligt 1 mom. genom läkarundersökningar som genomförs årligen försäkra sig om säkerhetspersoners och kärnkraftverksoperatörernas hälsotillstånd och lämplighet för sitt uppdrag. I praktiken medför bestämmelsen inga nämnvärda ändringar jämfört med nuläget, eftersom hälsoundersökningar i praktiken redan nu ordnas årligen. Enligt förslaget ska det kunna förutsättas att hälsoundersökningar görs också i övrigt enligt behov. Detta är redan nu möjligt också med stöd av lagen om företagshälsovård (1383/2001).

De föreslagna bestämmelserna om hälsoundersökningar och anmälningsrätt för läkare eller andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska gälla två persongrupper: de personer som arbetar som kärnkraftverksoperatörer i ett kärnkraftverks kontrollrum samt säkerhetspersoner. Med kärnkraftverksoperatörer ska avses skiftledare för drifttider, reaktoroperatörer och turbinoperatörer. Strålsäkerhetscentralen godkänner operatörerna i enlighet med 7 i § i kärnenergilagen.

De ovan nämnda persongrupperna bedöms ha särskild relevans vid säkerställandet av kärnanläggningens säkerhet. Därför är det nödvändigt att regelbundet bekräfta deras hälsotillstånd och lämplighet för arbetsuppgifterna. Operatörerna använder anordningar som direkt tryggar säkerheten vid ett kärnkraftverk, och säkerhetspersoner har exceptionellt omfattande tillträdesrättigheter samt rätt att bära maktmedelsredskap på ett område som är noggrant kontrollerat. I momentet föreslås en hänvisning till lagen om företagshälsovård och det som där bestäms om arbetstgares skyldighet att delta i läkarundersökning.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om anmälningsrätt för läkare eller andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Anmälningsrätten ska gälla situationer där en person vägrar att själv informera tillståndshavaren om läkarens iakttagelser om att personen i fråga är olämplig att utföra sitt uppdrag och personen inte heller ger tillstånd att lämna ut uppgifter om sig själv. Hittills har det i andra sammanhang endast föreskrivits om anmälan till myndigheter, exempelvis polisen. Enligt förslaget ska anmälan utöver till Strålsäkerhetscentralen eller polisen också få göras till tillståndshavarens ansvariga föreståndare och till den som person som ansvarar för skyddsarrangemangen.

Strålsäkerhetscentralen har allmän behörighet att ålägga tillståndshavaren att inom utsatt tid genomföra nödvändiga ändringar i sin verksamhet t.ex. för upprätthållandet av lämpliga skydds- och beredskapsarrangemang. Bestämmelser om behörigheten finns i 64 § i kärnenergilagen. Polisen utövar tillsyn över privata säkerhetsbranschen, beslutar om vapentillstånd och uppskattar om personens behörighet för väktaren.

Skyldighet att anmäla saken till tillståndshavaren föreslås eftersom tillståndshavaren med beaktande av omständigheterna i praktiken är den enda som har möjlighet att reagera tillräckligt snabbt på situationen i det fall att personen omedelbart t.ex. måste vägras tillträde till anläggningens lokaler på grund av att han eller hon betar sig hotfullt. Anläggningarnas företagshälsovårdstjänster finns på anläggningsområdet. Avstånden är således korta och responstiden därmed också kort.

En läkare eller annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska få underrätta tillståndshavarens ansvariga föreståndare, den person som ansvarar för skyddsarrangemangen och Strålsäkerhetscentralen och polisen, om han eller hon misstänker att en person kan vara olämplig för sitt uppdrag eller utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten. Hälsotillståndet ska kunna konstateras utifrån ett möte med eller en undersökning av personen. Anmälan kan göras också i ett annat sammanhang än i samband med en läkarundersökning som avses i 1 mom.

En anmälan kan behöva göras t.ex. om den undersökte har svag syn eller hörsel, en allvarlig neurologisk sjukdom eller psykisk störning eller om det rör sig om beroende och missbruk av berusningsmedel. Vissa sjukdomar och psykiska problem är förknippade med en ökad risk för våld mot personen själv eller mot någon annan. En sådan ökad risk är till exempel självmordsrisken för dem som lider av depression samt risken för våldsamt beteende vid vissa personlighetsstörningar, särskilt i kombination med missbruksproblem. Också det att en person betar sig hotfullt eller våldsamt gentemot en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården kan utgöra grund för anmälan.

Innan uppgifterna lämnas ut ska läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården informera den undersökta om hur hans eller hennes hälsotillstånd påverkar skötseln av arbetsuppgifterna eller kärnsäkerheten och om sin avsikt att utöva anmälningsrätten. Utgångspunkten för utlämnande av uppgifter är i regel att utlämnandet ska grunda sig på samtycke eller på att personen själv informerar arbetsgivaren om sitt hälsotillstånd och om hur det påverkar skötseln av arbetsuppgifterna.

Bestämmelsen om anmälningsrätt ska tillämpas först i en situation där samtycke av någon anledning inte fås av personen och man blir tvungen att göra undantag från sekretessprincipen. Också i en sådan situation är det motiverat att läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården informerar patienten om sin avsikt att lämna ut uppgifterna. Läkaren ska också vara skyldig att informera personen om de konsekvenser personens hälsotillstånd har för skötseln av arbetsuppgifterna. Förtroendeförhållandet mellan läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården och patienten liksom också patientens självbestämmanderätt medför skyldighet att samarbeta med patienten. Behovet av att använda anmälningsrätten minskar om patienten informeras i rätt tid och ges utförlig information. På så sätt kan man också minska den negativa inverkan som anmälningsrätten har på förtroendeförhållandet mellan läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården och patienten.

Bestämmelser om behandling av hälsouppgifter finns på allmän nivå i EU:s dataskyddsförordning (2016/679/EU). På nationell nivå kompletteras och preciseras dataskyddsförordningen av dataskyddslagen (1050/2018). Hälsouppgifter behandlas i enlighet med artikel 9 i dataskyddsförordningen som sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i förordningen och deras behandling är i princip är förbjuden. Undantag får dock göras när kravet på ändamålsenlighet enligt artikel 9.2 uppfylls. På den föreslagna bestämmelsen kan tillämpas artikel 9.2 g, enligt vilken hälsouppgifter får behandlas när behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. En ytterligare förutsättning är emellertid att användningen av hälsouppgifterna ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

På nationell nivå har det i dataskyddslagen som ett komplement till artikel 9 i förordningen föreskrivits om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen får särskilda kategorier av personuppgifter behandlas, om behandlingen av uppgifterna regleras i lag eller föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Eftersom tillståndshavaren enligt 9 § i kärnenergilagen är skyldig att sörja för säkerheten vid användningen av kärnenergi, kan utlämnandet av personuppgifter inom ramen för anmälningsrätten anses uppfylla kraven på behandling av hälsouppgifter enligt dataskyddslagen, eftersom tillståndshavarens skyldighet att upprätthålla säkerheten grundar sig på lag.

Utöver artikel 9 i dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter artikel 6 i dataskyddsförordningen, där det bestäms om laglig behandling av personuppgifter. Eftersom det i den situation som föreslås i propositionen rör sig om ett undantag från det egentliga ändamålet för hälsouppgifter, blir artikel 6.4 där det föreskrivs om undantag i fråga om ändamålet tillämplig. Enligt artikel 6.4 är det möjligt att göra undantag i fråga om ändamålet, om regleringen utgör en i ett demokratiskt samhälle nödvändig och proportionell åtgärd för att trygga de mål som avses i artikel 23.1. I artikel 23 i förordningen anges bland annat allmän säkerhet som ett sådant mål. Eftersom syftet med förslaget är att säkerställa den allmänna säkerheten är det möjligt att avvika från det ursprungliga ändamålet till denna del.

RP 8/2020 rd

När det gäller hälsouppgifter föreskrivs det i dataskyddslagen om särskilda krav på skyddsåtgärder som varje personuppgiftsansvarig är skyldig att iaktta. Lagen är i kraft som en allmän lag och gäller också den situation som avses i förslaget. Eftersom det emellertid är fråga om känsliga uppgifter föreslås i 2 och 3 mom. dessutom bestämmelser om de särskilda villkor som gäller för utlämnande av hälsouppgifter när den föreslagna anmälningsrätten görs gällande.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de uppgifter som får lämnas i anmälan. Anmälningsrätten ska gälla en persons lämplighet för arbetsuppgiften men anmälan ska inte innefatta detaljerade diagnosuppgifter. Det väsentliga med tanke på säkerheten är endast personens lämplighet för sitt uppdrag, och mer exakta uppgifter om hälsotillståndet behövs inte för att trygga säkerheten.

Enligt 2 punkten ska anmälan också innehålla uppgifter om vilka ytterligare åtgärder som läkaren eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården föreslår för närmare utredning av hälsotillståndet eller av dess konsekvenser för skötseln av arbetsuppgiften. Informationen kommer att vara av allmän karaktär, så att det inte onödigt ges information om personens hälsotillstånd.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om rätten för den ansvariga föreståndaren, den som ansvarar för skyddsarrangemangen och Strålsäkerhetscentralens att behandla uppgifter. Om den ansvariga föreståndaren är förhindrad kan en ersättare som har utsetts för denne och godkänts av Strålsäkerhetscentralen ta emot anmälan, om han eller hon vid den tidpunkten sköter uppgiften som ansvarig föreståndare. En ansvarig föreståndare eller person som ansvarar för skyddsarrangemangen som får uppgifter av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med stöd av anmälningsrätten enligt 2 mom. får vidta endast sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga med tanke på säkerheten och som krävs för att säkerställa kärn- eller strålsäkerheten. En sådan åtgärd kan t.ex. vara att personen tillfälligt vägras tillträde eller att polisen kallas till platsen.

Tillståndshavarens ansvariga föreståndare får inte använda informationen för andra ändamål, utan fortsatta åtgärder som gäller personens hälsotillstånd sköts som en del av företagshälsovården och vid behov myndighetsverksamheten.

Till följd av en anmälan till myndigheten kan Strålsäkerhetscentralen t.ex. temporärt ålägga tillståndshavaren att ändra arbetspassen tills det har utretts om personens hälsotillstånd har återgått till den nivå som krävs. När det gäller säkerhetsperson ska frågan om huruvida den berörda personen uppfyller förutsättningarna för godkännande som väktare föras till polisen för prövning.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om de förfaringsätt med hjälp av vilka en läkare eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården kan anmäla de uppgifter som anges i 3 mom. Enligt förslaget kan anmälan lämnas antingen via en teknisk anslutning såsom en telefon eller genom något annat elektroniskt förfarande eller muntligen, dock med beaktande av att hälsouppgifter är känsliga uppgifter och att särskilda skyddsåtgärder ska tillämpas på behandlingen av uppgifterna.

Tillståndshavaren ska försäkra sig om att Strålsäkerhetscentralen eller polisen, om anmälingen gäller en säkerhetsperson, har fått informationen om läkarens anmälan. Uppgifter som rör säkerheten ska således finnas dels hos Strålsäkerhetscentralen i egenskap av säkerhetsövervakande myndighet, dels hos polisen, som har befogenhet att vägra godkännande som väktare och godkännanden som hänför sig till bärande av vapen.

23 §. Handläggning av ansökan om tillstånd. Det föreslås att 5 mom. ändras så att bestämmelsen om offentliggörande av en kungörelse om tillståndsansökan på tillståndsmyndighetens och kommunernas webbplatser stryks. Avsikten är att tillståndsmyndigheten ska kungöra tillståndsansökan i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen. Ett undantag från 62 a § i förvaltningslagen är att kungörelsen kan hållas tillgänglig i minst 14 men högst 30 dygn. Beslut om tidsfristen ska fattas av den myndighet som är skyldig att utfärda kungörelsen. Dessutom ska kommunerna i enlighet med 108 § i kommunallagen offentliggöra kungörelsen som ett kommunalt tillkännagivande. Genom ändringen slopas onödig överlappning med de allmänna lagarna. I praktiken innebär ändringen att kungörelserna inte längre kommer att offentliggöras på anslagstavlor i kommunerna eller på myndigheternas anslagstavlor utan framöver enbart i myndigheternas datanät och vid behov i tidning.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom., till vilket bestämmelserna på förordningsnivå till väsentliga delar överförs till lagnivå. I samband med översynen av den lagstiftning som gäller offentliga kungörelser har det fastställts att bestämmelserna om offentlig kungörelse ska finnas på lagnivå.

I kungörelsen ska enligt momentet beskrivas var och under vilken tid den allmänt hållna redogörelsen är offentligt tillgänglig. Dessutom ska det anges tidsfrister för lämnande av utlåtanden och framförande av åsikter samt uppgift om var och när ett offentligt diskussionsmöte ordnas.

I förordningen har det ingått ett krav på kungörelse i tidning, men i fortsättningen ska i fråga om kravet iaktas förvaltningslagens bestämmelser, dvs. att kungörelsen vid behov ska publiceras som regel i allmänna informationsnätverk och vid behov i en tidning som utkommer i det berörda området.

75 §. Sökande av ändring och verkställighet av beslut. Det föreslås att bestämmelsen om sökande av ändring ändras. Ändringarna är i praktiken lagtekniska och förtydligande. Berodde på av ändringen i allmänna lagar, i fortsättningen behöver det således inte längre föreskrivas separat exempelvis om att ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Efter att den nya lagen trätt i kraft har blivit detta huvudregeln, varför det inte längre behövs särskilda bestämmelser om detta i speciallagarna. I paragrafen har gjorts motsvarande ändringar.

7.2 Säkerhetsutredningslagen

21 §. När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att en begränsad säkerhetsutredning av person kan göras också i fråga om dem som när de deltar i byggandet eller planeringen har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet. Hittills har förutsättningen för säkerhetsutredning i motsvarande situationer varit fysiskt tillträde till kärnanläggningen eller till det område där en kärnanläggning byggs. Ändringen behövs därför att de faktorer som påverkar kärnanläggningens säkerhet planeras och personer deltar i byggprocessen också utan att de berörda personerna någonsin besöker kärnanläggningen eller byggplatsen.

Det föreslås dessutom en sådan ändring att en säkerhetsutredning också ska kunna göras för en person som deltar i transport av kärnavfall. Ändringen utvidgar tillämpningsområdet till att omfatta också låg- och medelaktivt avfall och till annan högaktivt avfall än använt kärnbränsle. För dem som deltar i transport av sådant avfall ska det kunna göras en säkerhetsutredning utifrån en riskanalys.

7.3 Gruvlagen

40 §. Information om tillståndsansökan. Enligt 40 § i den gällande gruvlagen ska en ansökan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd kungöras på tillståndsmyndighetens anslagstavla och på anslagstavlor i de berörda kommunerna. Kungörelsen ska göras i enlighet med lagen om offentliga kungörelser (34/1925). I paragrafen föreslås ändringar som gäller sloandet av fysiska anslagstavlor och övergången till information på webbplatser. Dessutom preciseras tiden för tillgänglighållande av kungörelsen.

Enligt 1 mom. ska ansökan delges genom offentlig kungörelse enligt förvaltningslagen. Ansökningshandlingarna ska enligt förslaget publiceras på tillståndsmyndighetens webbplats i stället för på myndighetens anslagstavla. Dessutom ska information om kungörelsen i enlighet med 108 § i kommunallagen offentliggöras i kommunerna inom det område som påverkas av den verksamhet som avses i ansökan. Kungörelsen och de handlingar som hänför sig till den behöver inte publiceras på kommunernas webbsidor, eftersom en kungörelse med anknytande handlingar som finns på statens webbsidor är lätt tillgänglig. I princip ska informationen om att en kungörelse har publicerats finnas framlagd på webbplatserna för kommunerna under samma tid som på den behöriga tillståndsmyndighetens webbplats. För att säkerställa att informationen förmedlas ska tillståndsmyndigheten publicera informationen om att kungörelsen offentliggörs i minst en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller publicering annars är onödig. Informationen som ges via tidningar bör anses effektivisera informationsspridningen och det föreslås att metoden består. Ordet ”uppenbart” stryks, på så sätt får myndigheten möjlighet att i större utsträckning än nu överväga behovet av att sprida information via tidningar.

Vid behandlingen av personuppgifter som ingår i en handling som ska kungöras ska 62 b § i förvaltningslagen iakttas. Som nödvändiga personuppgifter ska förutom den projektansvariges namn och kontaktuppgifter också beaktas uppgifter om sådana fastigheter som ligger inom verkningssområdet för ansökan.

Enligt momentet ska tillståndsmyndigheten separat lämna information till de parter som saken berör. Till skillnad från den nuvarande regleringen kan denna delgivning inte ersättas med enbart en tidningsannons ens när antalet personer är fler än 30 eller okänt. Som sådana parter kan utöver ägare till fastigheterna inom det område som tillståndet gäller även betraktas ägare och innehavare av fastigheter och andra områden som gränsar till fastigheten, om det inte på grund av verksamhetens art är uppenbart onödigt att lämna informationen.

Enligt 2 mom. ska av kungörelsen tydligt framgå förfarandet vid inlämning av anmärkning eller framförande av åsikter. Kungörelsen ska enligt förvaltningslagen hållas tillgänglig i 14 dygn. När det gäller gruvfrågor måste denna tidsfrist anses vara för kort, eftersom det rör sig om mångfasetterade frågor. Enligt 40 § 1 mom. i den gällande gruvlagen ska ansökan kungöras i minst 30 dagar, och det föreslås att inte ändras. Tillståndsansökningarna enligt gruvlagen kan vara tämligen omfattande, och eftersom de också intresserar enskilda medborgare är det motiverat att tiden för tillgänglighållande är tillräckligt lång.

I 3 mom. föreslås bestämmelser som preciserar informationen till icke konstituerade delägarlag för samfälliga områden. Enligt förslaget kan informationen delges genom kungörelse enligt förvaltningslagen.

Enligt 5 mom. ska närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll och om offentliggörande av kungörelsen få utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att vid behov säkerställa att de praktiska rutinerna fungerar smidigt.

57 §. Meddelande av tillståndsbeslut. Enligt gällande 57 § meddelas beslut i ett ärende som gäller malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd efter anslag. Det föreslås att paragrafens 1 och 2 mom. ändras så att bestämmelsen om anslag stryks och så att beslutet ska delges genom kungörelse enligt 62 a § i förvaltningslagen. Det ska alltså i fortsättningen inte längre informeras på förhand om att beslut meddelas. Tillståndsmyndigheten ska publicera tillståndsbeslutet på sin webbplats, där det ska finnas tillgängligt åtminstone den tid som föreskrivits för ändringssökande. De som har rätt att överklaga beslutet anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter att beslutet offentliggjordes.

Bestämmelser om personuppgifter i ett beslut som publiceras på en webbplats finns i 62 b § i förvaltningslagen, enligt vilken kungörelsen och beslutet trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får innehålla de personuppgifter som är nödvändiga med tanke på tillgången till information. Som sådana uppgifter betraktas utöver namnet på den person som ansvarar för verksamheten även fastighetsuppgifter på den ort där verksamheten bedrivs samt uppgifter om sådana fastigheter som tillståndet gäller. Dessa uppgifter behövs för att parterna och medborgarna ska kunna bedöma innehållet i beslutet och behovet av att söka ändring. De personuppgifter som finns i beslutet ska dock avlägsnas ur datanätet när tiden för tillgänglighållande löper ut.

58 §. Information om tillståndsbeslut. Utöver det som i 57 § föreskrivs om meddelande av beslut genom offentlig kungörelse föreslås i 58 § närmare bestämmelser om information om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd på motsvarande sätt som i nuläget. Enligt 1 mom. ska beslutet sändas till sökanden. Tillståndsmyndigheten ska sända en separat kopia av beslutet till dem som begärt det och till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter samt andra parter som exempelvis organisationer som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts. I mom. skulle ha separat notisen av förklarande till tillsynsmyndigheterna och myndigheter som bevakar allmänna intresse i ärendet.

Enligt 2 mom. ska information om meddelande av beslutet sändas per brev eller elektroniskt. Om e-postadress inte är i kännedom kan information ges per brev. Information om meddelande av beslutet delges som sådan vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. För att säkerställa informationsgången ska information om meddelande av beslutet lämnas till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet och till dem som särskilt har begärt att bli informerade om saken. Dessutom ska de parter som saken särskilt berör informeras om att beslutet har meddelats. Vem som är part ska bedömas på samma grunder som de parter som avses i 40 § 1 mom.

Enligt 3 mom. ska beslutet om beviljande av tillstånd utan dröjsmål sändas till Strålsäkerhetscentralen, som behöver uppgift om tillståndet för övervakningen enligt strålskyddslagen. Beslutet ska dessutom sändas till Lantmäteriverket.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om lämnande av information till ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område. På informationen ska tillämpas det som bestäms om information i 40 § 2 mom.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den nuvarande bestämmelsen om information om beslut som gäller samernas hembygdsområde, skoltområde och det särskilda renskötselområdet. I 4 mom. föreslås en bestämmelse om information i kommunerna inom verkningsområdet.

I 6 mom. föreslås en hänvisning till kommunallagen i fråga om kommunala tillkännagivanden. I mom. föreslås även en bestämmelse om att information om att kungörelsen offentliggörs ska publiceras i en tidning med spridning inom det område som påverkas av beslutet. Ett undantag från att publicera informationen i en tidning kan göras om ärendet är av ringa betydelse eller det annars är onödigt att publicera informationen.

74 §. Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta. Det föreslås att 4 mom. preciseras så att hänvisningen till lagen om offentliga kungörelser stryks och ersätts med en hänvisning till 108 § i kommunallagen.

75 §. Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta. Det föreslås att 4 mom. preciseras så att hänvisningen till lagen om offentliga kungörelser stryks och ersätts med en hänvisning till 108 § i kommunallagen.

162 §. Sökande av ändring i gruvmyndighetens beslut. Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningen till förvaltningsprocesslagen ersätts med en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

163 §. Sökande av ändring i statsrådets beslut. Paragrafen ändras så att hänvisningen till förvaltningsprocesslagen ersätts med en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

164 §. Sökande av ändring i besiktningsorgans beslut. Det föreslås att 1 mom. förtydligas så att det i paragrafen konstateras att omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras och så att det hänvisas till förvaltningslagens bestämmelser om begäran om omprövning.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att hänvisningen till förvaltningsprocesslagen ändras till en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

166 §. Hur beslut av förvaltningsdomstolen ska meddelas. I paragrafen görs de ändringar som föranleds av ändringarna i lagstiftningen om delgivning. Omnämningarna av anslag stryks. Förvaltningsdomstolens beslut i ett ansökningsärende enligt denna lag ska enligt förslaget meddelas med iakttagande av 57 § 1 mom.

Paragrafens 2 mom. ändras genom en hänvisning till bestämmelsen om kommunala tillkännagivanden i 108 § i kommunallagen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Förslagen medför vissa enskilda ändringsbehov i förordningarna. Bestämmelsen om kungörelse i kärnenergiförordningen behöver upphävas. Dessutom är det nödvändigt att upphäva bestämmelsen om överföring av ledningsansvaret till polisen, eftersom bestämmelsen lyfts upp till lagnivå. Dessutom mer exakta bestämmelser till kungörelse måste göras om metoder av export av forskningsprover och deras slutförvaring.

Ändringsförslagen kommer också att medföra behov av ändring av föreskrifter på grund av de ändringar som föreslås i 7 q §.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 april 2020. Det är behövligt att lager träder i kraft så fort som möjligt, för att de allmänna lager har trätt i kraft den 1 januari 2020.

10 Verkställighet och uppföljning

När det gäller verkställigheten av lagen kommer aktörerna inom branschen att informeras och vid behov utbildas om ändringarna.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

11.1 Förhållandet mellan skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar och grundlagen i allmänhet

Enligt förarbetena till grundlagen och grundlagsutskottets praxis ska som betydande utövning av offentlig makt betraktas till exempel på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande rättigheter. Grundlagsutskottet har dock t.ex. när det stiftades bestämmelser om privata säkerhetstjänster ansett det möjligt att överföra utövning av offentlig makt i form av användning av maktmedel på någon annan än en myndighet, dock med beaktande av att befogenheterna ska vara sekundära i förhållande till myndigheternas befogenheter och att regleringen även i övrigt ska uppfylla de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 22/2014 rd). Således kan man anse att det är möjligt att göra vissa undantag som till sina grunder är godtagbara och noggrant avgränsade och följer proportionalitetsprincipen.

Skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar innebär att i grundlagen avsedda offentliga förvaltningsuppgifter i betydande utsträckning anförtros någon annan än en myndighet. Grundlagsutskottet har i samband med lagändringen 2008 i fråga om en kärnanläggnings skyddsarrangemang konstaterat att det är nödvändigt och funktionellt att anförtro kärnanläggningar offentliga förvaltningsuppgifter och att det är motiverat att kärnanläggningen själv först försöker gardera sig genom säkerhets- och beredskapsmekanismer och bereda sig på att bekämpa olagliga handlingar med våld om så behövs (GrUU 1/2008 rd, s. 3). Ingen ändring föreslås i denna princip.

Grundlagsutskottet har i övernämnd utlåtande också konstaterat att kärnanläggningar eftersom de är förknippade med säkerhetsrisker behöver skyddsarrangemang utöver det normala. Olagliga handlingar som riktar sig mot kärnanläggningar kan ha mycket omfattande skadliga konsekvenser t.ex. i form av en atomskada.

I samband med lagändringen 2008 utfärdades bestämmelser om bl.a. säkerhetspersoners befogenheter, användning av maktmedel och om säkerhetsvisitation och drogtestning. I propositionen föreslås att stifta mer precis som nuvarande och ta till lagnivå t.ex. sådana bestämmelser om utbildningskrav för säkerhetspersoner som det inte tidigare har föreskrivits om i lag lyfts upp till lagnivå.

Eftersom skyddsarrangemang föreslås att stiftas mer detaljerad än tidigare, påverkar detta i praktik vilken verksamhet är kriminaliserad särskilt enligt kap. 44 10 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen.

11.2 Säkerhetsutredningar

Det föreslås att tillståndshavaren ska vara skyldig att genom säkerhetsutredning säkerställa att den person som utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag är oförvitlig och tillförlitlig. Bestämmelsen flyttas från föreskriftsnivå till lagnivå. Bestämmelser om rätten att göra säkerhetsutredningar finns dessutom i 21 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen (726/2014). Det föreslås att den punkten utvidgas till att gälla också sådana personer som deltar

t.ex. i planeringen av en anläggning och således behandlar information som är väsentlig med tanke på säkerheten, men som inte nödvändigtvis fysiskt besöker anläggningsområdet. Enligt den gällande bestämmelsen krävs en säkerhetsutredning av den som deltar i transport av kärnämnen eller har tillträde till en kärnanläggning eller tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen.

De ändringar som gäller säkerhetsutredning är betydelsefulla med hänsyn till 10 § 1 mom. i grundlagen där det anges att vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade. Närmare bestämmelser om skyddet för personuppgifter får utfärdas genom lag. Eftersom genomförandet av säkerhetsutredningar föreslås delvis utvidgas, gäller det vidare grupp av personer. Ändå det måste konstateras att nuvarande det är möjligt att göra säkerhetsutredningar för en del av dom enligt 19 § av säkerhetsutredningslag. Med beaktande av de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna kan begränsningen dock anses godtagbar och proportionerlig i förhållande till målen.

11.3 Bestämmelser om säkerhetspersoner och befogenheter

Av bestämmelserna om säkerhetspersoner hänför sig de bestämmelser som är av betydelse med tanke på grundlagen till säkerhetspersoners befogenheter och till användningen av maktmedel och maktmedelsredskap. De kan anses ha samband i synnerhet med bestämmelserna i grundlagens 124 § om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter, med den personliga integritet som tryggas i 7 § i grundlagen och dessutom med rätts säkerheten för såväl dem som utövar befogenheterna som för dem som t.ex. blir föremål för användning av maktmedel.

Genom den föreslagna regleringen definieras säkerhetspersoners rättigheter och skyldigheter mer exakt än tidigare. Mer exakta bestämmelser än tidigare föreslås bl.a. i fråga om den tidsperiod då säkerhetspersoner ska användas. Säkerhetspersoner ska enligt förslaget användas på anläggningen från och med den tidpunkt då tillstånd att uppföra anläggningen beviljas till dess att kärnämnen och kärnavfall slutligt har avlägsnats från området eller placerats i slutförvar på området. Avgränsningen är mer exakt än den nuvarande regleringen och kan således anses bättre uppfylla också de grundlagsenliga kraven. Befogenheterna har dessutom begränsats till att gälla det område för ett kärnkraftverk där trafik och vistelse har begränsats med stöd av inrikesministeriets förordning (1104/2013) samt transport av kärnämne och kärnavfall. Avgränsningen stämmer överens med vad grundlagsutskottet förutsatte i samband med den föregående ändringen av skyddsarrangemangen (GrUU 1/2008 rd, s. 4).

Bestämmelsen om utbildningskraven i fråga om säkerhetsperson höjs från föreskriftsnivå till lagnivå. I synnerhet när det gäller användningen av maktmedel har grundlagsutskottet noterat att behovet av utbildning accentueras om en persons befogenheter omfattar rätt att använda olika maktmedelsredskap (GrUU 54/2001 rd, s. 5). Till denna del är regleringen således mer exakt än tidigare och motsvarar också bättre kravet på att bestämmelser ska utfärdas på lagnivå.

I lagen föreslås mer detaljerade bestämmelser än hittills om säkerhetspersoners befogenheter. I 7 n § i kärnenergilaget förslaget finns en uttömmande förteckning över säkerhetspersoners befogenheter. Största delen av befogenheterna har redan ingått i den gällande lagstiftningen, men det har ansetts vara nödvändigt att samla bestämmelserna för tydlighetens skull. I paragrafen föreslås emellertid vissa nya befogenheter. En sådan är befogenheten att hindra en person från att delta i eller ingripa i transporten av kärnämnen eller kärnavfall. Med beaktande av de risker som hänför sig till verksamheten och å andra sidan de internationella förpliktelser som gäller

kärnmaterialkontroll har bestämmelsen ansetts vara behövlig. Bestämmelsen kan anses trygga ett sådant allmänt intresse som det inte med hänsyn till grundlagen är problematiskt att föreskriva om.

Enligt förslaget utvidgas befogenheterna också till rätten att medföra hund. Medförande av hund har betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna i synnerhet i en situation där hunden används som maktmedelsredskap. För hundar och hundförare ska krävas motsvarande utbildning som krävs i fråga om tjänstehundar. Tekniskt sett är en hund ett lindrigare maktmedelsredskap än ett skjutvapen. I detta perspektiv har användningen av hund som maktmedelsredskap inte bedömts vara problematiskt med hänsyn till grundlagen. Användningen av hund måste i alla fall också ställas i relation till det faktiska behovet.

Innehållet i de föreslagna bestämmelserna om säkerhetsvisitationer och drogtestning motsvarar i stor utsträckning gällande 7 m §. I samband med att paragrafen stiftades tog grundlagsutskottet i sitt utlåtande inte ställning till bestämmelsens grundlagsenlighet. Regleringen är av betydelse med tanke på skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen och den personliga integriteten som tryggas i 7 § i grundlagen. Bestämmelsen har ansetts vara motiverad på sådana grunder för tryggnad av säkerheten som utgår från riskerna med verksamheten och som grundlagsutskottet har ansett utgöra en grund för bestämmelser om drogtestning. Också det att arbetsuppgiften kräver noggrannhet eller den möjligheten att arbetsuppgiften kan äventyra arbetstagarens eller andra arbetstagares liv eller hälsa har ansetts utgöra grunder för att föreskriva om narkotikatest och drogtestning (GrUU 28/2004 rd, s. 3–4, GrUU 10/2004 rd, s. 2/1).

I fråga om kontroll av fordon fogas en ny befogenhet som har betydelse med tanke på integritetsskyddet. Hemfriden har ansetts omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur. Boendetrymmen i olika transportmedel har ansetts ligga i en slags gråzon när det gäller hemfriden (GrUU 17/1998 rd, s. 4). Sedvanliga fordon som inte används för boende och kontrollen av dem kan på denna grund inte anses höra till kärnan i hemfriden, för vilken det inte genom lag kan föreskrivas om begränsningen om övriga villkor för begränsning uppfylls. I fordon kan man försöka gömma också stora mängder ämnen som t.ex. sprängämnen. I syfte att garantera säkerheten har det därför ansetts nödvändigt att föreskriva om befogenheten.

Bestämmelser om säkerhetspersoners användning av maktmedel föreslås i 7 t §. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis förutsatt att det när det föreskrivs om användning av maktmedel ska framgå i vilka situationer och under vilka förutsättningar maktmedel kan användas (GrUU 40/2002 rd, s. 4). I 7 n § 2 mom. i förslaget förtecknas på ett uttömmande sätt de befogenheter som säkerhetspersoner har för att trygga användningen av kärnenergi och för vars utövande säkerhetspersoner vid behov har rätt att använda maktmedel. På användningen av maktmedel tillämpas bestämmelserna om användning av maktmedel i 4 kap. 6 § i strafflagen. På användningen av maktmedel ska tillämpas samma allmänna principer som anges i 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster. Enligt de allmänna principerna ska proportionalitetsprincipen iakttas vid åtgärder, och åtgärderna ska vidtas så att de inte orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras. Kravet på att maktmedel endast får användas vid tillfälligt behov uppfylls enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis i en situation där ledningsansvaret för skyddsarrangemang övergår på polisen (GrUU 1/2008 rd, s. 3–4). Enligt förslaget ska den som har gripits och de föremål eller ämnen som eventuellt frångämts honom eller henne utan dröjsmål överlämnas till polisen. Det föreslås att det i lag ska föreskrivas om överföring av ledningsansvaret till polisen.

Det föreslås att bestämmelsen om de maktmedelsredskap som är tillåtna för säkerhetspersoner tas in på lagnivå. Grundlagsutskottet har tidigare tagit ställning till att det är befogat att i lag ta

in bestämmelser om de maktmedelsredskap som får användas. I samma utlåtande har grundlagsutskottet konstaterat att bärande av skjutvapen i lagen endast kan kopplas samman med vissa uppgifter, såsom värdetransporter, och att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt den utbildning som krävs (GrUU 6/2018 rd, GrUU 28/2001 rd, s. 4). För närvarande definieras de maktmedelsredskap som är tillåtna vid anläggningarna i kärnanläggningens säkerhetsreglemente, som är ett dokument som fastställts av Strålsäkerhetscentralen. De föreslagna bestämmelserna om maktmedelsredskap motsvarar bestämmelserna om maktmedelsredskap som är tillåtna för väktare i lagen om privata säkerhetstjänster till alla andra delar än när det gäller användning av hund. Dessutom föreslås bestämmelser om möjligheten att använda andra maktmedelsredskap vars verkningar är lindrigare än skjutvapnens och som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. Tillstånd att använda maktmedelsredskap ska ges i samband med godkännandet av säkerhetsreglementet. Avsikten är att Strålsäkerhetscentralen i samband med behandlingen av ärendet ska höra den delegation som avses i 56 § 3 mom. i kärnenergilagen och inrikesministeriet. Användningen av maktmedelsredskap är således också förknippad med övervakning, och alla maktmedelsredskap som det föreskrivs om i lagen står inte automatiskt till tillståndshavarnas förfogande.

I förslaget föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners rätt att använda skjutvapen. På grund av arten av det objekt som ska tryggas kan användningen av skjutvapen anses vara ett nödvändigt och godtagbart maktmedelsredskap för att trygga det allmänna intresset och säkerheten i samhället. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt att utbildningskraven för säkerhetspersoner skrivs in i lagen och att de i fortsättningen ska ha utbildning för väktare och dessutom behövlig utbildning i grunderna för rätten att använda maktmedel, i iakttagandet av grunderna i praktiska situationer samt i användningen av maktmedelsredskap.. Det föreslås också att det ska föreskrivas närmare om sättet att bära maktmedelsredskap.

11.4 Ingripande i modellflygplans och obemannade luftfartygs färd

Den nya bestämmelsen om ingripande i obemannade luftfartygs färd är av betydelse med tanke på egendomsskyddet, men särskilt med tanke på integritetsskyddet. Säkerhetspersoner ska ha rätt att rikta maktmedel och tekniska åtgärder mot ett obemannat luftfartygs system för att förhindra dess färd till kärnkraftverksområdet, om detta behövs med hänsyn till hur viktig säkring-såtgärden är. Maktmedel och tekniska åtgärder ska få användas endast i den mån det är nödvändigt.

Inom kärnkraftverksområden gäller luftfartsförbud, som förbjuder flygning bl.a. med obemannade luftfartyg på anläggningsområdet. Om ett obemannat luftfartyg trots detta kommer in på anläggningsområdet kan det anses motiverat att förhindra dess färd, med beaktande av den allmänna säkerheten och hoten från ny teknik i detta avseende. Ur denna synvinkel kan det med hänsyn till egendomsskyddet anses vara motiverat att man vid kärnkraftverket ingriper i luftfartygets färd.

En sådan befogenhet har inte tidigare föreskrivits för andra än myndigheter. Därför har detta betydelse också med tanke på att man till denna del i större utsträckning än hittills anförtrot någon annan än en myndighet en offentlig förvaltningsuppgift. Befogenheten kan dock anses vara i linje med de övriga befogenheterna, och å andra sidan, vilket också tidigare konstaterats, är det nödvändigt att kärnkraftverken i första hand själva sköter skyddsarrangemangen. Eftersom hotbilden ständigt förändras är det nödvändigt att även befogenheterna hänger med i denna utveckling. I bestämmelsen har det beaktats att myndigheterna utan dröjsmål ska underlättas om de åtgärder som vidtagits och att obemannade luftfartyg ska överlåtas till polisen, varvid ansvaret i situationen överförs på myndigheten.

Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbar. Enligt 10 § 3 mom. i den lagen kan det genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid bl.a. utredningen av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden. Utgångspunkt för bestämmelsen är individens rätt att leva sitt eget liv utan godtycklig eller ogrundad inblandning av myndigheter eller andra utomstående. Grundlagsutskottet har ansett att det med tanke på 10 § i grundlagen är viktigt med lagstiftning om myndighetens rätt att få uppgifter om var en person befinner sig eller om positionen för personens mobilteleapparat (t.ex. GrUU 53/2005 rd, GrUU 11/2005 rd, GrUU 9/2004 rd, GrUU 36/2002 rd och GrUU 24/2001 rd). Lokalisering av en persons mobilteleapparat har ansetts viktig även med tanke på rörelsefriheten (exempelvis GrUU 11/2005 rd, GrUU 9/2004 rd och GrUU 36/2002 rd). Enligt utskottets praxis ingår identifieringsuppgifterna (förmedlingsuppgifterna) däremot inte i kärnområdet för den grundläggande fri- och rättigheten för sekretess i fråga om konfidentiella meddelanden (GrUU 67/2010 rd, GrUU 37/2002 rd och GrUU 26/2001 rd).

Radiokommunikationen mellan ett obemannat luftfartyg och fjärrstyrningsanordningen innehåller vanligtvis inte förmedlingsuppgifter som kan kopplas till en fysisk person. Om luftfarkosten inte styrs med en styranordning som kan kopplas till en person, t.ex. via en mobiltelefon eller dator, går det inte att med radiokommunikation ta reda på vem som äger eller använder fjärrstyrningsanordningen, utan det kräver andra åtgärder som grundar sig på sinnesförmågor eller teknik. Att ta reda på någons identitet genom att kombinera radiokommunikationsuppgifter och andra åtgärder är inte heller en vattentät metod.

Om ett obemannat luftfartyg styrs med hjälp av en mobiltelefon, en dator eller någon annan teleterminalutrustning som kan kopplas till en fysisk person, innefattar behandlingen av radiokommunikationen och förmedlingsuppgifterna oundvikligen uppgifter genom vilka en person kan identifieras. Eftersom regleringen grundar sig på den allmänna säkerheten och syftar till att trygga de i 7 § i grundlagen föreskrivna rättigheterna till skydd för liv, hälsa och säkerhet, kan begränsningen dock anses motiverad med tanke på grundlagen.

11.5 Hälsoundersökning och läkares anmälningsrätt

De nya bestämmelserna om hälsoundersökning av säkerhetspersoner och kontrollrumspersonal är av betydelse med hänsyn till grundlagens bestämmelser om personlig integritet och integritetsskydd. Avsikten är att dessa personer årligen ska delta i hälsoundersökningar för att säkerställa hälsotillståndet. Kravet på deltagande i hälsoundersökning har begränsats till säkerhetspersoner och kontrollrumspersonalen, vilka anses ha den viktigaste rollen med tanke på kärn- och strålsäkerheten.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 39/2001 rd, s. 2) förutsatt att det när det föreskrivs om hälsoundersökningar ska framgå om arbets- och funktionsförmågan behöver utredas på grund av arbetskraven. Säkerhetspersoners och kontrollrumspersonalens arbete har ansetts vara av sådan art att det är nödvändigt att föreskriva om deltagande i hälsoundersökningar för att man ska kunna bedöma om personers hälsotillstånd är tillräckligt gott med tanke på skötseln av uppgifterna.

I paragrafen föreslås också bestämmelser om rätten för läkare eller andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att göra anmälan i situationer där de av grundad anledning anser att en person på grund av sitt hälsotillstånd eller sitt beteende utgör en risk för kärn- eller strålsäkerheten. Utlämnande av uppgifter om hälsotillstånd förutsätter i regel alltid att personen ger sitt samtycke till utlämnandet av uppgifterna. I vissa situationer, såsom i de bestämmelser som gäller transportservice eller skjutvapen, har det ansetts att personuppgifter kan lämnas ut till

RP 8/2020 rd

myndigheter också utan personens samtycke. I den föreslagna regleringen är det fråga om en sådan situation. Läkaren eller en annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska emellertid underrätta personen om att han eller hon har för avsikt att utöva anmälningsrätten.

Nya bestämmelser är förslaget om att anmälan också ska kunna göras till tillståndshavaren. En sådan bestämmelse har ansetts nödvändig eftersom myndigheten på grund av ärendets bråds-kande natur inte har tillräckligt snabba möjligheter att agera t.ex. för att förhindra tillträde. Syf-tet med bestämmelsen är att skydda kärn- och strålsäkerheten, som om den äventyras kan ha avsevärda samhällsliga konsekvenser. När det gäller tillståndshavaren har mottagaren av anmä-lan begränsats till tillståndshavarens ansvariga föreståndare och den person som ansvarar för skyddsarrangemangen. De ska ha rätt att utifrån informationen vidta endast sådana omedelbara åtgärder som krävs för att garantera säkerheten.

Tillståndshavaren har enligt 9 § i kärnenergilagen ett odelbart ansvar för säkerheten. Den in-formation som en läkare eller annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården lämnar ut är till denna del begränsad till enbart sådan information som är nödvändig för att säkerhets-uppgifter ska kunna vidtas. Anmälan kommer inte att innehålla specificerade uppgifter om häl-sotillståndet och de ska utplånas omedelbart när de inte längre behövs för att garantera säker-heten. Med beaktande av ovan nämnda begränsningar har det ansetts att bestämmelsen har be-gränsats tillräckligt i förhållande till de allmänna förutsättningarna för begränsning.

Den information som lämnats med stöd av anmälningsrätten ska samtidigt lämnas ut till till-synsmyndigheterna för att myndigheterna ska kunna vidta behövliga åtgärder t.ex. i anslutning till ett godkännande som avser personens uppgifter.

Hur denna proposition överensstämmer med EU:s allmänna dataskyddsförordning har bedömts i motiveringen till de enskilda bestämmelserna. Bestämmelsen har dock ansetts överensstämma med de krav som ställs på behandlingen av hälsouppgifter i dataskyddsförordningen.

I samband med motsvarande reglering har grundlagsutskottet ansett att det med tanke på syste-met med de grundläggande fri- och rättigheterna har funnits synnerligen tungt vägande skäl för regleringen som i sista hand anknyter till rätten till liv och personlig trygghet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelserna utgör således inte något problem med avseende på 10 § i grundlagen (t.ex. GrUU 13/2014 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att propositionen inte innehåller några såd-ana förslag som skulle innebära att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Ändå, proposition innehåller förslag som till följd av det skulle vara nödvändig att ha utlåtande från grundlagsutskottet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av kärnenergilagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kärnenergilagen (990/1987) 82 § 11 punkten, sådan den lyder i lag 676/2015,
ändras 3 § 1 mom. 6 punkten, 7 §, 7 g § 2 mom., 7 l—7 o §, 7 q § 1 mom. 22 punkten, 23 § 5 mom. och 75 §, av dem 3 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1420/1994, 7 g § 2 mom. och 7 q § 1 mom. 22 punkten sådana de lyder i lag 905/2017, 7 l § sådan den lyder i lagarna 342/2008 och 410/2012, 7 m och 7 o § sådana de lyder i lagarna 342/2008 och 861/2011, 7 n § sådan den lyder i lag 342/2008, 23 § 5 mom. sådant det lyder i lag 260/2017 och 75 § sådan den lyder i lag 1019/2015, samt
fogas till 6 a §, sådan den lyder i lagarna 1420/1994, 342/2008 och 905/2017, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 7 i §, sådan den lyder i lagarna 342/2008, 269/2011, 410/2012 och 905/2017, ett nytt 7 mom., till lagen nya 7 s—7 w § och till 23 §, sådan den lyder i lag 260/2017, ett nytt 6 mom. som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

---

6) *skyddsarrangemang* åtgärder som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten och som vidtas inom kärnanläggningen eller på dess område, på någon annan plats eller i transportmedel där kärnenergi används,

---

6 a §

Ombesörjande av kärnavfall som uppkommit i Finland

Kärnavfall som avses i 2 mom. 1 punkten får slutförvaras i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i ett tredjeland som tar emot avfall, om Finland vid tidpunkten för överföringen har ett giltigt fördrag med den mottagande staten i fråga. Europeiska kommissionen ska underrättas om ett fördrag avsedd i artikel 4 i rådets direktiv (2011/70/Euratom) med ett tredjeland, och innan en överföring görs ska det i tillräcklig utsträckning säkerställas att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering. Närmare bestämmelser om de åtgärder som ska vidtas, när mottagande land är ett tredjeland, för att säkerställa att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering utfärdas genom förordning av statsrådet.

---

7 §

RP 8/2020 rd

Skydds- och beredskapsarrangemang samt andra därmed jämförbara arrangemang

En förutsättning för användning av kärnenergi är att skyddsarrangemangen och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten är tillräckliga.

7 g §

Nedläggning

Tillståndssökande och tillståndshavare ska ha en nedläggningsplan. Om inte något annat anges i tillståndsvillkoren, ska tillståndshavaren under den tid då verksamhet enligt drifttillståndet pågår, regelbundet med högst sex års intervall förelägga arbets- och näringsministeriet en uppdaterad nedläggningsplan för godkännande. Under den tid då verksamhet enligt nedläggningstillståndet pågår ska planen hållas uppdaterad och den uppdaterade planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande. Planen kan godkännas om den uppfyller de närmare krav som fastställs. Kravet stiftas i statsrådets förordning som utfärdas genom 82 § 3 punkten.

---

7 i §

Personal

Tillståndshavaren och tillståndssökanden ska genom en i säkerhetsutredningslagen (726/2014) avsedd säkerhetsutredning eller ett intyg över säkerhetsutredning säkerställa att den som anställs i anställningsförhållande eller uppdragsförhållande är oförvitlig och tillförlitlig, om en säkerhetsutredning enligt 19 § 1 mom. 4 punkten eller 21 § 1 mom. 5 punkten i den lagen får göras om personen i fråga. En säkerhetsutredning måste göras innan personen ges självständigt tillträde till ett område som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen eller tillgång till uppgifter som avses i den punkten och som kan användas för att äventyra kärn- eller strålsäkerheten, eller innan personen deltar i transport av kärnämnen. Tillståndshavaren ska också säkerställa att motsvarande säkerhetsutredningar har gjorts i fråga om personalen hos de leverantörer och underleverantörer som tillståndshavaren anlitar.

7 l §

Skyddsarrangemang

Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang för att skydda användningen av kärnenergi inom kärnanläggningen och på dess område. Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang också på andra platser eller i transportmedel där kärnenergi används. Skyddsarrangemangen och de ändringar som görs i dem ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen.

Skyddsarrangemangen ska vara tillräckliga i förhållande till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi och till skyddsbehoven.

Tillståndshavaren ska informera dem som arbetar på eller har ärende till anläggningsområdet om skyddsarrangemangen.

7 m §

Säkerhetspersoner

Tillståndshavaren ska ha tillräckligt med säkerhetspersoner. Säkerhetspersonernas uppgift är att skydda kärnanläggningens drift samt transporter och lagringen av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av kärnanläggningen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Säkerhetspersoner ska anlitas från och med den tidpunkt då tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljas ända tills kärnämnen har förts bort från anläggningen och kärnavfallet har förts bort från anläggningen eller placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Säkerhetspersoner ska anlitas också vid transport av kärnämnen och kärnavfall som anknyter till anläggningens drift och vid temporär lagring i anslutning till transporter.

Annan användning av säkerhetspersoner än sådan som avses i 1 och 2 mom. i denna paragraf är förbjuden

Som säkerhetsperson får endast sådan person arbeta som har

- 1) ett giltigt godkännande enligt 10 § i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015),
- 2) tillräcklig utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel och iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer samt i användningen av behövliga maktmedelsredskap,
- 3) behövlig utbildning i och förtrogenhet med de särskilda förhållanden som råder vid det objekt som ska skyddas och
- 4) ett anställningsförhållande hos en tillståndshavare eller en innehavare av näringstillstånd för den privata säkerhetsbranschen.

En säkerhetsperson ska kunna identifieras som säkerhetsperson utifrån sin dräkt. Dräkten och de märken som används på den ska tydligt skilja sig från uniformer och militärdräkter som polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, Tullen, Brottsförklaringsmyndigheten och räddningsförvaltningen använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter. Strålsäkerhetscentralen kan förbjuda användningen av en dräkt, ett märke eller en text som inte motsvarar bestämmelserna i denna lag.

7 n §

Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter samt säkerhetspersoners befogenheter

Säkerhetspersoner ska i sina uppgifter följa de allmänna principer som enligt 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster ska iaktas i bevakningsuppgifter och skyldigheten enligt 7 § i den lagen att informera den som blir föremål för åtgärderna eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på.

För att utföra sin uppgift enligt 7 m § 1 mom. har säkerhetspersoner rätt att

- 1) vägra tillträde till anläggningsområdet,
- 2) avlägsna en person från området av kärnanläggning,
- 3) hindra en person från att delta eller ingripa i transporten av kärnämnen eller kärnavfall,
- 4) hindra en person från att fly,
- 5) gripa en person,
- 6) visitera en gripen person och kontrollera saker som han eller hon medför,
- 7) frånta personen ett föremål eller ämne som skulle kunna användas för att skada människor eller egendom,
- 8) avlägsna ett hinder,
- 9) tillfälligt omhänderta ett i 2 § 1 mom. 22 punkten i luftfartslagen (864/2014) avsett obe-mannat luftfartyg, förhindra att det används eller på annat sätt ingripa i dess färd med iakttagande av bestämmelserna i 7 v § i denna lag.

Säkerhetsperson har dessutom rätt att

RP 8/2020 rd

1) medföra hund på motsvarande sätt som i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens rätt att medföra hund och, om personen har den utbildning som behövs för det, använda en hund som maktmedel som med personen som förare med godkänt resultat har genomgått utbildning som uppfyller de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt;

2) utföra säkerhetsvisitation och drogtest som avses i 7 s §.

Befogenheterna gäller inom det anläggningsområde där trafik och vistelse har begränsats med stöd av bestämmelserna i 9 kap. 8 § i polislagen (872/2011) och i sådana andra delar av anläggningsområdet till vilka tillträdet har begränsats. Befogenheterna enligt 7 v § gäller dock inom ett område där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen. Befogenheterna får dessutom utövas vid tryggnad av transporten och lagringen av kärnämnen eller kärnavfall i syfte att avvärja ett direkt hot mot dessa.

Av en situation, där det konstateras eller finns anledning att misstänka verksamhet som riktar sig mot en kärnanläggnings drift eller mot kärnmaterial eller kärnavfall och som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, måste anmälas till polisen utan tidsutdräkt. Ledningsansvaret överförs på polisen när polismannen i fråga meddelar att han eller hon övertar ledningsansvaret.

7 o §

Säkerhetsreglemente

Tillståndshavaren för en kärnanläggning ska ha ett säkerhetsreglemente som innehåller information om skyddsarrangemangen. Säkerhetsreglementet ska uppdateras regelbundet. Säkerhetsreglementet ska vara godkänt av Strålsäkerhetscentralen. Godkännande krävs också innan säkerhetsreglementet ändras.

Säkerhetsreglementet ska innehålla uppgifter om

- 1) riskhanteringsprocesser och skyddsbehov,
- 2) ledningen för den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen och om hur organisationens verksamhet har ordnats,
- 3) säkerhetspersonernas uppgifter och ansvar inom den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen samt om den utbildning säkerhetspersoner ska ha,
- 4) säkerhetsvisitationer och drogtestar,
- 5) skyddet av kärnanläggningen och tryggnad av transporter av kärnämnen och kärnavfall,
- 6) de viktigaste instruktioner som ges säkerhetspersoner,
- 7) de anordningar för övervakning, de maktmedelsredskap och den övriga utrustning som används,
- 8) övningar som hänför sig till skyddsarrangemangen och åtgärder för att säkerställa att personalen kan hantera maktmedelsredskapen,
- 9) samarbetet med polisen,
- 10) andra arrangemang som behövs för att en säker användning av kärnenergin ska kunna säkerställas.

För att säkerhetsreglementet ska godkännas förutsätts det att

- 1) de uppgifter som avses i 2 mom. har presenterats i tillräcklig omfattning,
- 2) skyddsarrangemangen står i rätt proportion till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi,
- 3) det finns tillräckligt med säkerhetspersoner och att säkerhetspersonerna uppfyller behörighetsvillkoren.

Strålsäkerhetscentralen kan kräva att ett säkerhetsreglemente ändras, om det behövs för att kärnanläggningarnas skyddsarrangemang ska vara enhetliga eller för att trygga kärn- eller strålsäkerheten.

Innan säkerhetsreglementet godkänns eller ändras ska Strålsäkerhetscentralen ge inrikesministeriet och den delegation som avses i 56 § 3 mom. tillfälle att bli hörda, om inte detta är klart onödigt på grund av att de ändringar som föreslås i säkerhetsreglementet är obetydliga.

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om detaljer av teknisk karaktär beträffande de principer och de krav som föreskrivs i detta kapitel, i fråga om

22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersoners dräkt, säkerhetsreglemente, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer samt märkning av det område vid en kärnanläggning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse,

7 s §

Säkerhetsvisitation och drogtestning

För att trygga en säker användning av kärnenergi har säkerhetsperson rätt att utföra säkerhetsvisitation av de personer som arbetar vid kärnanläggningen och andra personer som har ärende till anläggningsområdet, föremål vad de har med eller av fordon som finns inom eller kommer in på anläggningsområdet samt av personer och föremål vad han eller hon har med eller fordon som deltar i transporten av kärnämnen och kärnavfall. Visitation genomförs i första hand med hjälp av en metalldetektor eller annan motsvarande teknisk anordning. Visitation kan också genomföras på något annat lämpligt sätt.

Säkerhetsperson har dessutom rätt att i samband med säkerhetsvisitation frånta en person ett föremål eller ämne som kan användas för att skada människor eller egendom. De föremål eller ämnen som fråntagits någon i samband med visitation ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen när han eller hon avlägsnar sig från området.

De som arbetar vid kärnanläggningen eller som har ärende till anläggningen eller som deltar i transporten av kärnämnen eller kärnavfall är skyldiga att på anmodan av säkerhetspersoner genomgå prov för att konstatera om de intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. På provtagningen tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen.

Den som vägrar genomgå säkerhetsvisitation eller prov för att konstatera eventuellt intag av alkohol eller annat berusningsmedel eller är påverkad av berusningsmedel måste avlägsnas från anläggningsområdet eller förhindras att delta i transporten av kärnämnen eller kärnavfall.

7 t §

Användning av maktmedel och händelserapport

Säkerhetsperson har rätt att använda maktmedel om en person flyr gripande eller genom att göra motstånd försöker undvika eller förhindra en åtgärd enligt 7 n § 2 mom. Maktmedel får användas också för att avlägsna ett hinder och för att ingripa i obemannade luftfartygs färd. Bestämmelser om överskridits vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 2 och 3 mom. i strafflagen (39/1889).

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen och de föremål eller ämnen som fråntagits personen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen.

På säkerhetspersonens skyldighet att avfatta en händelserapport om gripande eller om användning av maktmedel samt på tillståndshavarens skyldighet att bevara och förstöra händelserapporterna tillämpas vad som i 8 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens skyldighet att avfatta en händelserapport och om näringstillståndsinnehavarens skyldighet att bevara och förstöra händelserapporter. Om skjutvapen har använts ska dessutom polisen utan dröjsmål underrättas om saken.

Om en säkerhetsperson vid utförande av sina uppgifter får kännedom om att ett i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen avsett brott har begåtts, ska säkerhetspersonen utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. Anmälningsplikt föreligger dock inte, om säkerhetspersonen skulle bli tvungen att ange någon av personer som avses i 2 mom. i den paragrafen.

7 u §

Maktmedelsredskap och användning av skjutvapen

Maktmedelsredskap som säkerhetsperson får använda är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), gasspray som avses i 11 § i den lagen, handbojor, högst 70 cm långa batonger, teleskopbatong samt i 7 n 3 mom. 1 punkten i denna lag avsedda hundar som utbildats för att användas som maktmedel.

Som maktmedelsredskap kan i säkerhetsreglementet dessutom godkännas maktmedelsredskap vars egenskaper och verkningar när de används på behörigt sätt är lindrigare än skjutvapens, om detta är motiverat för att trygga en säker användning av kärnenergin.

På bärandet av maktmedelsredskap tillämpas vad som i 20 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om hur en väktare ska bära sina maktmedelsredskap. Avvikelse från sättet att bära maktmedelsredskap får göras, om det är motiverat med beaktande av arbetarskyddet eller kärn- eller strålsäkerheten.

Säkerhetspersoner får bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget.

Skjutvapen får användas endast när en persons verksamhet kan orsaka direkt och allvarlig fara för annans liv eller hälsa eller för kärn- eller strålsäkerheten och det inte finns något lindrigare sätt att undvika faran. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får användas för att skingra folksamlingar endast om det i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande patroner i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses avlossande av skott eller en varning för detta, eller ett hot om användning av skjutvapnet

7 v §

Ingripande i obemannade luftfartygs färd

För tryggnad av kärn- eller strålsäkerheten har säkerhetsperson för ett kärnkraftverk rätt att med hjälp av en teknisk anordning eller maktmedel tillfälligt omhänderta ett obemannat luftfartyg eller hindra dess användning eller annars ingripa i dess färd, om det obehörigen kommer in på ett område som tillståndshavaren stadigvarande förfogar över och där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen.

Säkerhetsperson hos ett kärnkraftverks tillståndshavare får i en i 1 mom. avsedd situation kortvarigt använda en teknisk anordning som inte orsakar olägenhet för kärn- eller strålsäkerheten eller mer än ringa störningar i annan radiokommunikation eller i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster. En teknisk anordning får användas om det är försvarligt med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farlig det obemannade luftfartygets

verksamhet är och vilka resurser som står till förfogande samt med hänsyn till övriga omständigheter som är relevanta för en helhetsbedömning av situationen. Tekniska anordningar får användas endast i den utsträckning och så länge som det nödvändigt krävs för att utföra uppdraget. Den säkerhetsperson som utövar befogenheterna i fråga måste ha tillräcklig kompetens och utbildning i förhållande till uppdraget.

Säkerhetsperson har rätt att behandla radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringssuppgifter som har samband med användningen av obemannade luftfartyg, i syfte att ingripa i ett i 1 mom. avsett obemannat luftfartygs färd eller för att identifiera luftfartyget eller en del i dess helhetssystem och för att fastställa dess position. Uppgifter om radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringssuppgifter ska utan dröjsmål utplånas efter att uppdraget utförts, om inte något annat föreskrivs i lag.

Ett obemannat luftfartyg som har omhändertagits ska överlämnas till polisen utan dröjsmål.

Över ett ingripande i ett obemannat luftfartygs färd, över hindrande av användningen av ett sådant och över omhändertagande av ett sådant ska det avfattas en händelserapport enligt 7 t §.

Transport- och kommunikationsverket ska underrättas om användningen av en teknisk anordning.

7 w §

Hälsoundersökningar och anmälningsrätten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården

Tillståndshavaren ska årligen och i övrigt vid behov genom hälsoundersökningar som genomförs av företagshälsovården försäkra sig om att säkerhetspersoner och de personer som arbetar som kärnkraftverksoperatörer i kärnkraftverkets kontrollrum med hänsyn till hälsotillståndet är lämpliga för sina uppgifter. Bestämmelser om arbetstagarens skyldighet att delta i hälsoundersökning finns i 13 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Läkare och andra i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) avsedda yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har trots sekretessbestämmelserna rätt att till tillståndshavarens ansvariga föreståndare, till den person som ansvarar för skyddsarrangemangen och till Strålsäkerhetscentralen anmäla en kärnkraftverksoperatör vid kärnkraftverket och till polisen av en säkerhetsperson som läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården utifrån patientuppgifterna, ett möte med personen eller en undersökning med hänsyn till personens hälsotillstånd eller beteende av grundad anledning anser vara olämplig för sitt uppdrag eller utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten. Innan en anmälan görs ska den berörda personen informeras om rätten att göra anmälan och om hälsotillståndets inverkan på funktionsförmågan hos dem som arbetar som säkerhetsperson eller kärnkraftverksoperatörer.

I en anmälan får endast ges uppgifter om

1) att den person som är föremål för anmälan eventuellt inte är lämplig för sin uppgift eller att denne kan utgöra en kärn- eller strålsäkerhetsrisk, och

2) vilka andra åtgärder som läkaren eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården föreslår för att närmare utreda hälsotillståndet eller dess inverkan på skötseln av uppgiften.

Tillståndshavarens ansvarige föreståndare, den person som ansvarar för skyddsarrangemangen, Strålsäkerhetscentralen och polisen får använda den information som ges i anmälan endast för att vidta sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga med tanke på kärn- eller strålsäkerheten. Uppgifterna i anmälan ska utplånas så snart de inte längre behövs för att genomföra säkerhetsuppgifter.

Uppgifterna kan lämnas genom en teknisk anslutning, på annat sätt i elektronisk form eller muntligen. Tillståndshavaren ska säkerställa att Strålsäkerhetscentralen eller polisen har fått kännedom om anmälan.

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

En tillståndsansökan som gäller ett projekt som avses i 4 mom. ska delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen (434/2003). Den offentliga kungörelsen ska dock hållas tillgänglig i minst 14 och högst 30 dygn. Dessutom ska kommunerna delge ansökan som ett kommunalt tillkännagivande. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen (410/2015). Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dessutom ges tillfälle att ge ett utlåtande om ansökan. Registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna framträder kan framföra sin åsikt om ansökan.

Utöver vad som föreskrivs i 62 a § i förvaltningslagen ska det i en offentlig kungörelse dessutom finnas uppgift om den information som anges i 4 mom. och i 13 § i denna lag och om fullgörandet av de skyldigheter som gäller hörande i samband med informationen och om tidsfristerna för höranden.

75 §

Sökande av ändring och verkställighet av beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Den lagen tillämpas dock på ändringssökande endast om inte något annat följer av Euratomfördraget.

Om statsrådet har fattat ett principbeslut med stöd av 11 § eller ett beslut med stöd 46 §, får det inte överklagas genom besvär.

På besvärsrätten i fråga om sådana beslut av statsrådet som gäller verksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten och på vilka gruvlagen tillämpas ska dock bestämmelserna om besvär rätt i 165 § i gruvlagen tillämpas.

På sökande av ändring i sådana beslut om finansiering av projekt som statens kärnavfallshanteringsfond fattat med stöd av 53 d § tillämpas 34 och 35 § i statsunderstödslagen.

I fråga om sökande av ändring i beslut som statens kärnavfallshanteringsfond fattat ska fonden innan ett ärende som gäller begäran om omprövning avgörs eller bemötande avges i ett besvär-ärende begära ett utlåtande av arbets- och näringsministeriet.

Beslut som meddelats med stöd av 42 §, 43 § 2 eller 3 mom., 44 eller 47 §, 49 § 1 mom., 52 § 1–3 eller 5 mom., 53 a § 2 mom., 53 b § 2 mom., 63 § 1 mom. 5 punkten och 66 eller 68 § samt beslut som meddelats med stöd av 65 §, om så har bestämts i beslutet, får verkställas trots att ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 20.

Tillståndshavaren måste bringa de säkerhetsreglementen som godkänts före ikraftträdandet av denna lag i överensstämmelse med 7 o § och lämna dem till Strålsäkerhetscentralen för godkännande inom ett år från ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 21 § säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 21 § 1 mom. 5 punkten som följer:

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

---

5) deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall eller har tillträde till en kärnanläggning eller genom tillträde till det område där en kärnanläggning byggs eller annars genom deltagande i planeringen eller byggandet av en kärnanläggning har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet eller har tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

3.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gruvlagen (621/2011) 162 § 2 mom. och 165 § 2 mom., av dem 162 § 2 mom.
sådant det lyder i lag 1005/2015,

ändras 40 § 1–3 och 5 mom., 57 § 1 och 2 mom., 58 § 1–6 mom., 74 § 4 mom., 75 § 4 mom.,
rubriken för 162 § och 162 § 1 mom., 163 och 164 § samt 166 § 1 och 2 mom., av dem 58 § 2
mom. sådant det lyder i lag 915/2013, rubriken för 162 § och 162 § 1 mom. samt 164 § sådana
de lyder i lag 1005/2015, som följer:

40 §

Information om tillståndsansökan

Tillståndsmyndigheten ska delge en ansökan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd eller guldvaskningstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentliga kungörelser finns i förvaltningslagen. Informationen om kungörelsen ska med iakttagande av 108§ i kommunallagen (410/2015) också publiceras i kommunerna inom det område påverkas av verksamheten. Tillståndsmyndigheten ska publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller publicering annars är onödig. Tillståndsmyndigheten ska separat lämna information om kungörelsen till de parter som saken särskilt berör.

Av kungörelsen ska det framgå vad förfarande ska iaktas när anmärkningar görs och åsikter läggs fram. Kungörelsen och ansökningshandlingarna ska hållas tillgängliga minst i 30 dagar på tillståndsmyndighetens webbplats.

Trots 26 § i lagen om samfälligheter kan tillståndsmyndigheten delge ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område en ansökan genom offentlig kungörelse med iakttagande av 1 mom. Om ärendet gäller delägarnas rättigheter i annat än ringa utsträckning, ska tillståndsmyndigheten publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten.

Närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll och offentliggörande av kungörelsen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Meddelande av tillståndsbeslut

Tillståndsmyndigheten ska delge ett beslut som gäller malmletningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

Utöver vad som i 62 a § i förvaltningslagen föreskrivs om kungörelsens innehåll ska i en kungörelse om ett tillståndsbeslut också besvärstiden anges.

58 §

Information om tillståndsbeslut

RP 8/2020 rd

Tillståndsbeslutet om malmetningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd ska sändas till sökanden, och dem som uttryckligen har begärt det samt till tillsynsmyndigheterna och de myndigheter som bevakar allmänna intresse i ärendet. Beslutet ska dessutom sändas till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts.

Information om meddelande av beslutet ska sändas per brev eller elektroniskt till de parter som avses i 40 § 1 mom. och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet. Beslutet delges som sådan vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

En kopia av ett beslut om beviljande av gruvtillstånd ska omedelbart sändas till Strålsäkerhetscentralen och till Lantmäteriverket.

Om ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område ska underrättas om beslutet, tillämpas vad som föreskrivs om information om tillståndsansökan i 40 § 3 mom.

Om beslutet omfattar samernas hembygdsområde eller gäller ett sådant projekt som avses i 38 § 2 mom., ska en kopia av beslutet sändas till sametinget. Om beslutet omfattar skoltområdet ska en kopia av det sändas till skolternas bystämma, och om det omfattar det särskilda renskötselområdet ska en kopia av beslutet sändas till det berörda renbeteslaget.

Information om en kungörelse enligt 57 § ska publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen. Information om offentliggörande av kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av beslutet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är onödigt att publicera informationen.

---

74 §

Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta

---

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner vars områden beslutet om överföring av tillstånd gäller. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

---

75 §

Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner där förbehållsområdet finns. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

---

162 §

Ändringssökande i gruvmyndighetens beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

---

163 §

RP 8/2020 rd

Ändringssökande i statsrådets beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

164 §

Ändringssökande i besiktningsorgans beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

166 §

Hur beslut av förvaltningsdomstolen ska meddelas

Utöver bestämmelserna i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, förvaltningsdomstolens beslut måste meddela vid offentliggörande kungörelse vad som föreskrivs i 57 §.

Förvaltningsdomstolen ska dessutom sörja för att den kommun där verksamheten bedrivs och andra kommuner där skadliga konsekvenser av verksamheten uppträder utan dröjsmål offentliggör beslutet som ett kommunalt tillkännagivande. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

Helsingfors den 13 februari 2020

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

1.

Lag

om ändring av kärnenergilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kärnenergilagen (990/1987) 3 § 1 mom. 6 punkten, 7 §, 7 g § 2 mom., 7 l—7 o §, 7 q § 1 mom. 22 punkten, 23 § 5 mom. och 75 §, av dem 3 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1420/1994, 7 g § 2 mom. sådant det lyder i lag 905/2017, 7 i § sådan den lyder i lagarna 342/2008, 269/2011, 410/2012 och 905/2017, 7 l § sådan den lyder i lagarna 342/2008 och 410/2012, 7 m och 7 o § sådana de lyder i lagarna 342/2008 och 861/2011, 7 n § sådan den lyder i lag 342/2008, 7 q § 1 mom. 22 punkten sådan den lyder i lag 905/2017, 23 § 5 mom. sådant det lyder i lag 260/2017 samt 75 § sådan den lyder i lag 1019/2015, och
fogas till 6 a § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 7 i § ett nytt 7 mom., till lagen nya 7 s—7 w § och till 23 § ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *skyddsarrangemang* åtgärder som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet och som vidtas inom kärnanläggningen, på dess område, på någon annan plats eller i transportmedel där kärnenergi används,

6 a §

Ombesörjande av kärnavfall som uppkommit i Finland

Kärnavfall, som uppkommit i Finland i samband med användningen av kärnenergi eller som en följd av användningen av kärnenergi, skall hanteras, lagras och slutförvaras på ett sätt som är avsett att bli bestående i Finland.

Föreslagen lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *skyddsarrangemang* åtgärder som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten och som vidtas inom kärnanläggningen eller på dess område, på någon annan plats eller i transportmedel där kärnenergi används,

6 a §

Ombesörjande av kärnavfall som uppkommit i Finland

Kärnavfall, som uppkommit i Finland i samband med användningen av kärnenergi eller som en följd av användningen av kärnenergi, skall hanteras, lagras och slutförvaras på ett sätt som är avsett att bli bestående i Finland.

Gällande lydelse

I sådana fall som anges i förordning av statsrådet gäller vad som föreskrivs ovan inte

1) små mängder kärnavfall som levereras eller som har levererats till ett annat land för forskningsändamål,

1 a) kärnavfall i vilket mängderna av radioaktiva ämnen är små och vilket transporteras till ett annat land för ändamålsenlig behandling, inte heller,

2) kärnavfall, som uppkommit i Finland i samband med driften av en forskningsreaktor eller som en följd därav.

Avfall som avses i 2 mom. 1 a-punkten ska återsändas till Finland för slutförvaring.

7 §

Skydds- och beredskapsarrangemang samt andra därmed jämförbara arrangemang

En förutsättning för användning av kärnenergi är att skydds- och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet är tillräckliga.

Föreslagen lydelse

I sådana fall som anges i förordning av statsrådet gäller vad som föreskrivs ovan inte

1) små mängder kärnavfall som levereras eller som har levererats till ett annat land för forskningsändamål,

1 a) kärnavfall i vilket mängderna av radioaktiva ämnen är små och vilket transporteras till ett annat land för ändamålsenlig behandling, inte heller,

2) kärnavfall, som uppkommit i Finland i samband med driften av en forskningsreaktor eller som en följd därav.

Kärnavfall som avses i 2 mom. 1 punkten får slutförvaras i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i ett tredjeland som tar emot avfall, om Finland vid tidpunkten för överföringen har ett giltigt fördrag med den mottagande staten i fråga. Europeiska kommissionen ska underrättas om ett fördrag avsedd i artikel 4 i rådets direktiv (2011/70/Euratom) med ett tredjeland, och innan en överföring görs ska det i tillräcklig utsträckning säkerställas att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering. Närmare bestämmelser om de åtgärder som ska vidtas, när mottagande staten är ett tredjeland, för att säkerställa att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering utfärdas genom förordning av statsrådet.

Avfall som avses i 2 mom. 1 a-punkten ska återsändas till Finland för slutförvaring.

7 §

Skydds- och beredskapsarrangemang samt andra därmed jämförbara arrangemang

En förutsättning för användning av kärnenergi är att skyddsarrangemangen och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi *mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten* är tillräckliga.

Gällande lydelse

7 g §

Nedläggning

Tillståndssökande och tillståndshavare ska utarbeta en nedläggningsplan. Om inte något annat anges i tillståndsvillkoren, ska tillståndshavaren under den tid då tillståndspliktig verksamhet pågår regelbundet med högst sex års intervall förelägga Strålsäkerhetscentralen en uppdaterad nedläggningsplan för bedömning.

Föreslagen lydelse

7 g §

Nedläggning

Tillståndssökande och tillståndshavare ska ha en nedläggningsplan. Om inte något annat anges i tillståndsvillkoren, ska tillståndshavaren under den tid *då verksamhet enligt drifttillståndet* pågår, regelbundet med högst sex års intervall förelägga *arbets- och näringsministeriet en uppdaterad nedläggningsplan för godkännande. Under den tid då verksamhet enligt nedläggningsstillståndet pågår ska planen hållas uppdaterad och den uppdaterade planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande.*

Planen kan godkännas om den uppfyller de närmare krav som fastställs. Kravet stiftas i statsrådets förordning som utfärdas genom 82 § 3 punkten.
-----

7 i §

Personal

Tillståndshavaren och tillståndssökanden ska genom en i säkerhetsutredningslagen (726/2014) avsedd säkerhetsutredning eller ett intyg över säkerhetsutredning säkerställa att den som anställs i anställningsförhållande eller uppdragsförhållande är oförvitlig och tillförlitlig, om en säkerhetsutredning enligt 19 § 1 mom. 4 punkten eller 21 § 1 mom. 5 punkten i den lagen får göras om personen i fråga. En säkerhetsutredning måste göras innan personen ges självständigt tillträde till ett område som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen eller tillgång till uppgifter som avses i den punkten och som kan användas för att äventyra kärn- eller strålsäkerheten, eller innan personen deltar i transport av kärnämnen. Tillståndshavaren ska också säkerställa att motsvarande säkerhetsutredningar har gjorts i fråga om personalen hos de leverantörer och underleverantörer som tillståndshavaren anlitar.

Gällande lydelse

71 §

Skyddsarrangemang

Skyddsarrangemangen kring användningen av kärnenergi ska basera sig på hotbilder som riktar sig mot användningen av kärnenergi och på analyser av skyddsbehovet.

En kärnanläggning ska ha säkerhetspersonal som utbildats för planering och verkställande av skyddsarrangemang (säkerhetsorganisation). Det ska finnas säkerhetspersonal för att skydda transporter och lagring av kärnämnen eller kärnavfall som hänför sig till driften av kärnanläggningen.

Uppgifterna och utbildningskraven för säkerhetsorganisationen och säkerhetspersonalen ska fastställas. Säkerhetsorganisationen och säkerhetspersonalen ska ha sådana redskap och anordningar för övervakning och kommunikation, sådan skyddsutrustning och sådana maktmedelsredskap som uppgifterna förutsätter.

Maktmedelredskapen ska ställas i relation till hotbilderna och skyddsbehoven så att de lämpar sig för sitt ändamål.

Den personal som arbetar i en kärnanläggning samt andra som har ärende till anläggningsområdet bör på tillbörligt sätt underrättas om åtgärder som hör till den regelbundna säkerhetskontrollen vid kärnanläggningen.

Föreslagen lydelse

71 §

Skyddsarrangemang

Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang för att skydda användningen av kärnenergi inom kärnanläggningen och på dess område. Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang också på andra platser eller i transportmedel där kärnenergi används. Skyddsarrangemangen och de ändringar som görs i dem ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen.

Skyddsarrangemangen ska vara tillräckliga i förhållande till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi och till skyddsbehoven.

(se 7 m § 1 mom. i förslaget)

(se 7 m och 7 u § i förslaget)

(se 7 u § i förslaget)

Tillståndshavaren ska informera dem som arbetar på eller har ärende till anläggningsområdet om skyddsarrangemangen.

7 m §

Säkerhetspersoner

Tillståndshavaren ska ha tillräckligt med säkerhetspersoner. Säkerhetspersonernas uppgift är att skydda kärnanläggningens drift

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samt transporterna och lagringen av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av kärnanläggningen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Säkerhetspersoner ska anlitas från och med den tidpunkt då tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljas ända tills kärnämnen har förts bort från anläggningen och kärnavfallet har förts bort från anläggningen eller placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Säkerhetspersoner ska anlitas också vid transport av kärnämnen och kärnavfall som anknyter till anläggningens drift och vid temporär lagring i anslutning till transporterna.

Annan användning av säkerhetspersoner än sådan som avses i 1 och 2 mom. i denna paragraf är förbjuden

Som säkerhetspersoner får endast sådana personer arbeta som har

1) ett giltigt godkännande enligt 10 § i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015),

2) tillräcklig utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel och iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer samt i användningen av behövliga maktmedelsredskap,

3) behövlig utbildning i och förtrogenhet med de särskilda förhållanden som råder vid det objekt som ska skyddas och

4) ett anställningsförhållande hos en tillståndshavare eller en innehavare av närings-tillstånd för den privata säkerhetsbranschen.

En säkerhetsperson ska kunna identifieras som säkerhetsperson utifrån sin dräkt. Dräkten och de märken som används på den ska tydligt skilja sig från uniformer och militärdräkter som polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarmakten, Tullen, Brottpåföljdsmyndigheten och räddningsförvaltningen använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter. Strålsäkerhetscentralen kan förbjuda användningen av en dräkt, ettärke eller en text som inte motsvarar bestämmelserna i denna lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 n §

Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter samt säkerhetspersoners befogenheter

Säkerhetspersoner ska i sina uppgifter följa de allmänna principer som enligt 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster ska iakttas i bevakningsuppgifter och skyldigheten enligt 7 § i den lagen att informera den som blir föremål för åtgärderna eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på.

För att utföra sin uppgift enligt 7 m § 1 mom. har säkerhetspersoner rätt att

- 1) vägra tillträde till anläggningsområdet,
- 2) avlägsna en person från området av kärnanläggning,
- 3) hindra en person från att delta eller ingripa i transporten av kärnämnen eller kärnavfall,
- 4) hindra en person från att fly,
- 5) gripa en person,
- 6) visitera en gripen person och kontrollera saker som han eller hon medför,
- 7) frånta personen ett föremål eller ämne som skulle kunna användas för att skada människor eller egendom,
- 8) avlägsna ett hinder,
- 9) tillfälligt omhänderta ett i 2 § 1 mom. 22 punkten i luftfartslagen (864/2014) avsett obemannat luftfartyg, förhindra att det används eller på annat sätt ingripa i dess färd med iakttagande av bestämmelserna i 7 v § i denna lag.

Säkerhetspersoner har dessutom rätt att

- 1) medföra hund på motsvarande sätt som i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens rätt att medföra hund och, om personen har den utbildning som behövs för det, använda en hund som maktmedel som med personen som förare med godkänt resultat har genomgått utbildning som uppfyller de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt;
- 2) utföra säkerhetsvisitation och drogtest som avses i 7 s §.

Befogenheterna gäller inom det anläggningsområde där trafik och vistelse har begränsats med stöd av bestämmelserna i 9 kap. 8 § i polislagen (872/2011) och i sådana

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

andra delar av anläggningsområdet till vilka tillträdet har begränsats. Befogenheterna enligt 7 v § gäller dock inom ett område där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen. Befogenheterna får dessutom utövas vid tryggande av transporten och lagringen av kärnämnen eller kärnavfall i syfte att avvärja ett direkt hot mot dessa.

Av en situation, där det konstateras eller finns anledning att misstänka verksamhet som riktar sig mot en kärnanläggnings drift eller mot kärnmaterial eller kärnavfall och som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, måste anmälas till polisen utan tidsutdräkt. Ledningsansvaret överförs på polisen när polismannen i fråga meddelar att han eller hon övertar ledningsansvaret.

7 n §

7 o §

Beredskap för bekämpning av lagstridig verksamhet

Säkerhetsreglemente

Närmare bestämmelser om säkerhetsorganisationens beredskap för bekämpning av eventuell lagstridig verksamhet finns i kärnanläggningens säkerhetsreglemente som fastställs av Strålsäkerhetscentralen efter det att centralen har hört inrikesministeriet och den delegation som avses i 56 § 3 mom.

Tillståndshavaren för en kärnanläggning ska ha ett säkerhetsreglemente som innehåller information om skyddsarrangemangen. Säkerhetsreglementet ska uppdateras regelbundet. Säkerhetsreglementet ska vara godkänt av Strålsäkerhetscentralen. Godkännande krävs också innan säkerhetsreglementet ändras.

I säkerhetsreglementet ska anges åtminstone

Säkerhetsreglementet ska innehålla uppgifter om

1) hur säkerhetsorganisationens ledning och organisationens verksamhet har ordnats,

1) riskhanteringsprocesser och skyddsbehov,

2) ledningen för den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen och om hur organisationens verksamhet har ordnats,

3) säkerhetspersonernas uppgifter och ansvar inom den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen samt om den utbildning säkerhetspersoner ska ha,

4) säkerhetsvisitationer och drogtester,

5) skyddet av kärnanläggningen och tryggande av transporterna av kärnämnen och kärnavfall,

6) de viktigaste instruktioner som ges säkerhetspersoner,

Gällande lydelse

2) vilket slag av utrustning och maktmedelsredskap säkerhetsorganisationen har, samt

3) när polis tillkallas och hur ansvaret överförs från säkerhetsorganisationen till polismyndigheten när denna anlant till platsen.

Bestämmelser om de grundläggande krav som ställs på säkerhetspersonalens utbildning utfärdas genom förordning av statsrådet. I säkerhetsreglementet bestäms om specialutbildning med beaktande särskilt av den skicklighet som krävs i användningen av utrustning och maktmedelsredskap och hur denna skicklighet påvisas.

Föreslagen lydelse

7) *de anordningar för övervakning, de maktmedelsredskap och den övriga utrustning som används,*

8) *övningar som hänför sig till skyddsarrangemangen och åtgärder för att säkerställa att personalen kan hantera maktmedelsredskapen,*

9) *samarbetet med polisen,*

10) *andra arrangemang som behövs för att en säker användning av kärnenergin ska kunna säkerställas.*

För att säkerhetsreglementet ska godkännas förutsätts det att

1) *de uppgifter som avses i 2 mom. har presenterats i tillräcklig omfattning,*

2) *skyddsarrangemangen står i rätt proportion till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi,*

3) *det finns tillräckligt med säkerhetspersoner och att säkerhetspersonerna uppfyller behörighetsvillkoren.*

Strålsäkerhetscentralen kan kräva att ett säkerhetsreglemente ändras, om det behövs för att kärnanläggningarnas skyddsarrangemang ska vara enhetliga eller för att trygga kärn- eller strålsäkerheten.

Innan säkerhetsreglementet godkänns eller ändras ska Strålsäkerhetscentralen ge inrikesministeriet och den delegation som avses i 56 § 3 mom. tillfälle att bli hörda, om inte detta är klart onödigt på grund av att de ändringar som föreslås i säkerhetsreglementet är obetydliga.

(se 7 m § i förslag)

Gällande lydelse

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om detaljer av teknisk karaktär beträffande de principer och de krav som föreskrivs i detta kapitel, i fråga om

22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersonal, säkerhetsreglemente, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer vid en kärnanläggning,

7 m §

Säkerhetskontroll

Den som hör till säkerhetsorganisationen för en kärnanläggning får utföra säkerhetskontroller av de personer som arbetar vid kärnanläggningen och andra personer som har ärende till anläggningsområdet genom att med hjälp av en metalldetektor eller annan liknande teknisk anordning kontrollera att personerna i fråga inte bär på sig ett föremål eller ämne genom vilket säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. En person eller sakerna får vid behov granskas även på annat lämpligt sätt. De föremål eller ämnen som fräntagits någon i samband med kontrollen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om inga hinder enligt lag finns, återlämnas till personen när han eller hon avlägsnar sig från området

Föreslagen lydelse

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om detaljer av teknisk karaktär beträffande de principer och de krav som föreskrivs i detta kapitel, i fråga om

22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, *säkerhetspersoners dräkt*, säkerhetsreglemente, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer *samt märkning av det område vid en kärnanläggning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse*,

7 s §

Säkerhetsvisitation och drogtestning

För att trygga en säker användning av kärnenergi har säkerhetspersoner rätt att utföra säkerhetsvisitation av de personer som arbetar vid kärnanläggningen och andra personer som har ärende till anläggningsområdet, föremål vad de har med eller av fordon som finns inom eller kommer in på anläggningsområdet samt av personer och föremål vad han eller hon har med eller fordon som deltar i transporten av kärnämnen och kärnavfall. Visitation genomförs i första hand med hjälp av en metalldetektor eller annan motsvarande teknisk anordning. Visitation kan också genomföras på något annat lämpligt sätt.

Säkerhetspersoner har dessutom rätt att i samband med säkerhetsvisitation frånta en person ett föremål eller ämne som kan användas för att skada människor eller egendom. De föremål eller ämnen som fräntagits någon i samband med kontroll ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen när han eller hon avlägsnar sig från området.

Gällande lydelse

För att säkerställa säkerheten i en kärnanläggning är de som arbetar vid kärnanläggningen eller som har ärende till anläggningsområdet skyldiga att på begäran av en person som hör till säkerhetsorganisationen genomgå prov för att konstatera om de intagit alkohol eller något annat rusmedel. Provet utförs på det sätt som föreskrivs i 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen (806/2011). Bestämmelser om arbetstagares skyldighet att lämna intyg över narkotikatest finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

Den som vägrar genomgå kontroll enligt 1 mom. eller prov enligt 2 mom. för att konstatera eventuellt intag av alkohol eller annat rusmedel eller är rusmedelpåverkad kan avlägsnas från anläggningsområdet.

7 o §

Användning av maktmedel

I sin uppgift enligt 7 l och 7 m § att säkerställa säkerheten har säkerhetspersonalen rätt att använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt i syfte att avvärja ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning, att vägra någon tillträde till eller avlägsna någon från platsen, att hindra någon från att fly, att gripa någon, att visitera en gripen person, att frånta någon ett föremål eller ämne samt att avlägsna ett hinder. Användningen av maktmedel enligt denna lag ska inskränkas till de av kärnanläggningens områden dit tillträdet är begränsat och övervakat och, vid skydd av transporter och lagring av kärnmaterial och kärnavfall, till direkta hot mot dessa funktioner. Den som har gripits och de föremål eller ämnen som eventuellt fråntagits honom eller henne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Frågan om huruvida maktmedlen är försvarliga ska bedömas med beaktande av hur viktigt och brådskande behovet av skydd är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter

Föreslagen lydelse

De som arbetar vid kärnanläggningen eller som har ärende till anläggningen eller som deltar i transporten av kärnämnen eller kärnavfall är skyldiga att på anmodan av säkerhetspersoner genomgå prov för att konstatera om de intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. På provtagningen tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen.

Den som vägrar genomgå säkerhetsvisitation eller prov för att konstatera eventuellt intag av alkohol eller annat berusningsmedel eller är påverkad av berusningsmedel måste avlägsnas från anläggningsområdet eller förhindras att delta i transporten av kärnämnen eller kärnavfall.

7 t §

Användning av maktmedel och händelserapport

Säkerhetspersoner har rätt att använda maktmedel om en person flyr gripande eller genom att göra motstånd försöker undvika eller förhindra en åtgärd enligt 7 n § 2 mom. Maktmedel får användas också för att avlägsna ett hinder och för att ingripa i obemannade luftfartygs färd. Bestämmelser om överskrids vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 2 och 3 mom. i strafflagen (39/1889).

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen och de föremål eller ämnen som fråntagits personen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen.

Gällande lydelse

som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Säkerhetspersonalen ska ha fått utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel och iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer.

I 2 kap. 17 § 3 mom. i polislagen (872/2011) finns bestämmelser om rätten för en person som tillfälligt bistår en polisman att använda maktmedel.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

Föreslagen lydelse

På säkerhetspersoners skyldighet att avfatta en händelserapport om gripande eller användning av maktmedel samt på tillståndshavarens skyldighet att bevara och förstöra händelserapporterna tillämpas vad som i 8 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens skyldighet att avfatta en händelserapport och om näringstillståndsinnehavarens skyldighet att bevara och förstöra händelserapporter. Om skjutvapen har använts ska dessutom polisen utan dröjsmål underrättas om saken.

Om en säkerhetsperson vid utförande av sina uppgifter får kännedom om att ett i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen avsett brott har begåtts, ska säkerhetspersonen utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. Anmälningssplikt föreligger dock inte, om säkerhetspersonen skulle bli tvungen att ange någon av personer som avses i 2 mom. i den paragrafen.

7 u §

Maktmedelsredskap och användning av skjutvapen

Maktmedelsredskap som säkerhetspersoner får använda är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), gasspray som avses i 11 § i den lagen, handbojor, högst 70 cm långa batonger, teleskopbatong samt i 7 n 3 mom. 1 punkten i denna lag avsedda hundar som utbildats för att användas som maktmedel.

Som maktmedelsredskap kan i säkerhetsreglementet dessutom godkännas maktmedelsredskap vars egenskaper och verkningar när de används på behörigt sätt är lindrigare än skjutvapens, om detta är motiverat för att trygga en säker användning av kärnenergin.

På bärandet av maktmedelsredskap tillämpas vad som i 20 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om hur en väktare ska

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bära sina maktmedelsredskap. Avvikelse från sättet att bära maktmedelsredskap får göras, om det är motiverat med beaktande av arbetarskyddet eller kärn- eller strålsäkerheten.

Säkerhetspersoner får bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget.

Skjutvapen får användas endast när en persons verksamhet kan orsaka direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa eller för kärn- eller strålsäkerheten och det inte finns något lindrigare sätt att undvika faran. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får användas för att skingra folksamlingar endast om det i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande patroner i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses avlossande av skott eller en varning för detta, eller ett hot om användning av skjutvapnet.

7 v §

Ingripande i obemannade luftfartygs färd

För tryggande av kärn- eller strålsäkerheten har säkerhetspersoner för ett kärnkraftverk rätt att med hjälp av en teknisk anordning eller maktmedel tillfälligt omhänderta ett obemannat luftfartyg eller hindra dess användning eller annars ingripa i dess färd, om det obehörigen kommer in på ett område som tillståndshavaren stadigvarande förfogar över och där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen.

Säkerhetspersoner hos ett kärnkraftverks tillståndshavare får i en i 1 mom. avsedd situation kortvarigt använda en teknisk anordning som inte orsakar olägenhet för kärn- eller strålsäkerheten eller mer än ringa störningar i annan radiokommunikation eller i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster. En teknisk anordning får användas om det är försvarligt med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farlig det obemannade luftfartygets verksamhet är och vilka resurser som står till förfogande samt med hänsyn till övriga omständigheter

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som är relevanta för en helhetsbedömning av situationen. Tekniska anordningar får användas endast i den utsträckning och så länge som det nödvändigt krävs för att utföra uppdraget. De säkerhetspersoner som utövar befogenheterna i fråga måste ha tillräcklig kompetens och utbildning i förhållande till uppdraget.

Säkerhetspersoner har rätt att behandla radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter som har samband med användningen av obemannade luftfartyg, i syfte att ingripa i ett i 1 mom. avsett obemannat luftfartygs färd eller för att identifiera luftfartyget eller en del i dess helhetssystem och för att fastställa dess position. Uppgifter om radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter ska utan dröjsmål utplånas efter att uppdraget utförts, om inte något annat föreskrivs i lag.

Ett obemannat luftfartyg som har omhändertagits ska överlämnas till polisen utan dröjsmål.

Över ett ingripande i ett obemannat luftfartygs färd, över hindrande av användningen av ett sådant och över omhändertagande av ett sådant ska det avfattas en händelserapport enligt 7 t §.

Transport- och kommunikationsverket ska underrättas om användningen av en teknisk anordning.

7 w §

Hälsoundersökningar och anmälningsrätten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården

Tillståndshavaren ska årligen och i övrigt vid behov genom hälsoundersökningar som genomförs av företagshälsovården försäkra sig om att säkerhetspersoner och de personer som arbetar som kärnkraftverksoperatörer i kärnkraftverkets kontrollrum med hänsyn till hälsotillståndet är lämpliga för sina uppgifter. Bestämmelser om arbetstagarens skyldighet att delta i hälsoundersökning finns i 13 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Läkare och andra i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(559/1994) avsedda yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har trots sekretessbestämmelserna rätt att till tillståndshavarens ansvariga föreståndare, till den person som ansvarar för skyddsarrangemangen och till Strålsäkerhetscentralen anmäla en kärnkraftverksoperatör vid kärnkraftverket och till polisen av en säkerhetsperson som läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården utifrån patientuppgifterna, ett möte med personen eller en undersökning med hänsyn till personens hälsotillstånd eller betedande av grundad anledning anser vara olämplig för sitt uppdrag eller utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten. Innan en anmälan görs ska den berörda personen informeras om rätten att göra anmälan och om hälsotillståndets inverkan på funktionsförmågan hos dem som arbetar som säkerhetsperson eller kärnkraftverksoperatörer.

I en anmälan får endast ges uppgifter om

1) att den person som är föremål för anmälan eventuellt inte är lämplig för sin uppgift eller att denne kan utgöra en kärn- eller strålsäkerhetsrisk, och

2) vilka andra åtgärder som läkaren eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården föreslår för att närmare utreda hälsotillståndet eller dess inverkan på skötseln av uppgiften.

Tillståndshavarens ansvarige föreståndare, den person som ansvarar för skyddsarrangemangen, Strålsäkerhetscentralen och polisen får använda den information som ges i anmälan endast för att vidta sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga med tanke på kärn- eller strålsäkerheten. Uppgifterna i anmälan ska utplånas så snart de inte längre behövs för att genomföra säkerhetsuppgifter.

Uppgifterna kan lämnas genom en teknisk anslutning, på annat sätt i elektronisk form eller muntligen. Tillståndshavaren ska säkerställa att Strålsäkerhetscentralen eller polisen har fått kännedom om anmälan.

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

Gällande lydelse

Genom en kungörelse på tillståndsmyndighetens och kommunernas webbplats ska det informeras om att behandlingen av en tillståndsansökan som gäller ett projekt som avses i 4 mom. har inletts. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dessutom ges tillfälle att ge ett utlåtande om ansökan. Registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna uppträder kan framföra sin åsikt om ansökan.

75 §

Sökande av ändring och verkställighet av beslut

Om statsrådet har fattat ett principbeslut med stöd av 11 § eller ett beslut med stöd 46 §, får det inte överklagas genom besvär.

Ändring i andra än i 1 mom. nämnda beslut av statsrådet, arbets- och näringsministeriet eller Strålsäkerhetscentralen får sökas på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat följer av Euratomfördraget. På besvärsrätten i fråga om sådana beslut av statsrådet som gäller verksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten och på vilka gruvlagen tillämpas ska bestämmelserna om besvär rätt i 165 § i gruvlagen tillämpas på motsvarande sätt.

Ändring i Statens kärnavfallsfonds beslut om fastställande av avgift som fattats med stöd av 53 a § 2 mom. och 53 b § 2 mom., beslut om återbetalning av medel som fattats med stöd av 53 e § 4 mom. och beslut om återkrav av finansiering som fattats med stöd av

Föreslagen lydelse

En tillståndsansökan som gäller ett projekt som avses i 4 mom. ska delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen (434/2003). Den offentliga kungörelsen ska dock hållas tillgänglig i minst 14 och högst 30 dygn. Dessutom ska kommunerna delge ansökan som ett kommunalt tillkännagivande. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen (410/2015). Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dessutom ges tillfälle att ge ett utlåtande om ansökan. Registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna framträder kan framföra sin åsikt om ansökan.

Utöver vad som föreskrivs i 62 a § i förvaltningslagen ska det i en offentlig kungörelse dessutom finnas uppgift om den information som anges i 4 mom. och i 13 § i denna lag och om fullgörandet av de skyldigheter som gäller hörande i samband med informationen och om tidsfristerna för höranden.

75 §

Sökande av ändring och verkställighet av beslut

Omprövning av ett besiktningensorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Den lagen tillämpas dock på ändringssökande endast om inte något annat följer av Euratomfördraget.

Om statsrådet har fattat ett principbeslut med stöd av 11 § eller ett beslut med stöd 46 §, får det inte överklagas genom besvär.

På besvärsrätten i fråga om sådana beslut av statsrådet som gäller verksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten och på vilka gruvlagen tillämpas ska dock bestämmelserna om besvär rätt i 165 § i gruvlagen tillämpas.

Gällande lydelse

53 e § 3 mom. får sökas på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

På ett beslut om finansiering av projekt som fonden fattat med stöd av 53 d § tillämpas 34 och 35 § i statsunderstödslagen.

Innan ett ärende som gäller begäran om omprövning avgörs eller bemötande avges i ett besvärssärende ska fonden begära ett utlåtande i ärendet av arbets- och näringsministeriet.

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Beslut som meddelats med stöd av 42 §, 43 § 2 eller 3 mom., 44 eller 47 §, 49 § 1 mom., 52 § 1–3 eller 5 mom., 53 a § 2 mom., 53 b § 2 mom., 63 § 1 mom. 5 punkten eller 66 eller 68 § samt beslut som meddelats med stöd av 65 §, om så har bestämts i beslutet, får verkställas oberoende av ändringssökande.

Föreslagen lydelse

På sökande av ändring i sådana beslut om finansiering av projekt som statens kärnavfallshanteringsfond fattat med stöd av 53 d § tillämpas 34 och 35 § i statsunderstödslagen.

I fråga om sökande av ändring i beslut som statens kärnavfallshanteringsfond fattat ska fonden innan ett ärende som gäller begäran om omprövning avgörs eller bemötande avges i ett besvärssärende begära ett utlåtande av arbets- och näringsministeriet.

Beslut som meddelats med stöd av 42 §, 43 § 2 eller 3 mom., 44 eller 47 §, 49 § 1 mom., 52 § 1–3 eller 5 mom., 53 a § 2 mom., 53 b § 2 mom., 63 § 1 mom. 5 punkten och 66 eller 68 § samt beslut som meddelats med stöd av 65 §, om så har bestämts i beslutet, får verkställas trots att ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 20.

Tillståndshavaren ska bringa de säkerhetsreglementen som godkänts före ikraftträdandet av denna lag i överensstämmelse med 7 o § och lämna dem till Strålsäkerhetscentralen för godkännande inom ett år från ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 21 § 1 mom. 5 punkten som följer:

Gällande lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) deltar i transport av kärnämnen eller har tillträde till en kärnanläggning eller genom tillträde till det område där en kärnanläggning byggs har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet eller har tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen,

Föreslagen lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) deltar i transport av kärnämnen *eller kärnavfall* eller har tillträde till en kärnanläggning eller genom tillträde till det område där en kärnanläggning byggs *eller annars genom deltagande i planeringen eller byggandet av en kärnanläggning* har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet eller har tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen.

Denna lagen träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i gruvlagen (621/2011) 162 § 2 mom. och 165 § 2 mom., av dem 162 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1005/2015,

ändras 40 § 1–3 och 5 mom., 57 § 1 och 2 mom., 58 § 1–6 mom., 74 § 4 mom., 75 § 4 mom., rubriken för 162 § och 162 § 1 mom., 163 och 164 § samt 166 § 1 och 2 mom., av dem 58 § 2 mom. sådant det lyder i lag 915/2013, rubriken för 162 § och 162 § 1 mom. samt 164 § sådana de lyder i lag 1005/2015, som följer:

Gällande lydelse

40 §

Information om tillståndsansökan

Tillståndsmyndigheten ska informera om en ansökan om malmletningstillstånd, gruvstillstånd eller guldvaskningstillstånd genom att i minst 30 dagar kungöra ansökan på sin anslagstavla och på anslagstavlor i de berörda kommunerna. Information om kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom verkningsområdet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller annonsering annars är uppenbart onödigt. Bestämmelser om kungörande finns i övrigt i lagen om offentliga kungörelser (34/1925).

De sakägare som saken i synnerhet gäller ska underrättas särskilt om kungörelsen. Om fler än trettio kända personer ska informeras om ansökan eller om antalet personer är okänt, kan information om saken ges i en sådan tidning där mottagaren bäst kan väntas få informationen.

En samfällighets ickekonstituerade delägarlag informeras om ansökan genom delgivning till en sådan företrädare för samfälligheten som avses i 26 § 4 mom. i lagen om samfälligheter (758/1989). Om en sådan företrädare inte har utsetts, delges någon av delägarna och

Föreslagen lydelse

40 §

Information om tillståndsansökan

Tillståndsmyndigheten ska delge en ansökan om malmletningstillstånd, gruvstillstånd eller guldvaskningstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentliga kungörelser finns i förvaltningslagen. Information om kungörelsen ska med iakttagande av 108 § i kommunallagen (410/2015) också publiceras i kommunerna inom det område påverkas av verksamheten. Tillståndsmyndigheten ska publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller publicering annars är onödig. Tillståndsmyndigheten ska separat lämna information om kungörelsen till de parter som saken särskilt berör.

Av kungörelsen ska det framgå vad som ska iakttas när anmärkningar görs och åsikter läggs fram. Kungörelsen och ansökningshandlingarna ska hållas tillgängliga minst i 30 dagar på tillståndsmyndighetens webbplats.

Trots 26 § i lagen om samfälligheter kan tillståndsmyndigheten delge ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område en ansökan genom offentlig kungörelse med iakttagande av 1 mom. Om ärendet gäller delägarnas rät-

Gällande lydelse

information om ansökan lämnas dessutom i enlighet med 1 mom. i denna paragraf genom kungörelse i tidning.

Närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Meddelande av tillståndsbeslut

Ett beslut som gäller miljötillstånd, malmletningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd meddelas efter anslag, beslutet anses ha kommit dem som har rätt att överklaga till kännedom när det meddelades.

Tillståndsmyndigheten ska på sin anslagstavla informera om att beslut meddelas i enlighet med 1 mom. före den dag beslutet meddelas. Informationen ska innehålla uppgift om tillståndsmyndigheten, ärendets art, den dag då tillståndet meddelas och besvärstiden. Informationsmeddelandet ska vara uppsatt på anslagstavlan under minst den tid inom vilken beslutet kan överklagas genom besvär. Beslutet ska vara tillgängligt även elektroniskt den dag det enligt meddelandet meddelas.

58 §

Information om tillståndsbeslut

Tillståndsmyndigheten ska sända sökanden sitt beslut om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd.

Föreslagen lydelse

tigheter i annat än ringa utsträckning, ska tillståndsmyndigheten publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten.

Närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll och offentliggörande av kungörelsen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Meddelande av tillståndsbeslut

Tillståndsmyndigheten ska delge ett beslut som gäller malmletningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

Utöver vad som i 62 a § i förvaltningslagen föreskrivs om kungörelsens innehåll ska i en kungörelse om ett tillståndsbeslut också besvärstiden anges.

58 §

Information om tillståndsbeslut

Tillståndsbeslutet om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd ska sändas till sökanden, och dem som uttryckligen har begärt det samt till tillsynsmyndigheterna och de myndigheter som bevakar allmänna intresse i ärendet. Beslutet ska dessutom sändas till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts.

Gällande lydelse

Tillståndsmyndigheten ska sända en kopia av beslutet till dem som särskilt har bett om det och till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts. En kopia av ett beslut om beviljande av gruvtillstånd ska omedelbart sändas till Strålsäkerhetscentralen och Lantmäteriverket.

Om beslutet omfattar samernas hembygdsområde eller gäller ett sådant projekt som avses i 38 § 2 mom., ska en kopia av beslutet sändas till sametinget. Om beslutet omfattar skoltområdet ska en kopia av det sändas till skolternas byastämma, och om det omfattar det särskilda renskötselområdet ska en kopia av det sändas till det berörda renbeteslaget.

Information om att beslut meddelas ska av gruvmyndigheten lämnas till dem som har framställt anmärkning i ärendet eller som särskilt har bett om att bli underrättade och till de sakägare som saken särskilt gäller. Om fler än trettio kända personer ska underrättas om beslutet eller om antalet personer är okänt, tillämpas på motsvarande sätt vad som bestäms om information om tillståndsansökan i 40 § 2 mom. Om en samfällighets icke konstituerade delägarlag ska underrättas om beslutet, tillämpas vad som bestäms om information om tillståndsansökan i 40 § 3 mom.

Föreslagen lydelse

Information om meddelande av beslutet ska sändas per brev eller elektroniskt till de parter som avses i 40 § 1 mom. och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet. Besluten delges som sådan vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

En kopia av ett beslut om beviljande av gruvtillstånd ska omedelbart sändas till Strålsäkerhetscentralen och till Lantmäteriverket.

Om ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område ska underrättas om beslutet, tillämpas vad som föreskrivs om information om tillståndsansökan i 40 § 3 mom.

Om beslutet omfattar samernas hembygdsområde eller gäller ett sådant projekt som avses i 38 § 2 mom., ska en kopia av beslutet sändas till sametinget. Om beslutet omfattar skoltområdet ska en kopia av det sändas till skolternas byastämma, och om det omfattar det särskilda renskötselområdet ska en kopia av beslutet sändas till det berörda renbeteslaget.

Information om en kungörelse enligt 57 § ska publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Stämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen. Information om offentliggörande av kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av beslutet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är onödigt att publicera informationen.

—————

Gällande lydelse

Om en anmärkningsskrift har undertecknats av flera personer, räcker det att den första undertecknaren får kopian av beslutet eller underrättas om att beslutet meddelas.

Tillståndsmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål och på det sätt som föreskrivs i lagen om offentliga kungörelser offentliggörs av de kommuner vars områden beslutet gäller. Tillståndsmyndigheten ska dessutom publicera uppgift om beslutet i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av den verksamhet som avses i beslutet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller annonsering annars är uppenbart onödigt.

74 §

Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål och på det sätt som föreskrivs i lagen om offentliga kungörelser offentliggörs av de kommuner vars områden beslutet om överföringen av tillstånd gäller.

75 §

Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål och på det sätt som föreskrivs i lagen om offentliga kungörelser offentliggörs av de kommuner där förbehållsområdet befinner sig.

162 §

Föreslagen lydelse

74 §

Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner vars områden beslutet om överföring av tillstånd gäller. *Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.*

75 §

Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner där förbehållsområdet finns. *Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.*

162 §

Gällande lydelse

Sökande av ändring i gruvmyndighetens beslut

Ett beslut av gruvmyndigheten får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan. Den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms i enlighet med inom vilken förvaltningsdomstols domkrets den huvudsakliga delen av det malmletningsområde, gruvområde eller guldvaskningsområde som avses i beslutet finns.

163 §

Sökande av ändring i statsrådets beslut

Ändring i ett beslut av statsrådet genom vilket ett ärende som gäller gruvområdesinlösningsstillstånd eller gruvtillstånd har avgjorts får sökas genom besvär i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs nedan.

164 §

Sökande av ändring i besiktningsorgans beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen.

Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

166 §

Hur beslut av förvaltningsdomstolen ska meddelas

Föreslagen lydelse

Ändringssökande i gruvmyndighetens beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

163 §

Ändringssökande i statsrådets beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

164 §

Ändringssökande i besiktningsorgans beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

166 §

Hur beslut av förvaltningsdomstolen ska meddelas

RP 8/2020 rd

Gällande lydelse

Förvaltningsdomstolens beslut i ansökningsärenden enligt denna lag meddelas efter anslag. Beslutet anses ha kommit dem som har rätt att överklaga till kännedom när det meddelades. Information om meddelande av beslut ska lämnas på förhand med iakttagande av vad som i 57 § 2 mom. föreskrivs om meddelande av tillståndsbeslut

Förvaltningsdomstolen ska sörja för att den kommun där verksamheten bedrivs eller andra kommuner där skadliga konsekvenser av verksamheten uppträder utan dröjsmål och på det sätt som föreskrivs i lagen om offentliga kungörelser offentliggör beslutet.

_____

Föreslagen lydelse

Utöver bestämmelserna i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, förvaltningsdomstolens beslut måste meddela vid offentliggörande kungörelse vad som föreskrivs i 57 §.

Förvaltningsdomstolen ska *dessutom* sörja för att den kommun där verksamheten bedrivs och andra kommuner där skadliga konsekvenser av verksamheten uppträder utan dröjsmål offentliggör beslutet som ett kommunalt tillkännagivande. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____